

SAVEZ EVROPSKE DIJASPORE CRNE GORE

Poštovani dame i gospodo,
predstavnici članica, pridruženih članica i prijatelja Saveza evropske dijaspore Crne Gore

Kao što Vam je poznato, sredinom decembra prošle godine imali smo susrete na radnim sastancima sa predstavnicima pojedinih Ministarstava i drugih organizacija iz matične nam domovine Crne Gore.

Prema Zaključcima sa tih sastanaka, trebalo nam je biti dostavljeno od svakog zainteresovanog sudionika *potrebe o saradnji sa dijasporom* kako bismo ih dostavili svim udruženjima/društvima iseljeničtva i dijaspore. Do danas nam je jedino, i to odmah, par dana nakon sastanka, svoje potrebe za saradnjom dostavila Matica muslimanska, na čemu im se srdačno zahvaljujem.

Dostavljam Vam Zapisnik sa održanih sastanaka. Također Vam dostavljam pristigli materijal potreba za saradnjom Matice muslimanske u cjelosti.

Neću Vas ovoga puta opterećivati mojim zapažanjima o odnosima Matične nam domovine prema iseljeničtvu i dijaspori.

Sve Vas lijepo pozdravljam, Ljubo Radović predsjednik Saveza EDCG.

Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija

Uprava za dijasporu

Broj:	Podgorica, 12.decembar 2014. godine
--------------	--

DOSTAVITI: SEDCG

PREDMET: Zabilješka sa sastanka Saveza Evropske dijaspore Crne Gore sa predstavnicima ministarstava i kulturnih institucija Crne Gore
--

Predstavnici Saveza evropske dijaspore Crne Gore boravili su u radnoj posjeti Crnoj Gori dana 11. i 12. decembra 2014.godine. Tokom svog boravka u Crnoj Gori, održali su sastanke sa predstavnicima Uprave za dijasporu, ministarstava: unutrašnjih poslova, ekonomije, nauke, prosvjete, Skupštine Crne Gore, Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća, Nacionalne turističke organizacije Crne Gore i Podgorice, Matice muslimanske, Muzičkog centra i Udruženja likovnih umjetnika Crne Gore. Delegaciju Saveza EDCG činili su: gđin Ljubo Radović, predsjednik Saveza, gđin Miloš Bukilić, predsjednik Saveza crnogorske asocijacije Njemačke, gđin Nikola Šaban, gđin Slavko

Adresa: NovakaMiloševabb, 81 000 Podgorica

Tel. +382 20 210 405; Fax: +382 20 210 406; E-mail: diaspora@t-com.me; www.dijasporacg.me

Mrdović, gđin Neđeljko Tomašević, predsjednik Udruženja Crnogoraca u Hercegovini „Vuk Mićunović”(Trebinje), gđin Miloje Delečić, predsjednik Odbora za obrazovanje SEDCG, gđin Lazar Božović, predsjednik Odbora za kulturna pitanja SEDCG, gđin Veselin Lakić, predsjednik Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro, Ljubljana, gđin Ratko Jovović, predsjednik Društva crnogorsko- hrvatskog prijateljstva- Dubrovnik i gđin Hasan Lekić, predsjednik Udruženja crnogorske manjine „Duklja”.

Sastanci su organizovani uz logističku pomoć Uprave za dijasporu, u ulici Novaka Miloševa bb, 11. i 12 decembra o.g. u terminima od 09:30 h do 16h.

11. decembar 2014. godine

Dana 11. decembra, u terminu od **09: 30h**, predstavnici Saveza Evropske dijaspore Crne Gore sastali su se sa službenicima Uprave za dijasporu, Skupštine Crne Gore i Ministarstva unutrašnjih poslova. Ispred Uprave za dijasporu prisustvovali su **mr Predrag Mitrović**, direktor Uprave za dijasporu, **gđin Zoran Đukanović**, šef Odsjeka za praćenje, istraživanje, informativne i izdavačke poslove, **gđin Nenad Stevović**, šef Odsjeka za identitetska pitanja i **Aleksandra Đaković**, službenica u Upravi za dijasporu; ispred Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore prisustvovali su **gđin Abid Crnovršanin**, direktor Direktorata za upravne unutrašnje poslove, **gđin Slavko Vojinović**, rukovodilac Odsjeka za granične provjere i **gđin Stanko Čabarkapa**, samostalni savjetnik I; ispred Skupštine Crne Gore prisustvovali su **gđin Jasmin Bojadžić** i **gđin Blagota Marunović** iz Odbora za međunarodne odnose i iseljenike.

Na početku sastanka, **Mitrović** je pozdravio prisutne i poželio im dobrodošlicu u ime Uprave za dijasporu i Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, kao i uspjeh na sastancima koje je inicirao Savez evropske dijaspore Crne Gore, a koji su zakazani uz pomoć Uprave za dijasporu. Cilj sastanaka je, kako je naveo **Mitrović**, unapređenje komunikacije i saradnje Saveza EDCG i udruženja koja čine ovaj savez sa državnim organima Crne Gore. Uspostavljanje što sadržajnije saradnje je interes i našeg iseljeničtva i matice, kako na planu očuvanja i njegovanja kulturnog, jezičkog i državnog identiteta, tako i na planu prepoznavanja uloge iseljeničtva iz Crne Gore kao važnog razvojnog resursa Crne Gore, kazao je **Mitrović**. Osvrnuvši se na nedavno usvojeni Prijedlog zakona o saradnji Crne Gore sa iseljenicima, on je kazao da će Zakon do kraja ove godine ući u skupštinsku proceduru, te da se njegovo usvajanje očekuje u prvom kvartalu naredne godine. Zakonom je stvoren normativni osnov za formiranje Savjeta za saradnju sa iseljenicima kao savjetodavnog tijela Vlade u čijem sastavu će biti i predstavnici iseljenika, a usvajanjem istog će se otvoriti prostor za jačanje komunikacije i saradnje sa dijasporom na svim poljima. Ističući da su potrebe iseljenika izuzetno kompleksne i da zahtijevaju uključenost i posvećenost više državnih organa, ocijenio je da će sastanci biti

Adresa: NovakaMiloševabb, 81 000 Podgorica

Tel. +382 20 210 405; Fax: +382 20 210 406; E-mail: diaspora@t-com.me; www.dijasporacg.me

prilika da se predstavnici državnih organa bliže upoznaju sa potrebama i interesima iseljenika. Uprava za dijasporu će, u granicama svojih mogućnosti, podržati dogovorene aktivnosti, istakao je **Mitrović**.

Radović, predsjednik Saveza, zahvalio se direktoru UzD na uvodnom izlaganju i kazao da su isti interesi Iseljništva i Matice pa je u realizaciji njihovih aktivnosti neophodna pomoć matične domovine, te izložio glavne probleme sa kojima se suočavaju: pitanja dvojnog državljanstva i pograničnog režima naročito u slučaju Bosne i Hercegovine, dopunsko obrazovanje djece iseljenika, plasiranje adekvatne turističke ponude Crne Gore u iseljeničkim sredinama, jačanje saradnje u oblasti nauke, te modaliteti uspostavljanja kulturne saradnje i ulogu Ministarstva kulture koje do ovoga časa nije potvrdilo svoje učešće i sudjelovanju u radu ovih sastanaka.

Na pitanja prisutnih u vezi sa dobijanjem crnogorskog državljanstva, riječ je uzeo **Crnovršanin** koji je na početku svog izlaganja istakao da se još uvijek traga za modalitetima saradnje po tom pitanju, te da je opšte poznato da se Crna Gora nalazi u redu malih država koje imaju restriktivan prilaz državljanstvu. Raspad bivše SFRJ je izazvao velike probleme u bivšim zemljama članicama, te pokrenuo pitanja nacionalne pripadnosti, dodao je **Crnovršanin**. Još 2008. godine je postavljena platforma sa prijedlogom zakona o dvojnog državljanstvu koja je upućena svim bivšim zemljama članicama, ali koja, zbog politike svake države ponaosob, do danas nije usvojena. Pomenuta platforma podrazumijeva potpisivanje ugovora o dvojnog državljanstvu sa svim bivšim zemljama članicama SFRJ, kazao je **Crnovršanin**.

Da bi lice steklo crnogorsko državljanstvo mora u Crnoj Gori imati odobren zakonit i neprekidan boravak. Kada je riječ o iseljenicima i njihovim potomcima zaključno sa 3. generacijom, neophodne su dvije godine registrovanog boravka u Crnoj Gori, a po osnovu sklapanja braka, najmanje tri godine pod uslovom da zakonito i neprekidno boravi u Crnoj Gori najmanje pet godina prije podnošenja zahtjeva za prijem u crnogorsko državljanstvo.

Crnovršanin je kazao da treba voditi računa o demografskoj slici Crne Gore, kao i da se broj zahtjeva za dobijanje crnogorskog državljanstva svakim danom umnožava. Na kraju, upoznao je prisutne sa članom 12 Zakona o crnogorskom državljanstvu po kojem punoljetno lice može steći državljanstvo ukoliko je prijem u crnogorsko državljanstvo od posebnog značaja za državni, naučni, privredni, kulturni, ekonomski, sportski i drugi interes Crne Gore.

Izlažući problem pograničnog prelaza u Bosni i Hercegovini, predstavnici MUP-a Crne Gore informisali su prisutne da još uvijek nisu postignuti dogovori o broju pograničnih mjesta, te da bosanska strana, i pored urgencija koje su slate preko diplomatskih predstavništava Crne Gore, i dalje ne daje povratnu informaciju. Oni su kazali da

isključivo od Bosne i Hercegovine zavisi kada će biti zakazan sastanak na kojem će se pregovarati o ovom pitanju.

Službenici Skupštine Crne Gore su se zahvalili na pozivu da prisustvuju sastanku i kazali da je služba Odbora za međunarodne odnose i iseljenike otvorena za sve zahtjeve iz dijaspore. Informisali su prisutne da će sljedeće godine biti organizovan Cetinjski parlamentarni forum (CPF) koji predstavlja regionalnu inicijativu parlamentarne saradnje zemalja Jugoistočne Evrope na putu evropskih integracija i važan vid podsticanja i promovisanja parlamentarnog dijaloga između zemalja regiona.

Radović se zahvalio svima koji su uzeli aktivno učešće u raspravi Prijedloga zakona o saradnji Crne Gore sa iseljenicima i kazao da će predstavnici dijaspore zahtijevati da se osnuje tijelo u čijoj će nadležnosti biti isključivo dijaspora, a koje će za svoj rad odgovarati predsjedniku Vlade Crne Gore. U narednoj godini bi bilo poželjno organizovati okrugli sto predstavnika crnogorske dijaspore u zemljama sa najvećom koncentracijom crnogorskih iseljenika, dodao je **Radović**.

Izvjeshno je da će delegiranje članova Savjeta za saradnju sa iseljenicima stvoriti probleme među pripadnicima dijaspore, stoga je neophodno pronaći najbolji metod za biranje članova istog, istakao je **Mitrović**.

Istog dana je, u terminu od **11:00h**, održan sastanak sa predstavnicima Nacionalne turističke organizacije Crne Gore, **gđom Ljiljanom Čukić**, menadžerkom za sajmove i promocije i **gđom Mateom Matan**, dok je ispred Turističke organizacije Podgorica prisustvovala direktorka ove organizacije, **gđa Tatjana Popović Dmitrović**.

Na početku sastanka, predsjednik SEDCG- g.**Radović**, kazao je da dijaspora može doprinijeti afirmaciji crnogorskog turizma u iseljeničkim sredinama ali isključivo uz stručno promovisanje turističkih potencijala Crne Gore. Uspostavili smo izuzetnu saradnju sa opštinskim turističkim organizacijama, ali je neophodan veći angažman Nacionalne turističke organizacije Crne Gore, dodao je **Radović**. On je takođe ukazao na neophodnost veće promocije planinskog i vinskog turizma, nacionalnih parkova, kao i crkvenog turizma koji je naročito popularan u Hrvatskoj.

Zoran Đukanović je kazao da Uprava za dijasporu dobija veliki broj zahtjeva od crnogorskih iseljeničkih udruženja koji su odlični promoteri turizma u zemljama naše dijaspore.

Gđa Čukić je ukazala na spremnost NTO CG kada je u pitanju izlaženje u susret zahtjevima iz dijaspore. Iako do sada nijesmo imali konkretnih projekata u saradnji sa

dijasporom, svjesni smo činjenice da ona može doprinijeti poboljšanju cjelokupne slike Crne Gore u svijetu, kazala je **gđa Čukić**. Ona je dodala da se turistički potencijali Crne Gore promovišu na svim velikim svjetskim sajmovima, kao i da nastoje promovirati aktuelne turističke ponude u svim većim gradovima, uključujući i region. Takođe, sproveden je i uspješan projekat na Kosovu, dodala je **gđa Čukić**. Kada je u pitanju promocija crnogorskog turizma u zemljama regiona, ona se najčešće održava u maju mjesecu i uspješno sprovodi u okviru tzv. *road-show* kampanje.

Gđa Popović Dmitrović je kazala da su pripadnici dijaspore najbolji promoteri našeg turizma, kao i da svaki odlazak na sajam turizma podrazumijeva obavještenje o posjeti zemlje u kojoj se sajam održava. Ona je informisala da je u toku prethodne ljetnje sezone organizovano krstarenje Skadarskim jezikom za predstavnike naše dijaspore, u saradnji sa firmom „13 jul-Plantaže”, Podgorica, i da takvi događaji treba da posluže kao model saradnje sa našom brojnom dijasporom.

Bukilić je informisao prisutne da je u Njemačkoj polovinom februara naredne godine planirana organizacija okruglog stola na temu turizma, te da će blagovremeno biti upućen poziv svim nadležnim institucijama. Zapadno društvo je veoma zahtjevno tržište i podrazumijeva drugačije standarde i ovčekivanja, kazao je **Bukilić**. Predstavnice NTO CG su kazale da se najveća pažnja poklanja upravo njemačkom tržištu, te da su u tom smislu otvoreni za svaki vid saradnje i razmjenu mišljenja.

Radović je istakao odličnu saradnju gradova pobratima, Cetinja i Rijeke, te dodao da saradnja između gradova koju iniciraju naši pripadnici može znatno doprinijeti promociji turizma matične države među lokalnim stanovništvom mjesta našeg boravka.

Istog dana u terminu od **14:00 h** održan je sastanak sa **gđom Ivanom Gardašević** i **gđom Jovanom Krunic**, ispred Ministarstva ekonomije, kao i **gđom Ljiljanom Beladom**, predstavnicom Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća.

U ime SEDCG, **Nikola Šaban**, zadužen za privrednu saradnju u EDCG, a koji je i Predsjednik Savjeta za privredu u Savezu crnogorskih asocijacija Njemačke, kazao je da u Njemačkoj nije došlo do sastanka sa predstavnicima Ministarstva ekonomije kako je bilo dogovoreno nakon potpisivanja Memoranduma o saradnji. Istakao je da inicijativa ponekad treba da krene i sa crnogorske strane.

Ljiljana Belada, iz Direkcije za mala i srednja preduzeća, predložila je formiranje interresornog tima koji će se baviti ekonomijom dijaspore, što je prihvaćeno kao zaključak.

U terminu od **15:00 h** održan je sastanak sa gđin **Semirom Ljaljevićem**, generalnim sekretarom Matice muslimanske Crne Gore.

Na početku sastanka, **Radović** je kazao da su brojni pripadnici crnogorske dijaspore islamske vjeroispovjesti, te da je u tom smislu neophodna saradnja sa Maticom muslimanskom Crne Gore.

Ljaljević je informisao da Matica postoji već 18 godina, te da su njene primarne djelatnosti naučno-istraživački rad i izdavačka djelatnost. Tanka je saradnja sa dijasporom, osim kada su u pitanju publikacije podržane od strane bivšeg Centra za iseljenike, istakao je **Ljaljević**. Komunikacija sa dijasporom se isključivo zasniva na pojedinačnim manifestacijama ili humanitarnoj pomoći. Obije strane su dogovorile jačanje saradnje i razmjenu informacija, uglavnom na polju nauke i kulture.

12. decembar 2014. godine

Dana 12. decembra, u terminu od 09:30h, održan je sastanak sa gđin **Igorom Rakčevićem**, predsjednikom Udruženja likovnih umjetnika Crne Gore i gđom **Jelenom Jovanović Nikolić**, predstavnicom Muzičkog centra Crne Gore.

Rakčević je kazao da već postoji saradnja sa Hrvatskom, Kosovom i Albanijom, te izrazio želju za uspostavljenjem saradnje sa zemljama Zapadne Evrope.

Gđa Jovanović Nikolić je informisala prisutne o gostovanjima crnogorskog simfonijskog orkestra u Umagu, Sarajevu, Ankari, Sankt Petersburgu.

Miloš Bukilić, predsjednik SCANJ-a, i **Hasan Lekić** (Skadar) pokazali su interesovanje kada je u pitanju gostovanje crnogorskih umjetnika.

Obije strane su pokazale spremnost za uspostavljanje saradnje. Savez EDCG o svakom konkretnom projektu vrši komunikaciju preko Uprave za dijasporu sa nadležnim institucijama iz ove oblasti.

Istog dana, u terminu od 11:00h održan je sastanak sa predstavnicima Ministarstva prosvjete i Ministarstva nauke Crne Gore. Ispred Ministarstva prosvjete prisustvovala su: **gđa Nataša Gazivoda**, generalna direktorica Direktorata za opšte srednje, srednje stručno i obrazovanje odraslih, **gđa Tamara Milić**- savjetnica za inkluzivno obrazovanje i **gđa Zora Bogičević**, samostalni savjetnik I.

Gđa Gazivoda je istakla projekat Ljetnje škole „Crna Gora moja postojbina“ koji se već osam godina uspješno realizuje na Ivanovim Koritima, u saradnji Ministarstva prosvjete i Uprave za dijasporu. Predložila je organizaciju škole u prirodi na sjeveru Crne Gore.

Miloje Deletić i **Miloš Bukilić** izrazili su potrebu za dodatnim oblicima saradnje, iako u Njemačkoj već funkcioniše određeni vid obrazovanja na crnogorskom jeziku.

Gđa Bogićević je kazala da bi trebalo razmotriti mogućnost razmjene djece između Crne Gore i zemalja u dijaspori.

Dogovoren je nastavak komunikacije između Ministarstva prosvjete i Saveza EDCG kako bi se definisale nove forme obrazovanja i nastave na crnogorskom jeziku. Takođe, **gđa Gazivoda** je predložila formiranje komisije u Ministarstvu prosvjete koja će uobličiti ove vidove saradnje. Ministarstvo ima osnovu (projekat Ljetnje škole na Ivanovim Koritima) i prilagodiće ga drugim ambijentima i formama, dodala je gđa Milić.

Ispred Ministarstva nauke, prisustvovali su gđin **Vladan Lalović** - savjetnik za naučnu dijasporu i promociju nauke i gđin **Saša Ivanović** - samostalni savjetnik I.

Lalović je informisao prisutne da će sljedeće godine biti održana konferencija na koju će biti pozvano preko 100 naučnika iz dijaspore, crnogorskog porijekla.

Deletić iz Saveza EDCG predložio je da Ministarstvo nauke pripremi upit za saradnju ka SEDCG.

Zaključci:

- Uprava za dijasporu će nastojati da, u okviru svojih mogućnosti, odgovori na sve zahtjeve iz dijaspore;
- još uvijek se traga sa odgovarajućim modalitetima saradnje kada su u pitanju sticanje državljanstva i rješavanje pograničnih pitanja; ishod ne zavisi samo od crnogorske strane;
- Odbor Skupštine za međunarodne odnose i iseljenike otvoren za sve zahtjeve iz dijaspore;
- konačnim usvajanjem Zakona o saradnji Crne Gore sa iseljenicima konkretizovaće se i učvrstiti saradnja sa iseljenicima na mnogim poljima.
- predstavnici Saveza EDCG obećali da će, u saradnji sa Upravom za dijasporu, dostaviti NTO CG I TOP ažurirane podatke o crnogorskim iseljeničkim udruženjima;
- obezbijediće se obostrana podrška kada je u pitanju osmišljavanje programa i pokretanje projekata;
- SCANJ iz Njemačke će uputiti pozive za planirani okrugli sto na temu turizma svim nadležnim insitucijama;
- programe saradnje koje će ponuditi: NTO i TO Glavnog Grada, Matica muslimanska Crne Gore, Udruženje likovnih umjetnika Crne Gore i Muzički centar Crne Gore, blagovremeno će dostaviti Savezu evropske dijaspore Crne Gore na e-mail adresu: montenegrina@ri.t-com.hr.
- Predsjednik Saveza, Radović se obvezuje da će sve programe blagovremeno dostaviti na sve adrese iseljeničkih društava koje Savez ima u svojoj evidenciji i zatražiti povratnu informaciju o mogućnostima prihvatanja programa.
- nakon povratnih informacija blagovremeno će ih dostaviti zainteresiranim stranama;
- zahtjevi udruženja u dijaspori moraju biti precizno definisani;

Adresa: Novaka Milošević, 81 000 Podgorica

Tel. +382 20 210 405; Fax: +382 20 210 406; E-mail: diaspora@t-com.me; www.dijasporacg.me

- budući se našem pozivu nijesu odazvali predstavnici Ministarstva kulture, nije bilo moguće dogovoriti saradnju Iseljništva sa ovim Ministarstvom. Jednako tako sa Maticom crnogorskom.

SAČINILA: Aleksandra Đaković

**VERIFIKOVAO: mr Predrag Mitrović
i
Ljubo Radović**

Dr Avdul Kurpejović
predsjednik Matice muslimanske Crne Gore

MUSLIMANI CRNE GORE
Od Islamske deklaracije do bošnjačke asimilacije

Ciljevi velikomuslimanskog programa, koji je prerastao u velikobošnjački islamski asimilatorski program, utemeljen su u Islamskoj deklaraciji Alije Izetbegovića.

Istorijsko, islamsko utemeljenje i ozvaničenje velikomuslimanskog programa u Bosni i Hercegovini je sadržano u Islamskoj deklaraciji Alije Izetbegovića.

Osvrt na sadržinu i ciljeve Islamske deklaracije
Alije Izetbegovića

U Uvodu Deklaracije datu su karakter i značaj „**Jednog programa islamizacije Muslimana i muslimanskog naroda**“.

Autor ističe, da Deklaracija koju predaje javnosti nije nikakva lektira, koja strancima ili onima koji sumnjaju treba dokazivati superiornost Islama nad ovim ili onim sistemom, ovom ili onom grupom ideja.

Ona je upućena Muslimanima koji znaju gdje pripadaju i koji u svom srcu jasno osjećaju na kojoj strani stoje. Za takve, Deklaracija predstavlja poziv da izvuku neophodne konsekvence o tome na što ih ta ljubav i pripadnost obavezuju.

Znači, na početku deklaracije se Muslimani pozivaju na jedinstvo, da bi osnovni tekst počeo sa stavom:

*„Islam sadrži princip **ummata**, tj. težnju za ujedinjenjem svih Muslimana u jedinstvenu zajednicu- vjersku, kulturnu i političku. Islam nije nacionalnost, ali jeste nadnacionalnost ove zajednice“.*

Deklaracijom se traži ujedinjenje svih Muslimana na vjerskoj, kulturnoj i političkoj osnovi, jer smatra da islamski preporod ne može započeti bez vjerske, ali se ne može uspješno nastaviti i dovršiti bez političke revolucije.

Adresa: Novaka Miloševića, 81 000 Podgorica

Tel. +382 20 210 405; Fax: +382 20 210 406; E-mail: diaspora@t-com.me; www.dijasporacg.me

Ističe se međusobna uslovljenost islamskog poretka i nezavisnosti i slobode i obrnuto, da nema nezavisnosti i slobode bez islama.

U jednoj od teza za islamski poredak današnjice navodi se da je prirodna funkcija islamskog poretka težnja za okupljanjem *svih Muslimana i muslimanskih*

2.

zajednica u svijetu. U današnjim prilikama ova težnja znači borbu za stvaranjem *velike islamske federacije od Maroka do Indonezije, od tropske Afrike do centralne Azije.*

Deklaracijom se posebno ističe da ove ideje nijesu utopija, nego ih je moguće ostvariti. Ne postoji istorijski cilj, osim ako je u suprotnosti s prirodnim ili istorijskim činjenicama, koji ljudi zajedničkom voljom i zajedničkim radom ne bi mogli ostvariti. Utopija u koju se vjeruje i za koju se radi, prestaje biti utopija.

Ideja o ujedinjenju svih Muslimana nije ničiji izum, niti je lijepa želja ovog ili onog reformatora ili ideologa. Nju je utemeljio sam Kuran poznatom devizom "*Muslimani su braća*" a Islam neprekidno održavao i obnavljao u svijesti ljudi..

U Deklaraciji se govori i o nacionalizmu koji nije svojstven Muslimanima. U tom cilju se ističe, čak i kada bi smo za čas zanemarili jasnu istinu da je princip duhovne zajednice superiorniji od principa nacije, morali bi smo, s obzirom na trenutak kad pišem ovu poruku, savjetovati našim narodima da se i ne trude da ovladaju ovom „sposobnošću“, i od naroda koji vjekovima žive u nacionalnim zajednicama budućnost traži da se postupno privikavaju novim formama zajedničkog života.

U zaključku Deklaracije se ističe da su u njoj date neke od glavnih ideja i bitnih dilema islamskog preporoda, koji u svijesti ljudi sve više dobiva značenje opšteg preobražaja muslimanskog naroda – moralnog, kulturnog i političkog.

Zaključak se završava upućivanjem ove poruke svim Muslimanima svijeta da nema obećane zemlje, čudotvoraca ni mehdija. Postoji samo put rada, borbe i žrtve. U trenucima iskušenja imamo uvijek na umu dvije stvari: iza nas stoji blagoslov Božiji i pristanak našeg naroda.

Pošto je sve više uzimalo maha tretiranje Islamske deklaracije kao utemeljenja islamske države nezavisne Bosne i Hercegovine, a polazeći i od Programске deklaracije Stranke demokratske akcije koju je predložila bosansko-hercegovačkom Parlamentu, 1991. Godine, u Sarajevu je održana Naučna rasprava koja je okupila više od dvadeset političara, književnika, naučnih i javnih radnika iz Bosne i drugih krajeva tadašnje Jugoslavije.

3.

Tema skupa je bila:

Može li Bosna biti islamska država

Povod za raspravu je bila Deklaracija Stranke demokratske akcije koju je predložila bosansko-hercegovačkom parlamentu. Autor ove Deklaracije je tvrdio da ona nema nikakve veze sa deklaracijom Alije Izetbegovića koja predstavlja samo jednu opservaciju problema Muslimana čitavog svijeta, i za nju je karakteristično da ni jednom riječju nije spomenuo Jugoslaviju niti Bosnu i Hercegovinu. Ona predstavlja prazno razmišljanje van prostora i van lokacije.

Adresa: Novaka Miloševabb, 81 000 Podgorica

Tel. +382 20 210 405; Fax: +382 20 210 406; E-mail: diaspora@t-com.me; www.dijasporacq.me

Neki od učesnika skupa su istakli da je Deklaracija Alije Izetbegovića mogla biti objavljena prije 50 ili 100 godina, jer je takve sadržine.

Ukazano je na historijsko saznanje o prvom ustavu čovječanstva, *Medinska povelja* (kitab ili sahifa) koju je izdiktirao poslanik islama Muhamed –Bog ga blagoslovio i mir mu podario, koji ima državno-pravni dokument jedne pravno uređene zajednice muslimana i nemuslimana, kojim se svim građanima osiguravaju temeljna prava i slobode i u kojem nalazimo „sretan spoj duhovne i svjetovne vlasti. (Džemaludin Latic, Exspress o71 – Specijal, Sarajevo, Maj, e991. str.9)

Na prigovor o politizaciji islama i miješanju u politiku i državne poslove islamske zajednice, odgovara se da islam ne zabranjuje vjernicima da se bave politikom. No, to nije isto što i miješanje islamske zajednice u političke poslove i bavljenje politikom.

Osvrt na Programsku deklaraciju Stranke demokratske akcije Bosne i Hercegovine

Na Osnivačkoj skupštini Stranke demokratske akcije Bosne i Hercegovine, održanoj 1990. godine, usvojena je *Programska deklaracija* kojom se Stranka demokratske akcije proglašava „političkim savezom građana Jugoslavije koji pripadaju muslimanskom kulturno-istorijskom krugu“.

Znači, Stranka demokratske akcije je nacionalistička, jer sebi pripisuje pravo saveza građana Jugoslavije koji pripadaju muslimanskom kulturno-istorijskom krugu.

4.

Ovim opredjeljenjem se uspostavila neposredna veza Programske deklaracije sa Islamskom deklaracijom Alije Izetbegovića, koja zastupa ideju o ujedinjenju svih Muslimana u jedinstvenu zajednicu, vjersku, kulturnu i političku.

Na ovim i drugim saznanjima i osnovama se uspostavlja neposredna veza i međusobno prožimanje Islamske deklaracije i Programske deklaracije Stranke demokratske akcije..

Cilj jer da Islamska deklaracije Alije Izetbegovića i Programska deklaracija Stranke demokratske akcije imaju karakter jedinstvenog nacionalnog programa Muslimana Bosne, Jugoslavije, Balkana pa i šire. Sasvim je sigurno da ne mogu imati karakter jedinstvenog nacionalnog programa Muslimana, iako im je to ideja i krajnji cilj.

Islamska deklaracija niti Programska deklaracija ne nude progresivnu budućnost pripadnicima islama i muslimanske nacionalnosti, iako čine spoj vjerskog, nacionalnog i političkog, koji je utemeljen u Islamskoj deklaraciji.

Iako nije ozvaničila prerastanje velikomuslimanskog programa u novonastali velikobošnjački nacionalistički i asimilatorski program, Stranka demokratske akcije Bosne i Hercegovine je krenula u akciju osnivanja stranke u Srbiji, Novom Pazaru, Crnoj Gori, Rožajama i drugim republikama i na Kosovu.

Ubrzo, 1993. Godine, se održava tzv. *Bošnjački sabor u Sarajevu* na kome je donesena nelegitimna i nelegalna Odluka o nacionalnom preimenovanju Muslimana Bosne i Hercegovine, kao i drugih krajeva, u Bošnjake. To je bio nezabilježan presedan.

Utemeljenje i ciljevi velikobošnjačkog asimilatorskog programa

Adresa: Novaka Miloševabb, 81 000 Podgorica

Tel. +382 20 210 405; Fax: +382 20 210 406; E-mail: diaspora@t-com.me; www.dijasporacq.me

Kada se objektivno analiziraju prezentirana dokumenta – Islamska deklaracija Alije Izetbegovića, Programska deklaracija Stranke demokratske akcije, Deklaracija Stranke demokratske akcije upućena bosansko-hercegovačkom Parlamentu i Odluka sa nelegitimnog i neregularnog Bošnjačkog sabora o nacionalnom preimenovanju bosanskih Muslimana u Bošnjake, sa aspekta vremena, prostora, političke situacije u bivšoj SFRJ, Evropi i Svijetu, da se ocijeniti da je sve to preuranjeno, naučno neutemeljeno i nepolitički zasnovano i time utopističko djelovanje.. Kakve su negativne posledice nastupie po građane islamske vjeroispovijesti, muslimanske nacionalnosti i političke i državne opredijeljenosti Bosne i Hercegovine, pokazuju stradanja nara, Muslimana i Bošnjaka u agresiji nad Bosnom.

5.

Islamska deklaracija Alije Izetbegovića je imala za cilj stvaranje Bosne i Hercegovine centrom islamma zapadnog Balkana i u perspektivi Evrope. Da se mislilo i iznad zapadnog Balkana potvrdilo se slanjem islamskim institucijam evropskih zemalja Dokumenta reisa Islamske zajednice Bosne i Hercegovine Cerica o stvaranju Islamskog evropskog centra u Sarajevu. Tu ideju, kako se saznaje, nije prihvatila nijedna islamska zajednica evropskih zemalja. Znači, ideja o stvaranju Bosne i Hercegovine neke druge Organizacije konferencije islamskih zemalja je propala.

Nakon dvedest godina, tačnije, 1990. godine, Alija Izetbegović osniva Stranku demokratske akcije Bosne i Hercegovine u Sarajevu. Na Osnivačkoj skupštini Stranke demokratske akcije, usvojena je **Programska deklaracija stranke**, kojom se proglašava „političkim savezom građana Jugoslavije koji pripadaju muslimanskom kulturno-istorijskom krugu“.

Znači radi se o velikomuslimanskoj nacionalnoj stranci koja ima teritorijalne pretenzije time što sebe proglašava savezom svih Muslimana Jugoslavije, koja se ubrzo raspala i od nje se stvorilo više država.

Reafirmacijom Islamske deklaracije Alije Izetbegovića, je došlo do spoja sa Programskom deklaracijom Stranke demokratske akcije kojom se promovise velikomuslimanski nacionalni program.

Pošto se iz Programske deklaracije izvode osnovni ciljevi, među kojima je i stvaranje Sarajeva vjerskim, kulturnim, nacionalnim, političkim i državnim centrom svih Muslimana, odnosno preimenovanih Bošnjaka, došlo je do objelodanivanja i objave stvaranja Bosne islamskom i velikomuslimanskom državom zapadnog Balkana. To je urađeno uoči raspada bivše SFRJ i sasvim neizvjesnim ishodom, koji je u krajnjem bio najtragičniji po građane novonastale države Bosne i Hercegovine.

Nakon pomenutih aktivnosti na sprovođenju Programske deklaracije Stranke demokratske akcije i novonastalih tragičnih posledica raspada bivše SFRJ, neko se iz velikomuslimanskog programa dosjetio i smislio „remek djela“ da u Sarajevu okupi, sasvim lelegitimno i nelegalno, grupu intelektualaca koja bi izvršila preimenovanje bosanskih Muslimana, bez ikakvog osnova i suprotno teoriji i međunarodnom pravu, u novi nacionalni identitt Bošnjake. Mislilo se da će se time smanjiti animozitet i mržnja prema Muslimanima, što se pokazalo pogrešnim, jer najviše je stradalo novonastalih

Bošnjaka u vremenu od 1993. do 1995. godine, o čemu dovoljno svjedoči genocid u Srebrenici.

6.

Bošnjačkim saborom u Sarajevu 1993. godine, na političku scenu Bosne i Hercegovine stupa Velikobošnjački islamski asimilatorski program koji ima za cilj bošnjačku asimilaciju svih Muslimana zapadnog Balkana.

Velikobošnjački asimilatorski program sadrži islamsku komponentu, jer bošnjačka asimilacija se sprovodila objedinjenim i sinhronizovanim djelovanjem islamskih zajednica sa političkim, kulturnim i drugim institucijama, tako da su one politizovane. U realizaciji velikobošnjačke asimilacije Muslimana aktivno su djelovali reisi, muftije, imami i hodže, tako što su kod vjernika propagirali nacionalni identitet Bošnjak, a negirali nacionalni identitet Musliman, svodeći ga na vjersku odrednicu, vjernika islama.

Tako je sve što su uradili umni i politički mudri ljudi, naučnih radnici i intelektualci Bosne i Hercegovine, počev od Islamske deklaracije Alije Izetbegovića 1970. godine do današnjih dana, rezultiralo nestankom preko 2/3 u Bosni i Hercegovini i drugim državama zapadnog Balkana autohtonih i vjekovima postojećih Muslimana, kojima prijeti etno-genocid. Umjesto njih nastadošee u Bosni i Hercegovini i drugim državama zapadnog Balkana politička i asimilatorska tvorevina Bošnjaci.

To je sadašnja politička, vjerska, kulturna, nacionalna, politička i državna scena i stvarnost u mnogim državama, pa time i Crnoj Gori, zapadnog Balkana,

Bošnjački sabor u Sarajevu, 1993. godine Istorijski, etnički i pravni presedan

Ozvaničenje, iako nelegitimno i nelegalno, Velikobošnjačkog islamskog antimuslimanskog asimilatorskog programa je izvršeno na tzv. Bošnjačkom saboru, održanom u Sarajevu, 1993. godine. To je svojevrsni presedan u praksi i međunarodnom pravu.

Prema medijskim saznanjima na dvodnevnom zatvorenom neformalnom skupu, Bošnjačkom saboru, se raspravljalo o tome treba li graditi islamsku bošnjačku nacionalnu državu Bosnu i Hercegovinu i na kojoj teritoriji.

Sabor je usvojio ***Odluku o vraćanju historijskog imena Bošnjak Muslimanima Bosne i Hercegovine i na područjima država bivše SFRJ***, bez izjašnjavanja na bilo koji način ili prilikom popisa stanovništva. Radi se o kolektivnom nacionalnom preimenovanju, nezabilježnom u istoriji.

7.

Ustavnim zakonom BiH 1994. godine, je izvršeno kolektivno nelegitimno i nelegalno preimenovanje Muslimana u Bošnjake, što je svojevrsni presedan u teoriji, praksi i međunarodnim odnosima u domenu ljudskih prava i sloboda.

Međutim, na Bošnjačkom saboru je bilo govora o podjeli Bosne, o dvijema definicijama Bošnjaka, da bi na kraju došlo do usklađivanja podjela i jedinstvenog opredjelenja učesnika.

Prema *transkriptu rasprave na Bošnjačkom saboru*, Internet 17.06.2010. godine, Naslov: „Imaš li ovo“, na Bošnjačkom saboru su razmatrana tri pitanja. Vraćanje naziva

Bošnjak, kao historijskog nacionalnog imena Muslimana BiH, kako definisati Bošnjake kao naciju i kako definisati BiH kao državu.

Najvažniji razlog sazivanja Bošnjačkog sabora nije bio vraćanje historijskog nacionalnog imena Bošnjaka, već politička priprema za izjašnjavanje u ime Bošnjaka – Muslimana u BiH o predloženom mirovnom sporazumu koji je poznat po imenu britansko-norveških mirovnih posrednika Davida Owena i Thorvalda Stoltenberga, koji je podrazumijevao tri etnički zasnovane republike. Tako je Bošnjački sabor bio posljednja historijska prilika na kojoj su bošnjački politički, vjerski i kulturni predstavnici raspravljali o mogućoj nacionalnoj državi Bošnjaka-Muslimana i podjeli BiH. Na Bošnjačkom saboru su bile prisutne dvije definicije Bošnjaka. Jedna je bila ta, da su Bošnjaci onaj dio prirodnog bosanskog naroda koji kontinuirano svojstva narodnog bića ove zemlje.

U drugoj ponuđenoj definiciji **Bosna se određuje kao država koju prihvataju slovenski Muslimani jugoistočne Evrope kao svoju državu.**

Druga ponuđena definicija, dakle, predstavlja Bošnjake kao sublimat Muslimana jugoistočne Evrope. „Mi Muslimani – sad ovdje prvi put izvan mog običaja ne kažem Bošnjaci. **„Mi smo ovdje Muslimani ustvari cijelog jugoistočnog evropskog prostora“.**

Dakle, definicija Bošnjaka se mijenjala u ovisnosti od toga kako se definira državni teritorij BiH. Očito je da se radi o ambicijama velikobošnjačkog programa, a svi velikonacionalni programi imaju osobine nacionalističkih.

Zaključujući sjednicu Bošnjačkog sabora, predsjedavajući, nakon ukazivanja „*evo smo ostali sami sobom*“, jer su protivnici napustili sjednicu, konstatuje da smo „*prihvatili stav većine kao svoj stav koji nas obavljuje*“

Polazeći od sadržine i cilja Islamske deklaracije Alije Izetbegovića, Programske deklaracije Stranke demokratske akcije i Odluke Bošnjačkog sabora, kao i onoga što je slijedilo i što se zbivalo i zbiva sada, nedvosmisleno se ocjenjuje da je na političku scenu zapadnog Balkana, uz velikosrpski i

8.

velikohrvatski nacionalistički, hegemonički i asimilatorski program, stupio još jedan, novi, velikobošnjački velikonacionalistički, islamski asimilatorski program

Iz sadržine pomenutih dokumenata i dosadašnjeg i sadašnjeg djelovanja na ostvarivanju velikobošnjačkog, islamskog asimilatorskog programa nepobitno se izvode **tri međusobno uslovljena i sinhronizovana cilja**

Prvi, polazni cilj, je nacionalno preimenovanje bosanskih Muslimana kao i Muslimana zapadnog Balkana u Bošnjake, što poprima osobine velikobošnjačke asimilacije Muslimana bivše SFRJ, jugoistočne Evrope, odnosno zapadnog Balkana..

Drugi cilj je stvaranje bošnjačkog islamskog entiteta Sandžak sa istim statusom koji ima Republika Srpska u Bosni i Hercegovini

Treći cilj je uspostavljanje Sarajeva političkim, nacionalnim, kulturnim i vjerskim centrom svih Bošnjaka i vjernika islama zapadnog Balkana, sa pretenzijama da bude centar islama cijele Evrope.

Radi se o objedinjenom djelovanju državnih organa, političkih organa i islamskih zajednica Bosne, Crne Gore, Novog Pazara, Hrvatske, Slovenije, Makedonije i Kosova,

kako bi se takav koncept objedinjenog političkog i vjersskog djelovanja prenio i na novonastale Bošnjake u svim novonastalim državama.

Da se radi o velikonacionalističkom i asimilatorskom odjedinjenom djelovanju pokazuje i činjenica da je Vlada BiH na sjednici, pod predsjedništvom Harisa Silajdžića, održanoj 07.03.1995. godine, razmatrala Položaj Bošnjaka u Sandžaku i drugim dijelovima Srbije i Crne Gore i osudila „*terorizam i genocid nad Muslimanima, odnosno Bošnjacima u Srbiji i Crnoj Gori*“ Radi se o dušebrižništvu za sve Muslimane.

Iako **uspostavljanje bošnjačkog, islamskog entitea Novopazarskog sandžaka** nije bio prvi cilj Velikobošnjačkog, islamskog asimilatorskog programa, na njegovo ostvarivanje se krenulo odmah nakon osnivanja Stranke demokratske akcije izvan BiH. Tako je već 1991. godine organizovan i sproveden nelegalan i neregularan referendum o autonomiji Sandžaka. Onda slijede proglašenja Specijalnim statusom, autonomijom pa sve do namjere osnivanja bošnjačke islamske države Sandžak, kako je izjavio reis Cerić na skupu u Prijepolju.

Akteri uspostavljanja novoazararskog islamskog bošnjačkog entiteta u skorije vrijeme ističu da u Crnoj Gori vrše vlast novonastali Bošnjaci, koji su politička i asimilatorska tvorevina u dvijema opštinama, Rožajama i Plavu. Nadaju se da će biti uskoro osnovane još dvije bošnjačke opštine Petnjica i Gusinje. Za Petnjicu njihove nade su realne, jer na slavljenju Odluke Skupštine Crne Gore o osnivanju opštine Petnjiva, uz crnogorsku, a i bez crnogorske, zastave, vihorila se i zastava

9.

sa ljljanima, odnosno Bosne i Hercegovine, koja je nacionalni simbol, zastava, inovonastalih Bošnjaka Crne Gore, kako je odlučila nekadašnja Stranka demokratske akcije, koja se raspala 1996. godine. Slijedi osnivanje i opštine Gusinje, koja će biti isto bošnjačka. To su njihovi argumenti za bošnjački entitet ili sada modernu varijantu, prekograničnu saradnju, regiju.

Uspostavljanjem bošnjačkog islamskog entiteta Sandžak se ugrožava teritorijalni integritet i državni suverenitet države Crne Gore. Ostvarivanjem ovog cilja bi se zahvatilo preko 29% teritorije i isto toliko stanovništva Crne Gore, dok bi zahvatio svega oko 2% teritorije države Srbije. Na toj teritoriji Crne Gore se nalazi pet opština: Bijelo Polje, Berane, Pljevlja, Plav i Rožaje. U ovim opštinama egzistira preko 72% stanovništva crnogorske, srpske, muslimanske i albanske nacionalnosti, a svega oko 28% čine novonastali Bošnjaci. Akteri ovog cilja ističu da u Crnoj Gori pretežno stanovništvo novonastalih Bošnjaka čine u Rožajama i Plavu, uz očekivanje osnivanja opština Petnjica i Gusinje, koje bi, isto tako, imale većinsko bošnjačko stanovništvo.

Dakle, u kontinuitetu se drži otvoreno pitanje uspostavljanja bošnjačkog, islamskog entiteta Novopazarskog Sandžaka, kao sastavnog dijela bosanske države i time bosanskih novonastalih Bošnjaka. Sada se ide na neki vid prelaznog rješenja tzv. međugraničnog regiona, koji bi postepeno prerastao u entitet sa autonomnim ovlašćenjima.

Najvažnija propagandna i svaka druga aktivnost je usmjerena na ostvarivanju prvog Velikobošnjačkog nacionalnog islamskog asimilatorskog cilja-

Bošnjačka asimilacija Muslimana Crne Gore

Adresa: Novaka Miloševića, 81 000 Podgorica

Tel. +382 20 210 405; Fax: +382 20 210 406; E-mail: diaspora@t-com.me; www.dijasporacg.me

Velikobošnjačka asimilatorska propagandna aktivnost u Crnoj Gori je usmjeravana i obilato pomagana iz Bosne i Novog Pazara.. Realizacija Velikobošnjačkog asimilatorskog, nacionalnog i islamskog programa u Crnoj Gori je vođena preko Stranke demokratske akcije do 1993. godine,. a od tada kormilo preuzima interesna grupa Udruženje za kulturu Muslimana Almanah i Redakcije časopisa Almanah, uz preimenovanje Udruženja za kulturu Bošnjaka/Muslimana, kao prevarantske varijante. Glavni i odgovorni urednik časopisa Almanah je bio prof. Šerbo Rastoder, koji je preuzeo lidersku poziciju strategije i realizacije bošnjaške asimilacije Muslimana Crne Gore.

Drskost, neistinite tvrdnje, falsifikati, prevare, manipulacije i sve drugo što se dešavalo i danas dešava u agresivnoj propagandi negiranja kulturnog i nacionalnog

10.

identiteta autohtonih Muslimana Crne Gore i nametanja im bošnjačke asimilacije, čini neizbježnim razobličavanje suštine i krajnjeg cilja velikobošnjačkog programa.

Radi se o *antimuslimanskom djelovanju koje za krajni cilj ima etno-genocid ovog naroda, u 21. vijeku, u Evropi.*

Svi akteri ostvarivanja Velikobošnjačkog asimilatorskog programa sebe su svrstali u najveće neprijatelje Muslimana Crne Gore u njihovoj istoriji postojanja u Crnoj Gori i regionu

Interesna novonastala bošnjačka grupa Almanah, i svi koji su se oko nje okupili, iz ličnih interesa i antimuslimanskog djelovanja, peuzimaju rukovodeću funkciju u vođenju propagande negiranja nacionalnog i kulturnog identiteta Muslimana i nametanja im tuđeg, političke i asimilatorske tvorevine, bošnjačkog,

Almanah je prerastao u antimuslimanski časopis, iz časopisa za kulturu Muslimana Crne Gore, je njegov Glavni i odgovorni urednika preko noći postao Bošnjak iako je sve do kraja 1999. godine uvažavao nacionalni identitet Muslimana i o tome pisao u feljtonima i ovom časopisu. On je u Almanahu br. 5-6/1999. godine napisao *Šest nepoiznatih dokumenata o Muslimanima u Crnoj Gori (1878-1879)*, da bi u Monografiji, za koju je dobio Trinaestpojuslku nagradu, ta dokumenta falsifikovao tako što je nacionalni identitet Musliman, napisao malim početnim slovo „m“ i time ih svrstao u vjernike islama.

Okupljajući u agresivnoj, prevarantskoj i manipulativnoj propagandi veliki broj republičkih i opštinskih funkcionera Muslimana, koji, iz njima poznatih razloga, preko noći postadoše novonastali Bošnjaci, i zloupotrebljavajući funkcije na koje su izabrani kao Muslimani, vrše propagiranje. U propagiranje i agitovanje se uključuju predsjednici opštinskih odbora SDP i jednog broja DPS-a, jedna broj direktora centara za kulturu, direktora osnovnih i srednjih škola, rukovodilaca kulturno-umjetničkih udruženja, udruženja književnika, udružemnja umjetnika. direktora zdravstvenih ustanova, vlasnika privatnih medija, vlasnike privatnih privrednih firmi, vajnih muslimanskih intelektualaca, novinara, pa sve do studenata i ljudi u dijaspori.

Šerbova „istorijska falsifikatorska i druga saznanja“ o navodnim razlozima promjene nacionalnog imena Muslimana Crne Gore, u novonastalu političku i asimilatorsku tvorevinu Bošnjak, se svode na tvrdnje:

1. Da pojmovno značenje Musliman ima prevashodno religijsko identifikovanje, jer se vjernici islama nazivaju „muslimani“, što nije tačno jer Musliman je

nacionalni identitet, a musliman, muslim, je pripadnik islama, odnosno to su islamisti, kao što su pravoslavci, katolici i dr.

11.

2. Da je tradicionalno ime Muslimana u Bosni Bošnjak, ali da im je to bilo uskraćeno. Nije tačno da im je to uskratila Kominternu i KPJ, već da su naučni i umni ljudi u Bosni, 1900. godine, odlučili da im je nacionalno ime Musliman umjesto Muhamedanac, Srbin ili Hrvat, islamske vjere
3. Da su Muslimani u bivšoj SFRJ bili jedan narod, te da treba da ostanemo i dalje kao jedan narodi koji je promijenio nacionalni identitet u Bošnjak, jer u „matičnoj“ državi Bosni živi gro Muslimana, koji su „preimenovani“ u Bošnjake. Međutim, tačno je da su Muslimani u SFRJ bili jedan narod, jer su imali isti nacionalni identitet i ime Muslimani, istu religiju, isti maternji, srpsko-hrvatski jezik i jednu, zajedničku, državu SFRJ. Sada su podijeljeni u više novonastalih država, imaju različito porijeklo, maternje jezike i nacionalno ime.
4. Da je na tzv. Bošnjačkom saboru u Sarajevu, 1993. godine, donesena Odluka o kolektivnom preimenovanju bosanskih Muslimana u Bošnjake, te da to treba prihvatiti i za Muslimane izvan Bosne, iako je nepobitno da se radi o nelegitimnoj, nelegalnoj i neregularnoj odluci, presedan, jer po popisima stanovništva od 1900. pa sve do 1991. godine u Bosni i Hercegovini u nacionalnoj strukturi stanovništva nije nikada bilo niti sada ima Bošnjaka, nego Muslimana. Promjena nacionalnog identiteta je legalna i legitimna samo ličnim nacionalnim izjašnjavanjem građana u toklu popisa stanovništva ili na drugi način ličnog izjašnjavanja. To je individualno i međunarodnim pravom zagarantovano univerzalno pravo građana, a ne kolektivno. PO popisu iz 1991. godine u Bosni i Hercegovini postoje Muslimani, a ne Bošnjaci.
5. Ortodoksna je laž i prevara tvrdnja da se prihvatanjem promjene imena Muslimana u Bošnjake ništa u stvarnosti neće promijeniti u Crnoj Gori, jer propagatori Bosnu smatraju „matičnom državom, ili „maticom“, traže dvojno državljanstvo, uz crnogorsko i bosansko, maternji jezik bosanski, državnu konstitutivnost, promjenu državnih simbola, amblema i drugo. Zar se ovim ne mijenja ništa. Mijenja sve što čini pojmovno značenje odrednice nacionalni identitet, odnosno nacionalnost, državljanstvo, maternji jezik i dr.
6. Novonastali Bošnjaci, politička asimilatorska tvorevina, nastala od autohtonih Muslimani Crne Gore, nijesu više, ni približno, isto što i autohtoni Muslimani Crne Gore, koji imaju svoju etnogenezu i istorijski

12.

evolutivni proces narodnog oformljenja, kojima je Crne Gora jedina domovina i država od njihovog postanka pa i danas, imaju svoj nacionalni identitet i ime Musliman, zajednički crnogorski maternji jezik sa Crnogorcima, kulturni identitet i baštinu. Oni su svoji na svome.

7. Novonastali Bošnjaci su politička, asimilatorska tvorevina nastala asimilacijom Muslimana, koji nemaju svoju etno-genezu i svoju autohtonost mogu da izvode samo od islamiziranih domicilnih Muslimana Crne Gore-

Adresa: Novaka Miloševića, 81 000 Podgorica

Tel. +382 20 210 405; Fax: +382 20 210 406; E-mail: diaspora@t-com.me; www.dijasporacg.me

Da se radilo o objedinjenom djelovanju i direktivama iz Sarajeva, svojim propagatorima velikobošnjačke asimilacije autohtonih Muslimana Crne Gore, svjedoči i namjera pisanja „Bijele knjige bošnjačkih prava“ u Sarajevu. Kao mogući autori iz Crne Gore bili su pozvani na dogovor Prof. dr Šerbo Rastoder i novinar časopisa „Monitor“, Esad Kočan.

Akteri velikobošnjačku. nacionalnu, islamsku, asimilatorsku antimuslimanske propagandu u Crnoj Gori su zasnivali na ovim „argumentima“:

1. **Pogrešnom čitanju i tumašenju Njegoša**, koji je u diplomatskoj prepisci govorio o Bošnjacima. Oni ističu kako je Njegoš u prepisci sa Turcima u pismu Osmanpaši, 05.10.1847. godine, prema pisanju „Pobjede“, od 02.08. 2001. godine, napisao: „Kada samnom govoriš kao moj brat Bošnjak, ja sam tvoj brat, tvoj prijatelj, ali kada govoriš kao tuđin, kao *azijatin*, kao neprijatelj našeg plemena

Ovakvo istrgnuto tumačenje Njegoša od strane Prof. dr Šerba Rastodera osporava istoričar Prof. dr Živko Andrijašević, koji kaže: „Njegoš je došao do zaključka da su Crnogorci slavensko-srpskog kolena kao i Hercegovci i Bošnjaci, i prezvani su tijekom *imenom kao i ovi od mjesta u kojemu žive (Njegoš kazao 1835. godine)*. Znači, nepobitno je da je Njegoš Bošnjacima smatrao ljude koji žive u Bosni, a ne po nacionalnosti. Treba podsjetiti na činjenicu, da u to doba nije bilo nacionalne identifikacije ljudi nigdje u Evropi, jer prvi put imamo termin nacija u Francuskom Akademskom rječniku, 1893. godine, po čemu se XIX vijek naziva *vijekom nacionalnosti*.

2. Da su građani albanske nacionalnosti u običnoj komunikaciji koristili termin „bošnjak“ za Muslimane, iako je opštepoznato da je riječ o **pežurativnom**. a ne u nacionalnom značenju.

13.

3. Da je **najamnik Milovana Đilasa**, navodno porijeklom iz rožajskog kraja govorio da je Bošnjak. Nije tačno da je to lice bilo iz rožajskog kraja, jer takvog prezimena nije nikada bilo niti ga sada ima. Zaista je krajnje diletanski uzimati kao valjano istorijsko saznanje o nacionalnom identitetu, od strane profesora istorije, navodno kazivanje nepismenog najamnog radnika.
4. Da **nepismeni narodni guslari** prepjevavaju i nariču pjesme bosanskih guslara u kojima se govori o Bošnjacima.

Iz napisanog i istorijskih i drugih saznanja, se potvrđuje da akteri propagiranja negiranja nacionalnog identiteta Muslimana Crne Gore i nametanja im tuđeg, bošnjačkog nijesu imali niti sada maju nijedan valjani, na istorijskim i drugim saznanjima zasnovani, argument za svoje tvrdnje, ali su im prevare, laži i manipulacije „uspijevale“ kod lakovjernog i časnog muslimanskog naroda.

Oni ne uvažavaju nepobitne istorijske činjenice, dokumenta i zvanične statističke i druge podatke, o nespornom nacionalnom identitetu i imenu autohtonih slovenskih Muslimana Crne Gore, čije ozvaničenje datira od Danilovog zakonika iz 1855. godine kada su svrstani, uz „inovjernike“ i u „inoplemenike“, prelazno rješenje ka narodnosnom oformljenju, pa sve do Ustava Crne Gore iz 1974. i Ustava.2007. godine. Da u svim

zvaničnim statističkim podacima o popisima stanovništva od 1910. zaključno sa popisom od 2011.godine Muslimani čine nacionalnu strukturu stanovništva, a ni u jednom popisu u tom vremenu Bošnjaka nema u nacionalnoj strukturi stanovništva. Novonastala politička i asimilatorska tvorevina Bošnjaci u Srbiji se prvi put pojavljuje 2002. a u Crnoj Gori u popisu stanovništva u 2003. godine.

Osporavaju navedenih i drugih „argumenata“ negiranja nacionalnog i kulturnog identiteta Muslimana Crne Gore i nametanja im tuđeg bošnjačkog, su sadržana u knjizi: **Muslimani Crne Gore (Značajna istorijska saznanja, dokumenta, institucije i događaji)**, autora dr Avdula Kurpejovića, u izdanju Matice muslimanske, 2008. god. i u drugim izdanjima Matice muslimanske kao i u knizi Dr Ejupa Mušovića, **Muslimani Crne Gore**, u izdanju Muzeja „Ras“, Novi Paza, 1997. godine.

Poseban udarac neistinitim propagandnim tvrdnjama negiranja nacionalnog i kulturnog identiteta Muslimana, zadat je **>Istorijom Muslimana Crne Gore, Knjiga I, autora Dr Zvezdana Folića, u izdanju Matice muslimanske, 2013. godine. Ovo je prva istorija ovoga naroda u njegovom postojanju preko 550. godina. Slijedi Knjiga drug Isstorije Muslimana Crne ore, do kraja 2013**

14.

. godine. Znači, Muslimani Crne Gor, iako neopradvano sa velikim zakašnjenjem, u 21. vijeku imaju svoju istoriju i time istorijsko saznanje o svojoj etno-genezi, odnosno konačno imaju napisanu svoju istoriju zasnovanu na istorijskim saznanjima, svoju kulturu i kulturnu baštinu, osobeni kulturni i nacionalni identitet, autentično i nacionalni ime.

Muslimani Cne Gore su izloženi udarima i nasrtajima više međusobno uslovljenih i povezanih opasnosti, kojima je krajnji cilj njihov etno-genocid.

Među tim opasnostima i nasrtajima su:

Prva, najveća, opasnost u istoriji postojanja Muslimana Crne Gore, je ostvarivanje velikobošnjačkog nacionalnog, islamskog i asimiltorskog antimuslimanskog cilja, etno-genocid.

Druga opasnost se manifestuje u negiranju, svojatanju, proglašavanju bošnjačkom vejekovima stvarane, osobene i izuzetnoi vrijedne kulturne baštine Muslimana. Pri tome se prekraja i falsifikuje istorija i proglašava, nelegitimno i nelegalno bošnjačkim sve što je muslimansko, književnici, umjetnost, muzika, tradicija, običaji i sve drugo.

Treća opasnost, kao sastani dio djelovanjem na ostvarivanju velikobošnjačkog programa, jeste retrogradni, dogmatski islamski funatizam iz XV vijeka, koji ima utemeljenje u Islamskoj deklraraciji Alije Izetbegovića i koji se promovise preko imama i hodža u džamijama za vrijeme „dersa“, tumačenja i komentarisanja Kurana. U tom vremenu imamo i pojavu „Vehabija“ čiji broj se uvećava i njihovo djelovanje postepeno manifestuje. Šta znači islamski, dogmatski, retrogradni fanatizam iz XV vijeka u Evropi u XXI vijeku, nije potreban komentar. Sasvim je sigurno da to ne ide u prilog progresu i stremljenima kojima idu svih narodi Evrope.

Prodor islamskog retrogradnog i dogmatskog fanatizma u Crnu Goru, pretežno, dolazi iz Novog Pazara i dijelom iz Bosne i Hercegovine. Njegov prodor ide uporedo sa aktivnostima ostvarivanja velikobošnjačkog nacioinalnog, islamskog asimilatorskog programa, jer neke političke partije i Islamske zajednica djeluju

jedinstveno. Tako imamo politizaciju Islamske zajednice i posebno reisa Fejzića. Fwejzić putuje u SAD kao član bošnjačke skspidicije da tamo kaže kako je Bošnjak i time vrši propagiranje bošnjaštva kod vjernika islama. On smatra vjericima islama samo Bošnjake, jer ne pominje Muslimane, Crnogroce, Albance. Egipćane, Rome i dr.

Inetelektualci islamske vjeroispovijesti koji prihvataju retrogradni islamski fanatizam iz XV vijeka griješe, jer po Kuranu imaju obavezu da podučavaju i obrazuju sunarodnike kako ne bi zaostali za drugima u razvoju,

15.

Oni teba da prate nauku i rezultate naučnih istraživanja, jer 21-vijek traži ličnosti koje su u stanju da prate i koriste naučna i tehnološka saznanja.. informacijska revolucija i na drugim polima nauke. Neka vjeruje u svoju veju i neka obavlja vjerske obrede, ako to želi, intelektualac i naučni radnik, ali neka, isto tako, stavi na korišćenje svoja saznanja u dobrobit svojih sunarodnika, a ne da ih vraća u islamski fanatizam.

Islamsko učenje posebnu pažnju pokazuje znanju i nauci. Govori se „Traži nauku od bešika do motike“. „Traži nauku pa makar i u Kini“ „Kada se skim družiš, gledaj mu na pamet, a ne na vjeru, jer njegova vjera njemu, a znanje tebi“ i dr.

Vrhunac, kulminacija bezobzironog propagandnog djelovanja na negiranju kulturnog i nacionalnog identiteta Muslimana i nametanja im tuđeg, bošnjačkog, je održavanje **Radnog stola 22.03.2003. godine**, u organizaciji Redakcije časopisa Almanah i tzv. Foruma Bošnjaka/Muslimana, na kome je usvojena prevarantska i lažna asimilatorska „Deklaracija o vraćanju istorijski utemeljenog i adekvatnog imena Bošnjak za Muslimane Crne Gore“

Radi omogućavanja čitaocim da se uvjere u prevarantske, nemoralne i krajne istorijski neutemeljene tvrdnje i asimilatorske namjere, daje se tekst Deklaracije u cjelosti.

„Učesnici Radnog stola „Muslimani/Bošnjaci kako vam je ime“, održanog u Podgorici 22. marta 2003. godine, u organizaciji Foruma Bošnjaka/Muslimana Crne Gore i Udruženja „Almanah“, utvrdili su

D e k l a r a c i j u

„Muslimani iz svih država – bivših republika SFRJ, već su se opredijelili za vraćanje tradicionalnog narodnog imena – Bošnjak. Smatramo da je naziv Bošnjak istorijski utemeljenmo i adekvatno ime i za dio ovog naroda koji živi u Crnoj Gori“.

Nema ni jednog argumenta koji bi nas imenom odvojio od naroda kojem pripadamo i sa kojim smo vjekovima, pa i u svim bivšim zajedničkim državama, imali isto ime.

Vjerujemo da Crna Gora ima dovoljno demokratskog kapaciteta da razumije i uvaži opredjelenje za reafirmaciju narodnog imena –Bošnjak. To podrazumijeva obavezu stvaranja političkih i pravnih uslova za njegov adekvatan tretman pri prestojećem popisu stanovništva.

Očekujemo da i crnogroska politička, kulturna i naučna javnost, bez rezervi, prihvati upotrebu naziva Bošnjak. Tim prije što reafirmacija ovog imena, ni na koji

16.

način, neće i ne može dovesti u pitanje dokazanu privrženost Bošnjaka Crnoj Gori i njihovu opredijeljenost da, zajedno sa svima sa kojima žive, doprinose prosperitetu države Crne Gore – naše zajedničke domov

Deklaracija univerzitetskog profesora je potvrdila mudre riječi Morijaka „Istorija mora da se piše iznova, ne da bi se spoznale nove istorijske činjenice, nego za to što se promijenilo gledište istopričara“. Isto tako i Tomas Man je napisao“ Iz istorijskih saznanja se više saznanje o istoričaru mego o istoriji“.

Učesnici Radnog stola i potpisnici Deklaracije

Slijedi potpis, kako su akteri izjavljivali, preko 130 , učesnika, publikovanih među kojima su : Šerbo Rastoder, Rifat Rastoder, Mirsad Rastoder, Esad Kočan, Hamdo Kočan, Ramo Bralić, Delić Sabahudin, Demirović Idris, reis, po nacionalnosti Albanac, Asim Dizdarević, Hamdija Fetahović, Jusuf Fetahović, Čazim Fetahović, Zuvdija Hodžić, Iso Kalač, Omer Kurpejović, Džavid Šabović, Orhan Šahmanović, Enver Spahić, Husein, Ceno Tuzović i dr. Među potpisnicima su i žene, djeca i bliski srodnici nekih od potpisnika.

Kao što se da vidjeti, ko poznaje jedan broj potpisnika, među njima su i funkcioneri koji su na funkcije izabrani kao Muslimani a koji preko noći postadoše Bošnjaci, ali funkcije zadržase. Nije im smetalo što su funkcije muslimanske, a oni su novonastali Bošnjaci, jer su u pitanju poslaničke i funkcionerske plate, bez obzira što su time izneverili svoje birače.

Asimilčatorska Deklaracija je donesena po uzoru na Odluku tzv. Bošnjačkog sabora iz Sarajeva 1993. godine, o kolektivnom preimenovanju bosanskih Muslimana u Bošnjake, što je pravni i međunodni presedan kojim se krše univerzalna ljudska prava koja imaju međunarodnu zaštitu.

Neshvatljivo je kako su intelektualci sebi dozvoliti glupost da usvajaju dokument kojim se, navodno, vraća Muslimanima Crne Gore, nešto što nikada nijesu imali, što nikada nijesu bili, „tradicionalno ime Bošnjak“. Muslimani Crne Gore nikada nijesu bili Bošnjaci niti ima istorijskih i drugih saznanja da su se ikada islamizirani domicilni hrišćani nazivani Bošnjacima, već Muhamedancima i Muslimanima, prvo kao vjernici islama, a onda kao nacionalni identitet, nacionalnost Muslimani

Radni sto je okupio znatan broj intelektualaca bivših Muslimana koji su se preko noći preobrazili u Bošnjake. Na Radni sto su došli i „prevareni“, koji su ga demonstrativno napustili, kada su uvidjeli o čemu se radi.

17.

Ovaj skup je dobro režiran, jer su pozvani samo oni za koje se znalo da su se već opredijelili za bošnjaštvo i oni koji su tome skloni, ali su se još kolebali.

Ti koji su se kolebali razuvjereni su lažima, da se ništa neće promijeniti osim imena Bošnjak umjesto Musliman, kako je urađeno u Bosni gdje živi pretežan broj Muslimana.

Prikupljanje potpisa Deklaracije je nastavljeno po kućama, na ulicama, u kafanama, kancelarijama, okupljanjem studenata, od penzionera, članova porodice, žena, djece, sestara, braće i dr. .

Među potpisnicima Deklaracije su svi Muslimani članovi Predsjedništva Socijaldemokratske partije kao i ljudi na drugim funkcijama u opštinama i Republici a neki na funkciji poslanika u Skupštini SFRJ, članovi SDP u opštinama.. Isto tako, među potpisnicima je bio i jedan broj članova rukovodećih organa i predsjednika opštinskih odbora Demokratske partije socijalista pa i predsjednika opština.

Sadašnji reis Rifat Fejzić je aktivni učesnik propagandnih aktivnosti koje vode akteri velikobošnjačke asimilacije i prisvajanja i proglašavanja bošnjačkom vjekovima stvarane i vrijedne kulturne baštine Muslimana Crne Gore. On je govorio: „da to što mi tek sad promovišemo bošnjaštvo znači da ipak nijesmo bili ravnopravni u proteklim godinama pa i decenijama u državama koje su ostale iza nas. Jer, da smo bili ravnopravni, danas ne bi raspravljali da li smo Bošnjaci ili smo nešto drugo. Jedini smo narod na prostoru bivše Jugoslavije koji ima dilemu šta je, ko je i kojem narodu pripada. ***Naravno, kao čovjek ja nikada nijesam imao oko toga dilemu***“. U nastavku je napisano i to, da je reis istakao da su Bošnjaci uvijek bili pozitivni dio Crne Gore i da uvijek pomažu projekte koji su dobri za državu. On je smetnuo sa uma da novonastale Bošnjake u Crnoj Gori imamo tek od popisa stanovništva 2003. godine, pa se postavlja pitanje, od kada su to oni bili pozitivan dio Crne Gore i podržavali njene projekte. Valjda reis namjerno zaboravlja da su to bili i jesu Muslimani, kao nacionalnost, a ne novonastali, Bošnjaci Tako je reis Fejzić Islamsku zajednicu politizovao i stavio je u funkciju asimilacije autohtonih slovenskih Muslimana Crne Gore. Time je islamska zajednica sastavnini dio velikobošnjačke asimilacije Muslimana, što nije niti može biti sporno..

U propagiranju bošnjaštva daju vidan doprinos privatni mediji, a dijelom i Javni RTV servis, jer su u njegovom Programskom savjetu bila i dva novonastala Bošnjaka koji su vršili direktan uticaj na neke urednike Dnevnika da ne objavljuju ništa što dolazi iz Matice muslimanske. i njenog predsjednika. Štampani mediji, a posebno časopis Almanah, dnevne novine „Pobjeda“, „Vijesti“ i „Dan“ su išli

18.

dostupni bošnjačkoj asimilaciji Muslimana, jer i u njima je bilo novonastalih Bošnjaka ili su vršili uticaj funkcioneri političkih partija i državnih organa i time zloupotrebljavali funkcije. Svi pobrojani mediji su bili skoro nedostupni onima koji su se argumentovano suprostavljali bošnjačkoj asimilaciji Muslimana.

Nakon usvajanja asimilatorske Deklaracije razvila se propaganda preko štampanih medija, posebno časopisa Monitor, čiji glavni i odgovorni urednik je novonastali Bošnjak Esad Kočan. Propagiranje prihvatanja Deklaracije i bošnjačke asimilacije Muslimana se vodilo napadima na Maticu muslimansku i posebno njenog predsjednika. Ovom prilikom podjećam samo na neke od ortodoksnih laži i prevara.

U Monitoru, br.649/2003. Prof. Rastoder, govoreći od asimilatorskoj Deklaraciji, sebi je dao za pravo da iskaže ortodoksnu laž: „Dužni smo da jasno i glasno kažemo narodu i svim građanima Crne Gore, ***da nacionalno ime Musliman više ne postoji***. zato mislim da prava dilema više nije Bošnjak ili Musliman, ili

Musliman-Bošnjak, već Bošnjak, ili Srbin, ili Crnogorac“. Šta na ovome reći, osim *halal ti vjera profesore, to reče i živ preteče*.

No, on se na tome nije zaustavio, već u „Pobjedi“, od 05.04./2003. godine, kaže: „Na skupu je, misli na Radni sto, konstatovano da nacionalna odrednica Musliman više ne postoji kao relevantni statistički iskaz na prostoru bivše SFRJ, te da u tom

smislu postoje besmislice dilema Musliman ili Bošnjak, Musliman-Bošnjak, već samo Bošnjak ili Crnogorac, Bošnjak ili Srbin“. Profo „zaboravlja“ šta je kazao za Radio Slobodna Evropa, da u zvaničnim statističkim podacima o popisima stanovništva poslije 2000. godine Muslimani postoje u Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori, a da u Bosni i Hercegovini zvanično postoje Muslimani, po popisu stanovništva iz 1991. godine, a ne Bošnjaci, prema Odluci tzv. Bošnjačkog sabora iz 1993. godine. Time je on demantovao sam sebe. No, on i dalje koristi svoje remek djelo, kovanicu Bošnjak/Musliman, iako u Ustavu Crne Gore iz 1974. i Ustavu Crne Gore iz 2007. godine, nije postojala niti postoji dvojna nacionalnost.

Ovim i nizom drugim pisanim i usmenim neargumentovanim negacijama i asimilacijama su se suprostavljali jedino organi Matice muslimanske Crne Gore, bolje reći samo predsjednik Dr. Avdul Kurpejović. O se javnim saopštenjima, pisanim reagovanjima, demantijima i polemikama argumentovano i veoma uspješno suprostavljao svim napadima i neosnovanim tvrdnjama i uvredama. U tome je dat izuzetan značaj doprinos realizacijom Naučnoistraživačkog rada i izdavaštva, jer se time na naučnoj, istorijskoj, etnološkoj i kulturološkoj osnovi uspješno osporavaju i onemogućavaju negatorske i asimilatorske prevare i ciljevi.

19.

Nakon Šerbovih tvrdnji i reagovanja predsjednika Matice muslimanske, nastavljena je polemika u časopisu Monitor u koju su se, uz. Šerba uključili Harun Hadžić, Zuvdija Hodžić, Rifat Vesković, Šefket Krstić, Suljo Mustafić. U polemici Šerbo je rereagovao i na tvrdnje Draškla Đuranovića i Rajjka Cerovića, koji su mu argumentovano odgovorili.

Polemika je objavljena u knjizi: „Gospodine akademiče, avetinjo jedna“, autora novinara Veseljka Koprivice, u izdanju Foruma za ljudska prava, Podgorica, 2006. godine.

Deklaracija je u narednim propagandnim aktivnostima akterima velikobošnjačke asimilacije Muslimana poslužila kao podloga za prevarantsko i manipulativno pridobijanje ljudi u pripremama za nacionalno izjašnjavanje na narednom popisu stanovništva sprovedenom u Novembru 2003. godine

Svestrano organizovana i prljava propaganda i agitacija je imala za negativnu posledicu „nestanak“ oko 50. hiljada Muslimana Crne Gore. Uz nametnutu bošnjačku asimilaciju, iz revolta i otpora prema bošnjaštvu, preko 20. hiljada Muslimana se nacionalno izjasnilo kao Crnogorac islamske vjeropispovijesti.

Matica muslimanska se jedino suprostavila propagandi time što je izdala i distribuirala ***APEL muslimanskom narodu Crne Gore za očuvanje nacionalnog identiteta i imena.*** Uz Apel distribuiran je i ***Letak***

Odmah nakon objavljivanja prvih, nezvaničnih, statističkih podataka o nacionalnoj strukturi stanovništva 2003. godine, nezadovoljan time što se svi Muslimani Crne Gore nijesu nacionalno izjasnili kao Bošnjaci, nego samo nešto manje od polovine, lider „intelektualne interesne grupe novonastale bošnjačke elite“ prof. dr Šerbo Rastoder, u izjavi za Radio Slobodna Evropa, objavljenoj u časopisu „Građanin“, br. 2/2003. godinu je kazao:

„Što se tiče rezultata koji se odnose na Bošnjake-muslimane u Crnoj Gori.....iznenađen sam u pozitivnom smislu, jer je iza toga projekta stajala „intelektualna

snaga“ koja nije imala političku logistiku.....Što se tiče Almanaha **Bošnjaci/Muslimani su jedan narod**.....da ukoliko neko bude htio da pravi dva naroda od ove populacije, onda će se to vrlo brzo prepoznati....sa stanovišta onog dijela intelektualne elite koja je zagovarala ovo rješenje, to što će sada nacionalna oznaka biti Bošnjaci-Muslimani“.

Poslije popisa stanovništva svi akteri bošnjačke asimilacije su se umjerali na vjekovima stvaranu, vrijednu i osobenu **kulturnu baštinu Muslimana Crne Gore**, negirajući je, prisvajajući i proglašavajući bošnjačkom.

U tu aktivnost su, uz Redakciju časopisa Almanah, i Foruum Bošnjaka, kao i Bošnjačka televizija u Rožajama, uključene i mnogobrojne porodične petočlane i

20.

tročlane nevladine organizacije koje svakodnevno niču kao pečurke poslije kiše i sve se bave negiranjem kulture i kulturne baštine Muslimana nudeći nekakve projekte iz domena kulture novonastalih Bošnjaka. Ne tako mali broj ovakvih projekata je dobio finansijsku podršku na konkursima Fonda za manjine u proteklih pet godina, što proizilazi da se iz državnog budžeta finansiraju i asimilatorski antimuslimanski projekti.

Velika je najeza bošnjačkih projekat na Konkursu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za prvu rspodjelu u 2013. godini, njih 51, među kojima je veliki broj onih kojima se negira nacionalni identitet Muslimana i posebno prisvaja i proglašava bošnjačkom kulturna baština Muslimana.

Među projektima ima i onih kojima se vrši sknavljenje posmrtnih ostataka poslije 70. i više godina od smrti, jer ih proglašavaju, nasilno, krajnje nehumano i neodgovorno, bošnjacima, To je nasilna asimilacija posmrtnih ostataka. Među njima se našao o narodni heroj Rifat Budžević Trško, u projektu čiji nosilac je Forum Bošnjaka i u čijoj prijavi projekta piše da potiče iz „redova Bošnjačkog naroda“

U knjizi Narodni heroji Jugoslavije, na 126 strani, piše;

„Kao partizanski rukovodilac učestvuje u razradi direktiva i proglasa, usmjerava rad komunista Sandžaka, bori se za učvršćivanje bratstva među Srbima, Crnogorcima i Muslimanima“

U pitanju je neodgovorno, neustavno i suprotno međunarodnim pravnim normama nasilno nametanje bošnjačke asimilacije posmrtnim ostacima nakon 70. i više godina od njihove smrti, bez ma kakvog osnova. Inače, časopis Almanah i Forum Bošnjaka to redovno rade klada su u pitanju istaknute muslimanske istorijske naučne i kulturne ličnosti, književnici, Avdo Međedović, Čamil Sijarić i dr., umjetnici, naučni radnici, narodni guslari, kidnapovani i likvidirani građani u Štrpcima, stradali Muslimani u Bukovici i dr. Vrijeme je da neko tome stane na kraj, jer se radi o presedanu, nehumanosti i sknavljenju posmrtnih ostataka.

Tako se Fond za ostvarivnje i zaštitu manjina stavio u funkciju ostvarivanja velikobošnjače asimilacije manjinskog muslimanskog naroda, a posebno njegove kulturne baštine.

Još jedan u nizu novih institucionalnih oblika organizovanja novonastalih Bošnjaka je bio osnivanje **Centra za kulturu Bošnjaka/Muslimana**. Centar je osnovan bez Muslimana i prijedlozi da se osnuje Centar Muslimana i Bnošnjaka, zajednički, nijesu prihvaćeni, jer to nije cilj, već je cilj nestanak Muslimana.

Radi uspješnijeg propagiranja i pridobijanja na ostvarivanju ove zamisli, pripremljena je i štampana posbna Brošura pod naslovom: Kulturni centa

21.

Bošnjaka/Muslimana Crne Gore, u kojoj je objavljena Odluka o njegovom osnivanju.

Profesor i drugi akteri ostvarivanja velikobošnjačke asimilacije Muslimana je tražio i koristio svaku priliku da se domogne do novca i istovremeno prilike da negira nacionalni identitet Muslimana i nemeće im bošnjačku asimilaciju. Tako je uspio, uz angažovanje Prof. dr Živka Abdrijaševića, da od Centra za iselenike dobije novac za pisanje *Istorije Crne Gore* za dijasporu i Istorijskog leksikona Crne Gore, 2006. godine.

U istoriji Crne Gore i Istorijskom leksikonu neargumentovano i na istorijskim saznanjima nezasnovano je negirao nacionalni identitet Muslimana Crne Gore i nemtnuo im bošnjačku asimilaciju. Iako je takvo djelovanje antiustavno i nezakonito, nadležni državni organi nijesu našli za shodno da zabrane distribuciju i korišćenje ovih knjiga i istovremeno pokrenu postupak krivične odgovornosti za asimilaciju

U dobroj namjeri i u interesu muslimanskog i novonastalnog bošnjačkog naroda, a radi zaustavljanja međusobnih polemika i optužbi, nebiranja i nametanja asimilacije, na inicijativu Husnije Redzepagića i Jusufa Kalamperovića, održan je, u **Baru**, Oktobra 2007. godine, sastanak između predstavnika Matice muslimanske, predsjednika Dr Avdula Kurpejovića, potpredsjednika Semira Smakovića i Generalnog sekretara Sabrije Vulića i predstavnika Foruzma Bošnjaka/Muslimana i časopisa Almanah, prof. dr Šerba Rastodera, Ćazima Fetahovića i Sulja Mustafića.. Cilj sastanka je bio postizanje dogovora o uvažavanju posebnih nacionalnih identiteta Musliman i Bošnjak, prestanka korišćenja dvojne nacionalnosti Bošnjak/Musliman i time otvaranju vrata za međusobnu saradnju, jer ima dosta zajedničkih interesa ovih naroda, s obzirom da se radi o podjeli Muslimana i na Bošnjake prilikom popisa stanovništva 2003. godine.

Na sastanku je usvojeno

Saopštenje za javnost

„Polazeći od toga da su Bošnjaci i Muslimani jedinstven entitet i činjenice da se, na popisu stanovništva iz 2003. godine, taj entitet samoidentifikovao kao

Bošnjaci i Muslimani, uvažavaju obje strane kao neospornu činjenicu koju niko ne može negirati.

22.

Pozivamo pripadnike muslimanskog bića Crne Gore **bošnjačke i muslimanske nacionalnosti** da ubuduće sarađuju i zajedno rade na projektima od interesa za ovu etničku zajednicu i dobro države Crne Gore.

Bilo kakvo negiranje ili omalovažavanje prethodnih činjenica ide na štetu i Bošnjaka i Muslimani.

Potpisnici ovom izjavom upućuju poruku Bošnjacima i Muslimanima Crne Gore i svim pripadnicima islamske vjeroispovijesti čestitaju nastupajući ramazanski Bajram.“

Potpisnici: Svojeručno predstavnici Muslimana i Bošnjaka i Husnija Redzepagić i Jusuf Kalamperović.

Adresa: Novaka Miloševića, 81 000 Podgorica

Tel. +382 20 210 405; Fax: +382 20 210 406; E-mail: diaspora@t-com.me; www.dijasporacg.me

Međutim, Suljo Mustafić, koji je preuzeo obavezu da Saopštenje za javnost pošalje medijima, sebi daje za pravo da, vjerovatno uz Šerbovu saglasnost, sve preokrene naopačke i onako kako njemu treba. Poslao je tekst koji su objavile „Vijesti“, 11.10.2007. godine, pod naslovom; ***Jedinstven narod. Tako predstavnici Foruma Bošnjaka/Muslimana i časopisa Almanah, preko noći, porekoše ono što je dogovoreno i potpisano*** i nastaviše sa korišćenjem dvojne nacionalnosti i time negiranje nacionalne osobenosti Muslimana, pripajajući ih novonastalim Bošnjacima.

U dosadašnjim izdanjima Matice muslimanske kao i izdanjima koja će uslijediti završetkom istraživačkih projekata do kraja 2013. godine, posebno Istorije Muslimana Crne Gore, Knjiga prva, na istorijskim, etnološkim, kulturološkim, etnografskim, filozofskim, pravnim, naučnim i drugim saznanjima, dokumentima, argumentima i zvaničnim statističkim i drugim podacima javnosti je prezentiran istorijski etno-genetski evolutivni proces narodnosnog oformljenja autohtonih slovnskih Muslimana Crne Gore.

Neizbježne negativne posledice ***podjele Muslimana*** neminovno su se manifestovale na crnogroskoj, veoma komplikovanoj, političkoj, heterogenoj, antagonistički posvađanoj vjerskoj, kulturnoj, nacionalnoj i državnoj sceni.

Prvo, došlo je do podjele i cijepanja jedinstvenog muslimanskog nacionalnog bića i progresivnog homopgenog biračkog tijela, kao jednog od bitnih stabilizirajućih činilaca Crne Gore, kao države.

Drugo, podjelom i asimilacijom dijela Muslimana na Muslimane i novonastale Bošnjake i Crnogorce islamske vjeroispovijesti, remete se međusobni skladni odnosi između Crnogroaca i Muslimana i razbija jedinstveno biračko tijelo koje je obezbjeđivalo pobjedu na lokalnim i Parlamentarnim izborima snaga koje protežiraju ravnopreavnost, jednakost, multinacionalnost, multikulturalnost i građansku opciju države sa vladavinom prava.

23.

Treće podjelom jedinstvenog nacionalnog bića Muslimana neminovno dovodi do multietničkog usložnjavanja države i time neusklađenosti, odnosno detsabilizacije suživota, zajedničkog življenja, međusobnog uvažavanja i poštovanja.

Četvrto, zbog smanjena ukupnog broja Muslimana u uslovima neadekvatne političke organizovanosti negativno će se odraziti na nacionalni i ukupni status i položaj povog naroda.

Peto, namjeravanim uspostavljanjem bošnjačkog, islamskog entiteta Sandžak kojim bi se zahvatio i dio teritorije Crne Gore, direktno se ugrožava teritorijalni integritet i državni suverenitet, kao i naciounalni status i položaj Muslimana Crne Gore.

Šesto, Crna Gora ima tretman samo domovine, ali ne i države, novonastalih Bošnjaka, jer oni BiH smatrau matičnom državom odnosno maticom nacije, hoće bosansko državljanstvo, konstitutivnost, autohtonost, imenovanje u Ustavu, bosanski jezik i ugradnju njihove posebnosti u državnim amblemima, tako da im ova država dođe kao neko boravište. Međutim, država Crna Gora je jedina koja je u Preambuli Ustava, uz druge narode, imenovala i novonastalu političku i asimilatorsku tvorevinu Bošnjake i bosanski jezik uvrstila u jezike u službenoj upotebi.

Sedmo, *slijede zahtjevi, ucjene i prijjetnje od strane institucionalnih oblika organizovanja novonastalih Bošnjaka, kao što su:* autentičnu i srazmjernu zastupljenost u

Parlamentu, srazmjernu zastupljenost u državnim organima, sudstvu, tužilaštvu i svim drugim institucionalnim oblicima državnog uređenja,.

izmjene državnih amblema i sve drugo što slijedi iz njihovog opredjelenja i doživljavanja Crne Gore kao domovine, ali ne i države. Rukovostvo vladajuće političke koalicije DPS ima izuzetno blagonaklon odnos prema novonastalim Bošnjacima i njihovoj Bošnjačkoj stranci, tako da udovoljava skoro svim njihovim zahtjevima, uz istovremeno ignorantski i marginalizirajući odnos prema Muslimanima.

Prije i u toku popisa stanovništva 2011. godine, analogno onome što je rađeno prije i u toku popisa stanovništva 2003. godine, akteri ostvarivanja velikobošnjačkog islamskog, nacionalnog i asimilatorskog programa, udruženi sa reisom Fejzićem, imamima i hodzama vodili su organizovanu propagandu i agitaciju u kojoj su koristili sve, njima svojstvene, metode. U propagandi i agitaciji se koriste prevarama, besmislenim tvrdnjama, negiranjima, ignorisanjima i marginalizacijom. U propagiranju bošnjaštva su se uključili reis Cerić iz Bosne i

24.

muftija Zukorlić iz Novog Patara, koji su uoči početka popisa stanovništva, 31.03.2011. godine distribuirali Proglas pripadnicima Bošnjačkog naroda u Crnoj Gori, „Braćo i sestre“ kojim ih pozivaju da se na popiosu upišu:

Nacionalnost – Bošnjak

Vjera – Islam

Jezik – Bosanski

Uz mahsus selam. Muftija sandžački Muamer ef. Zukorlić, Reis-l-ulema Dr. Mustafa ef. Cerić, Sarajevo, 23.03.2011. godine. Proglas je dijelen po kućama, stanovima i stavljan u poštanska sandučad.

Da li je ovo politizacija ili antipolitizacija islamskih zajednica i njihovih predstavnika u cilju asimilacije autohtonih Muslimana Crne Gore.

Na osnovu čega se može sporiti činjenica da je u pitanju velikobošnjački islamski asimilatorski program. Ni na osnovu čega, jer to je stvarnost. Časnici islamskih zajednica pravdaju svoju politizaciju time da u Kuranu nigdje nije zabranjeno političko angažovanje vjernika islama, pa time znači ni u diuskriminaciji niti asimilaciji drugih naroda. To apsolutno nije tačno, već se radi o zloupotrebi Kurana u asimilatorske ciljeve.

Skreće se pažnja svim Muslimanima i drugim građanima da ne vjeruju besmislenim tvrdnjama, jer su negatoske i asimilatorske, koje imaju za cilj nestanak, gašenje, nacionalne odrednice Musliman i svođenje na vjernika islama, odnosno kako oni tvrde, na nepostojeću „muslimansku vjeroispovijest“. Nema muslimanske vjere niti vjeroispovijesti, već postoji islamska vjera i islamista vjeroispovijest.

U cilju uspješnijeg suprostavljanja svestranoj antimuslimanskoj propagandi uoči popisa stanovništva, Matica muslimanska je blagovremeno usvojila **Plan aktivnosti organa na pripremama za popis stanovništva u Crnoj Gori u 2011. godini.**

Matica muslimanska je i stampala **Flajer** -

MUSLIMANI CRNE GORE

Ostanimo ono što smo vjekovima bili,

Adresa: Novaka Miloševabb, 81 000 Podgorica

Tel. +382 20 210 405; Fax: +382 20 210 406; E-mail: diaspora@t-com.me; www.dijasporacg.me

***Budimo ono što jesmo:
Nacionalnost – Musliman
Vjeroispovijest – islamska
Maternji jezik - crnogroski***

25.

Državljanstvo - crnogrosko

Distribucija Flajera je vršena preko ogranaka, povjereništava, članova Upravnog odbora i jednog broja intelektualaca na te

Flajer (naslovna strana) je prikazivan na lokalnoj Televiziji u Bijelom Polju i Ulcinju. Flajer je objavljen na SAJTU Matice.

Uporedo sa distribucijom Flajera vršena je distribucija 1 i 2 broja časopisa ***OSVIT glas Muslimana Crne Gore***. Oba broja časopisa su predstavljena na Press konferenciji za novinare, na Televiziji „Vijesti“ i Muzičko-književnoj manifestaciji održanoj u Podgorici u organizaciji Savjeta muslimanskog naroda i svestrano angažovanje članova organa upravljanja Matice i njenih ogranaka.

Predsjednik Matice je prije popisa, u listu „Dan“, reagovao i polemisao sa negatorskim i asimilatorskim zvrđnjama Prof. dr Šerba Rastodera datim u Intervjuju „Pobjedi“ i iskazanog u emisiji Živa istina, na TV. IN-u.

Predsjednik, Generalni sekretar, članovi Upravnog odbora, predsjednici upravnih odbora ogranaka, povjerenici i drugi članovi i aktivisti Matice muslimanske su aktivno djelovali na terenu prije i u toku popisa stanovništva u cilju očuvanja nacionalnog identiteta Muslimana Crne Gore.

Treba reći da je bilo intenzivnog i raznovrsnog angažovanja i djelovanja Savjeta muslimanskog naroda i prije i u toku popisa stanovništva, ali su izostali željeni rezultati..

Prema tome, ne može se sporiti istorijskim niti drugim saznanjima, dokumentima i zvaničnim statističkim i drugim podacima činjenica, da ***novonastali Bošnjaci u Crnoj Gori izvode svoje porijeklo od Muslimana koji su primili bošnjaštvo. Oni se nijesu formirali etnogenezom u dugomevolutivnom vremenskom periodu već su politička i asimilatorska tvorevina.***

Akteri velikobošnjačke asimilacije Muslimana trebaju znati i prihvatiti naučna i istorijska saznanja da se ***„narodi ne priznaju i ne proglašavaju. Oni postoje ili ne postoje. Narod se formira etnogenezom. To su dugi procesi koji se ne mogu vezivati za datume, ratove, revolucije i drugo“*** (Dr Vujadin Rudić, Etnodemografski procesi u bjelopoljskom kraju, CANU, 2003. str. 210)

Treba težiti novom vremenu u kome će svako biti ono što stvarno jeste i kada će se svaki čovjek suočavati sam sa sobom. Muslimani su evropski narod, te je odista neshvatljivo da se Evropa zastrašuje islamom a ne pravoslavljem i mračnim srednjovjekovnim duhom koji je pušten iz boce te huška na ratove, umjesto na toleranciju i uvažavanje među različitim religijama i nacijama.

26.

Vjerujem da će potomstvo Muslimana Crne Gore ubrzo saznati koji su Muslimani bili izdajnici i otpadnici svog naroda, izvornog kulturnog i nacionalnog identiteta i imena prihvatajući bošnjačku asimilaciju.

Adresa: Novaka Miloševabb, 81 000 Podgorica

Tel. +382 20 210 405; Fax: +382 20 210 406; E-mail: diaspora@t-com.me; www.dijasporacg.me

Šta su očekivali, a šta su sve dobili. Očekivali su lažna obećanja a dobili ništa. Izgubili su sve a nijesu dobili ništa

Svi Muslimani Crne Gore koji su prihvatili bošnjačku asimilaciju izgubili su svoju nacionalnu autohtonost identitet, matični narod, maternji jezik, kulturni i nacionalni identitet i ime, matičnu državu, matično državljanstvo. Jednom riječju **izgubili su sve a nijesu dobili ništa**. Dobili su samo egoisti, karijeristi, politroni i podanici koji se nameću drugom nacionalnom identitetu, koji ih prihvata kao neizbježnost..

Zahrtjev Matice muslimanske Ministarstvu kulture i medija da se iznađe rješenje za zaštitu kulturne baštine Muslimana, po Zakonu o zaštiti kulturnih dobara, iz 2010. godine i Nacionalnom programu razvoja kulture za svaku godinu, niti Akcinom planu, nije naišao na spremnost za angažovanje.. Oni, znači, pasivnim odnosom doprinose bošnjačkoj asimilaciji kulturne baštine Muslimana Crne Gore.

Svestrani i organizovani atak na negiranje i prisvajanje kulturne baštine Muslimana i njeno proglašavanje bošnjačkom se najefikasnije vrši kulturna i nacionalna simulacija muslimanskog naroda, jer narod bez svoje prošlosti, kulturnog nasleđa, znači nema svoju istorijsku etnogenezu i proizilazi da je politička ili asimilatorska tvorevina.

Neshvatljiv je odnos Ministarstva za kulturu i medije prema **zaštiti** kulturne baštine Muslimana od bošnjačke asimilacije, kada je notorno da su novonastali Bošnjaci u Crnoj Gori, politička i asimilatorska tvorevina koja nema etno-genezu niti istorijskih i drugih saznanja o njihovom postojanju prije popisa stanovništva 2003. godine. Kako su mogli imati kulturnu baštinu prije postanka, 2003. godine.

Očekuje se da rukovodstvo DPS, kao i rukovodstvo SDP ipak uvide da je krajnje neodgovorno to što su Muslimani diskriminisani u odnosu na prava, jednakost, položaj i ravnopravnost sa pripadnicima drugih manjinskih naroda. Vrijeme je da državni organi sprovedu Ustavom zajemčenu zaštitu kulturnog identiteta, kulturne baštine i nacionalnog identiteta i imena i eliminišu diskriminaciju autohtonih slovenskih Muslimana Crne Gore.

Poručuje se svim akterima velikobošnjačke asimilacije Muslimana Crne Gore i državnim organima Crne Gore, da su prošla vremena kada su se Muslimani zadovoljavali sa onim što im se daje, a ne što im pripada. Muslimani više neće

27.

prihvatiti da im se daje jedan poslanik u Skupštini Crne Gore, koji se godinama ne mijenja i koji kaže da on nije poslanik Muslimana nego DPS, bez obzira što je preko 95% Muslimana u toj partiji politički organizovano i što skoro svi glasaju na izborima za poslaničku i odborničku listu te partije. Nadam se da su u 21. vijeku i Muslimani Crne Gore toliko emancipovani i inteligentni da mogu shvatiti svoj status i položaj, kada su diskriminisani, kada su asimilirani i kada su negirani i marginalizovani

Zbog svega što se dešavalo muslimanskom narodu u dalekoj i bližoj prošlosti, a posebno što im se događa u sadašnjosti, veliki dio odgovornosti snoše muslimanski intelektualci organizovani u institucionalnim oblicima nepolitičkog organizovanja.

Krajnja je neodgovornost muslimanskih intelektualaca organizovanih u Savjetu muslimanskog naroda koji u proteklom petogodišnjem mandatnom periodu nijesu dali očekivani doprinos očuvanju i unapređenju kulturnog i nacionalnog identiteta Muslimana, eliminisanju tihe asimilacije, diskriminacije i velikobošnjačke asimilacije. Oni su iznevjerili povjerenja birača koji su stavili potpise na njihove elektorske

Adresa: Novaka Miloševića, 81 000 Podgorica

Tel. +382 20 210 405; Fax: +382 20 210 406; E-mail: diaspora@t-com.me; www.dijasporacg.me

kandidatske liste. Savjet se nije javno oglašavao ni protiv tihe asimilacije, protiv diskriminacije niti protiv velikobošnjačke asimilacije, što su zakonske nadležnosti i statutarni ciljevi i zadaci. Ako nastavi sa takvim radom, onda se postavlja opravdano pitanje čemu onda njegovo postojanje, radi ličnih karijerističkih i drugih interesa, a ne radi interesa muslimanskog naroda.

To govori da je kod pretežnog broja **muslimanskih intelektualaca Crne Gore** *uvriježena bespomoćnost i podaništvo koje se temelji na shvatanju da bilo kakav individualni napor nema smisla, te ga prema tome ne vrijedi ni preduzimati.* zatim, da sve što ne dolazi od vlasti nije u skladu sa voljom naroda, te je opoziciono djelovanje anatemisano i time neprihvatljivo. Slijedi najpogubnije shvatanje i da ne treba uvažavati prošlost i njena dostignuća. Na kraju ovih shvatanja i mentalnih osobenosti muslimanskih intelektualaca treba reći da nema pojedinačnog optimizma i prihvatanje ćutanja, pasivnog posmatranja i skrivanja kao prirodnog stanja..

U savremenim uslovima pomenute mentalne osobenosti i shvatanja se manifestuju kroz karijerizam, podaništvo, poltronstvo, odanu poslušnost i time isticanju ličnog interesa iznad interesa svog naroda..

Krajnje je vrijeme da muslimanski intelektualci *koji imaju pameti i hoće da misle, koji imaju oči da vide i oni koji imaju uši i hoće da čuju, shvate i prihvate trenutak vremena da djeluju tako da ocjenjuju sadašnjost i trasiraju puteve budućnosti svog naroda, jer su odgovorni moralno za sudbinu svog naroda, kao što su to odgovorni intelektualci drugih naroda.*

28.

Griješe oni muslimanski intelektualci koji se nalaze na odgovornim državnim funkcijama, iako ih je malo, da muslimanski narod nije u stanju da objektivno cijeni njihov doprinos i angažovanje za interese svog naroda, kao što je sposoban da cijeni one kojima je lični, karijeristički interes iznad interesa svog naroda. Takvi neće moći još dugo da sjede u udobnim ili ministarskim foteljama kao predstavnici muslimanskog naroda

Kako se suprostavljati velikobošnjačkoj asimilaciji Muslimana Crne Gore

Iz napisanog i stvarnog stanja u Crnoj Gori, cijeni se neophodnim aktivno i svakodnevno suprostavljanje agresivnoj velikobošnjačkoj asimilaciji.

U tom cilju neophodno je

1. Usklađivanje odnosa između Ustavom zajemčenih identiteta i ostvarivanja i zaštite u stvarnosti, jer izostaje zaštita kulturnog identiteta, kulturne baštine i nacionalnog identiteta manjinskog muslimanskog naroda Crne Gore.

U tom cilju treba dosledno ostvarivati Ustavom zajemčena prava pripadnika manjinskih naroda u pogledu obuhvatnosti nastavno-obrazovnim i naučnim programima njihove istorije, kulture i nacionalne osobenosti, zaštite svih identiteta od diskriminacije i asimilacije, sprovođenje zakonskih prava od strane nadležnih ministarstava, posebno za ljudska i manjinska prava, kulture i medija i prosvjete i sporta, jer ona zaostaju u realizaciji obaveza oročeni Vladionom strategijom manjinske politike iz 2008. godine.

2. Nastaviti sa Naučnoistraživačkim radom i izdavaštvom Matice, jer se time na istorijskim i naučnim saznanjima prezentira istorijski evolutivni proces narodnosnog oformljenja, kulturni i nacionalni identitet i kultura.

3... Na naučnoj, istorijskoj i etnološkoj osnovi nužno je saznati i prezentirati specifičnosti muslimanske nacije, nacionalnog identiteta i imena.

4. Nastaviti sa novim oblicima institucionalnog organizovanja Muslimana, političkog, nevladinog, ustanova, udruženja i nevladinih organizacija, kako bi se stvorile institucionalne pretpostavke ostvarivanja nacionalne afirmacije, statusa i položaja ovog naroda u državi.

5.. Organizovano i sinhronizovano djelovanje svih oblika institucionalnog organizovanja Muslimana u cilju uspješnijeg argumentovanog suprostavljanja negiranju, diskriminaciji i asimilaciji ovog naroda.

29.

6. Prezentacija naučnih saznanja i kazivanja naučnih i intelektualnih radnika objavljivanjem knjiga i izdavanjem časopisa OSVIT glas Muslimana Crne Gore.
7. Djelovanje Savjeta muslimanskog naroda na ostvarivanju zakonskih i statutarних ciljeva i zadataka i time davanju doprinosa zaštiti, unapređenju i afirmaciji kulturnog i nacionalnog identiteta Muslimana.
8. Uspostavljanje saradnje između Matice muslimanske i Savjeta muslimanskog naroda, na osnovama zakonskih i statutarних nadležnosti i osposobljenosti matice za realizaciju naučnoistraživačkog rada i izdavaštva od interesa za muslimanski narod, umjesto bavljenja tim poslovima petočlanih ili tročlanih interdisciplinarnih grupa ili porodičnih nevladinih organizacija kao i pojedinaca, kojima nijesu prevashodni interesi muslimanskog naroda, nego njihovi.
9. Stvaranje minimalnih kancelarijskih, administrativnih, tehničkih i finansijskih uslova za redovnu djelatnost i Naučnoistraživački rad i izdavaštvo Matice muslimanske jedine institucije koja se bavi naukom, istorijom, etnologijom, etnografijom, umjetnošću, kulturom i nacionalnim bićem Muslimana Crne Gore. Rješenje se nalazi u članu 79 pod 6 Ustava Crne Gore i članu 9 Zakona o manjinskim pravima i slobodama.
10. Da ministarstvo za kulturu i medije preduzme aktivnosti na razrješavanju pitanja kulturnog nasljeđa Muslimana i zaštiti od bošnjačke asimilacije. U tom cilju Ministarstvo bi trebalo da organizuje raspravu i ponudi prihvatljivo rješenje, da dio kulturne baštine Muslimana pripada i onima koji su je stvarali kao Muslimani a promijenili su nacionalni identitet, a iko kulturna baština nije djevojačka prćija koja se može nositi prilikom udaje.. Kao moguće rješenje je da se zvanično naziva **kulturna baština Muslimana i Bošnjaka**, bez prava porisvajanja od nekog od ova dva naroda.
11. Neophodno je raditi na političkom organizovanju Muslimana, jer bez toga nije moguće eliminisati diskriminaciju u pogledu autentične i srazmjerne zastupljenosti u Skupštini i državnim organima i institucijama.

Nadati se da su mnogi muslimanski intelektualci i Muslimani uopšte dostigli takav nivo emancipacije i intelektualnih saznanja koja im omogućiti da u 21. vijeku shvate obavezu očuvanja svog stvarnog kulturnog i nacionalnog identiteta, svoj status i položaj i

obavezu da doprionose izgradnji Crne Gore kao države sa vladavinmom prava u kojoj su svi ljudi jednaki, ravnopravni, konstitutivni i državotvorni građani.

30.

Tekst je objavljen u časopisu Matice muslimanske OSVIT glas Muslim,ana Crne Gore, broj: 5/2013. god.

Matica muslimanska Crne Gore
Samostalno udruženje u oblasti kulture
manjinskog muslimanskog naroda
Broj: 32
Decembar 2014. godine

Prioriteti saradnje Matice muslimanske Crne Gore
sa Muslimanima u dijaspori

Saglasno dogovoru na sastanku sa predstavnicima Saveza Evropske dijaspore Crne Gore, održanog 11.12.2014. godine u Upravi za dijasporu Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, osnovni prioriteti Matice u saradnji sa Muslimanima u dijaspori su:

1. Otklananje dileme kod pripadnika autohtonih Muslimana Crne Gore o svom nacionalnom identitetu koje su nametnuli propagatori i agitatori negiranja njihovog nacionalnog identiteta i nametanja im političke i asimilatorske tvorevine bošnjačkog. Oni ne biraju sredstva da nacionalni identitet Musliman identifikuju sa vjernicima islama koji se zovu muslimi, kod nas muslimani, i pišu se malim početnim slovom „m“.

Nijesu tačne tvrdnje da je jedinstvena pojava u svijetu da se istim imenom naziva nacionalni i vjerski identitet, je Jevreji su vjerski i nacionalni identitet. Druzi u Izraelu su isto tako vjerski i nacionalni identitet, kao i u nekim drugim državama, pa i u Kini.

Nacionalni identitet autohtonih Muslimana Crne Gore je uvažavan u svim popisima stanovništva počev od 1910. godine i u svim popisima bivše SFRJ od 1948. do 1991. godine, kao i u popisima poslije raspada bivše SFRJ u popisu 2003. i 2012. godine, dok Bošnjaka nije bilo nikada do 2003. godine na popisu stanovništva u Crnoj Gori.

Ustavno ozvaničenje nacionalnog identiteta autohtonih Muslimana Crne Gore je izvršeno Ustavom 1974. godine. U njemu je napisano:“ U Socijalističkoj Republici Crnoj Gori u svemu su ravnopravni: Crnogorci, Muslimani, Srbi, Hrvati, Makedonci, Slovenci, Albanci i pripadnici drugih naroda koji u njoj žive“. Znači, u njemu nema, niti ih je bilo, Bošnjaka.

U Ustavu Crne Gore iz 2007. godine, u Preambuli piše: Polazeći od: odlučnosti da smo kao slobodni građani i ravnopravni građani, pripadnici naroda i nacionalnih manjina koji žive u Crnoj Gori: Crnogorci, Srbi, Bošnjaci, Albanci, Muslimani, Hrvati i drugi, privrženi demokratskoj i građanskoj Crnoj Gori“.

Adresa: Novaka Miloševića, 81 000 Podgorica

Tel. +382 20 210 405; Fax: +382 20 210 406; E-mail: diaspora@t-com.me; www.dijasporacg.me

Prema tome, niko nema pravo da negira nacionalni identitet autohtonih Muslimana zajemčen Ustavom i zagaranovan međunarodnim pravnim normama.

2. Da se Muslimanima u dijaspori predstavi Matica muslimanska Crne Gore Samostalno udruženje u oblasti kulture manjinskog muslimanskog naroda, osnovana 1996. godine kao društvena organizacija po tada važećem Zakonu o udruženjima a na osnovu člana 79 Ustava Crne Gore i odgovarajućih odredaba Zakona o manjinskim pravima i slobodama dobila je status Samostalnog udruženja u oblasti kulture manjinskog muslimanskog naroda i upisana u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici.. Ona je prva i jedina institucija autohtonih Muslimana Crne Gore za istoriju, etnologiju, kulturu, kulturnu baštinu, nacionalni identitet i zaštitu od diskriminacije i nametanja bošnjačke asimilacije. Ona nije vjerska, već naučna, kulturna i istorijska institucija koja izučava, proučava i prezentira istoriju, etnologiju, etno-genezu, istorijski evolutivni proces narodnosnog oformljenja, štiti kulturnu baštinu i kulturni identitet, štiti od tihe asimilacije, diskriminacije i velikobošnjačke asimilacije autohtonih Muslimana Crne Gore. Autohtoinost se potencira zbog toga što Muslimani Crne Gore izvorno izvode svoje porijeklo od domicilnog hrišćanskog stanovništva koje je primilo islam za vrijeme osmanskog carstva. Oni se nijesu doselili iz Bosne niti iz Turske, već su autohtoni narod. To su nepobitna istorijska i druga saznanja, dokumenta i nepobitne činjenice.

Matica muslimanska je jedina matica Muslimana na Balkanu. Drugi narodi, Srbi, Hrvati, Slovenci su znatno ranije osnovali svoje matice, dok je Matica Crne Gore osnovana 1993. godine a matica muslimanska 1996. godine.

3. Organi upravljanja Matice muslimanske Crne Gore smatraju prioritetnim zadatkom i ciljem zaštitu Muslimana u dijaspori od negiranja nacionalnog identiteta i bošnjačke asimilacije, jker agitatori, ujedinjeni sa reisom Islamske zajednice, emisare po inostranstvu i pridobijaju Muslimane da prihvate bošnjački identitet i odriču se svog nacionalnog identiteta Musliman, koji traje više od storinu godina u Bosni, od 1900. godine, kao i u drugim regijama i sada državama. Sada Muslimana kao nacionalne odrednice ima u svim novonastalim državama, ali u smanjenom broju zbog toga što su izloženi agitaciji i nijesu zaštićeni ni od koga. Predstavnici Matice muslimanske ne mogu da putuju u inostranstvo, jer nemaju sredstava. Ni ta 18.

Adresa: Novaka Miloševabb, 81 000 Podgorica

Tel. +382 20 210 405; Fax: +382 20 210 406; E-mail: diaspora@t-com.me; www.dijasporacg.me

godina svog postojanja Ministarstvo kulture nije riješilo pitanje finansiranja redovne djelatnosti Matice, iako je Ustavom zajamčeno pravo kulturnog udruženja manjinskog naroda na materijalnu pomoć države. Pitanje finansiranja Matice crnogoraske je riješeno od njenog osnivanja da bi 2010. godine bio donesen poseban Zakon o Matici crnogorskoj po kome je dobila status budžetske institucije. Izrečeno proizilazi potreba zaštite Muslimana u dijaspori od nametanja bošnjačke asimilacije u čemu se očekuje pomoć od Saveza Evropske dijaspore Crne Gore.

U cilju ostvarivanja ovih prioriteta potrebno je obezbijediti distribuciji dijaspori svih izdanja Matice muslimanske i časopisa OSVIT glas Muslimana Crne Gore. Matica je do sada re

čevala 12 projekta i izdala 17 izdanja, knjiga, iz domena istorije, kulture, etnologije, nacionalne osobenosti, zaštite od diskriminacije i asimilacije i drugih pitanja od zajedničkog interesa Muslimana Crne Gore. Uz to, izdala je Šest brojeva časopisa OSVIT glas Muslimana Crne Gore, koji izlazi jedanput godišnje.

Za realizaciju ovih prioriteta, organi upravljanja Matice prilažu dva rada objavljena u pomenutim časopisu:

1. Muslimani – od islamske religije do muslimanske nacije u modernom smislu. Objavljen u Šestom broju časopisu OSVIT glas Muslimana Crne Gore, 2014. godine i
2. Muslimani Crne Gore – od Islamske deklaracije do bošnjačke asimilacije, objavljen u Petom broju časopisa OSVIT glas Muslimana Crne Gore, 2013. godine.

Dijaspori se mogu distribuirati izdanja kojih ima na raspolaganju, ali to vrlo malo broj, jer su sva distribuirana.

Za dijasporu su distribuirana preko Centra za iselenike po 10. primjeraka, s tim što Matica ne raspolaže podacima da li slana u inostranstvo ili su bila na raspolaganju samo onima koji su pokazali interesovanje uvidom u Biblioteku Centra. Ostala pojedinačna distribucija je bila izuzetna.

Molimo da se Muslimani u dijaspori upute na korišćenje Sajta Matice: WWW maticamuslimanska.me i

E-maila: matica@t-com.me

Telefoni:

predsjednika Dr Avdula Kurpejovića 069/074-565 i

generalnog sekretara prof. Semira Ljaljevića: 069/092-245

Na Sajt Matice se nalaze značajna izdanja, Statut Matice i drugi materijali i informacije.

Očekujemo da se prioriteti saradnje Matice muslimanske sa dijasporom podrže od strane Saveza Evropske dijaspore Crne Gore i označenog distributera za saradnju sa dijasporom.

Ostajemo otvoreni za saradnju u interesu poboljšanja saradnje sa dijasporom.

Primite uvažavanje i poštovanje. PREDSJEDNIK, dr Avdul Kurpejović

Adresa: Novaka Miloševića, 81 000 Podgorica

Tel. +382 20 210 405; Fax: +382 20 210 406; E-mail: diaspora@t-com.me; www.dijasporacg.me

Priradio: Dr Avdul Kurpejović

MUSLIMANI

*Od islamske religije do muslimanske nacije u modernom smislu
(Osvrt)*

„Naučni kapacitet čovjeka je najveći koji jedno biće može da ima“.

(Sura, al-Anan, ajet 165).

Pošto u istorijskim, etnološkim, etnografskim, kulturnim, naučnim i drugim saznanjima se piše i govori o opštim pojmovima civilizaciji, kulturi istoriji, etnologiji, kulturnom i nacionalnom identitetu, nacijama, u kojima skoro da nema ništa, ili vrlo malo, o Kuranskom i islamskom učenju, značenjima i doprinosima svjetskoj civilizaciji, kulturi, nauci i naciji, cijenim potrebnim da, sa aspekta Kuranskog učenja i islama, u granicama raspoloživih najnovijih saznanja, napišem pojmovna značenja, komentare i osvrtne o ovim pitanjima

Prikaz će biti vrlo sažet, sa kraćim pojmovnim značenjima, komentarima i osvrtima, uz npućivanje na literaturu u kojoj su ta pitanja detaljnije i obuhvatnije obrađena.

Moja je namjera da doprinesem prezentaciji značaja Kuranskog učenja za nauku, istoriju i sva druga društveno korisna saznanja iz prošlosti koja su, djelimično, aktualna i u sadašnjosti, odnosno 21. vijeku.

Ovo priređivanje je namijenjeno užem krugu korisnika, uz želju da se izazove interesovanje i spremnost da se napiše obuhvatnije i javnosti prezentuje kao izdanje Matice muslimanske Samostalnog udruženja u oblasti kulture manjinskog muslimanskog naroda Crne Gore

I. Kuransko učenje o islamu.

Prije obrade Kuranskog islamskog učenja o bitnim pitanjima osobnosti islamske civilizacije i kulture i drugih sastavnih segmenata, potrebno je dati *osvrt na suštinu Kurana i islama*, radi pravilnog razumijevanja i shvatanja Kuranskog izvornog učenja o islamskoj civilizaciji i kulturi i svim drugim komponentama ove religije. Ovakav osvrt je nužan i zbog činjenice da postoje nedobronamjerna i antiislamska nastojanja da se Kuransko učenje i islam vulgarizuju i prikažu kao bauk koji se nadvio nad Evropom i time se vjernici islama prikazuju kao retrogradni, nekulturni, nehumani, teroristi, ubice i time necivilizovani žitelji planete.

Kada se naučno i objektivno, bez unaprijed zadatih pristrasnosti, razmatra stvarna i cjelokupna sadržina Kurana neminovno se mora zaključiti

Da je Islam poslednja monoteistička religija iz porodice Božijkih religija koje su slanjem vjerovjesnika, počev od Ibrahima (Avram), objavljene ljudskom rodu. Monoteistička porodica religija ne može se dobro proučiti ukoliko se zajedno uz judizam i hrišćanstvo ne izuču islam.

Adresa: Novaka Miloševabb, 81 000 Podgorica

Tel. +382 20 210 405; Fax: +382 20 210 406; E-mail: diaspora@t-com.me; www.dijasporacg.me

Islam je nastao u Arabiji u VII vijeku i proširio se na Bliski istok, Afriku, Balkansko poluostrvo sve do dalekog istoka i Evrope. Islam je nastao u doba raspada tamošnje prvobitne zajednice, jer je islamska vjera omogućavala da se opravda novostvorena društveno-ekonomska zajednica, robovlasničko društvo, da se krize i sukobi rješavaju osvajanjima i opravda ekonomska neravnopravnost. Islam je posljednja objavljena Božanska poruka, a Muhamed s.a.v. je posljednji poslanik (*hatemu nabijjin*) ili „Pečat poslanika“, kako se pominje u časnom Kuranu.

Islam je posljednja religija u lancu poslanstva koji počinje hazreti Ademom, prvim vjerovjesnikom. Islam je savršena vjera i ovapločuje Božiju objavu.

Islam je pronašao svoj put do svijesti savremenog čovjeka. Zajedno sa dvije druge religije, judizam i hrišćanstvo, Islam je stekao posebno mjesto u ljudskoj misli i ghovoru.

Riječ islam označava porkornost jednom Bogu.

Temelj islama jeste **Šehade**, koje glasi: „Ešhedu en la-ilahe illah-ve ešhedu enne Muhameden abduhu ve resuluha“. Što znači: Vjerujem i izgovaram da je samo jedan Bog i vjerujem i izgovaram da je Muhamed Božji rob i Božko poslanik“.

Temelje vjere islama su postavljeni u šest **Šartova**. Oni glase;

1. Vjerujem Boga dž.š.
2. Vjerujem u Bošje meleke;
3. Vjerujem u Božije kitabe;
4. Vjerujem u Božije poslanike;
5. Vjerujem u sudnji dan i
6. Vjerujem da sve što se događa zbiva se po Božijem određenju.

Pet islamskih dužnosti, islamskih šartova, i obaveza su:

1. *Samo je jedan Bog- Alah /izgovoriti kelimežšehade)*
2. *Klanjati pet dnevnih namaza;*
3. *Postjeti mjesec Ramazan;*
4. *Davati zekaz (9slamski porez za siromašne)i*
5. *Obaviti hadž (ukoliko si ispunio neophodne uslove).*

Među islamskim dužnostima je bila i šesta, učešće u svetom ratu ili džihadu, uglavnom odbrambenog karaktera.

U islamu se poklanja posebna pažnja molitvi, klananju pet dnevnih namaza. To je obaveza koja traje cijelog ljudskog života.

Pet dnevnih namaza se klanja:

Sabah;

Podne;

ikindija;

Akšam i

Javije

Islamsko učenje utemeljeno je KURANOM. Period objavljivanja Kurana bio je poseban u ljudskoj istoriji. On je objavljen u formi Allahova imperativa Poslaniku **MUHAMEDU**, a potom svakom čovjeku da ga izučava i saznanje.

Svi Arapi litalice bili su misaoni i religiozni, ali hrišćanstvo, budizam i persijska religija nijesu uspjeli da među njima uhvate korijene. Tako su oni živjeli u svojoj mnogobožackoj religiji sve do VII vijeka kada im je arapski trgovac po imenu Muhamed donio novu vjeru.

Duštvene prilike prije pojave islama.

Adresa: NovakaMiloševabb, 81 000 Podgorica

Tel. +382 20 210 405; Fax: +382 20 210 406; E-mail: diaspora@t-com.me; www.dijasporacg.me

Prvi čovjek na zemlji – Adem a-s- bio je prvi Božji poslanik. Između njega i poslednjeg Božijeg poslanika Muhameda s.s., bilo je mnogo Božijih poslanika. Kuran ih spominje samo dvadeset pet.

Dolazak poslednjeg Božijeg poslanika Muhameda s.s., navijestili su prethodni Božiji poslanici. O tome, pored Kurana, govori Stari i Novi zavjet. Kuran ističe da je Muhamed a.s. „haremu-n-nebijjin“, tj. da se s njime završava ciklus Božjih objava..

Muhamed je rođen u malom gradu Meki, na obali Crvenog mora u Arabiji, 20. aprila 571. godine. poslije Isaa a.s. Bio je sin siromašnih roditelja (Abdulaha i Amine). Muhamed kao i njekegovi vršnjaci nije pohađao nikakve škole, niti je za to imao mogućnosti, jer su Arapi živjeli u krajnjem siromaštvu i neznanju. Kada je porastao Muhamed je prihvatio porodično zanimanje, trgovinu.. Kada mu je bilo oko četrdeset godina Muhamed je riješio da se odrekne posla i počne voditi život posvećen molitvama, razmišljanju, propovijedima i pomaganju siromašnim. Uskoro je stekao učenike, sledbenike, baš kao i Isus u Judeji početkom Prvog vijeka ove ere. Muhamed je počao da propovijeda pravila o dobropm i ljubaznom postupanju, tvrdeći da ga je nadahnuo Bog koji se na njegovom, jeziku zove

Alah. U to doba, u mjesecu ramazanu, Muhamed a.s. je preko meleka Džibrila primio prvu Božiju objavu, prve ajete iz sure El-Alek. „*Uči u ime svoga Gospodara koji je sve stvorio*“. U početku Muhamedu a.s. je bilo naređeno a poziova u islam tajmno i to svoju najbližu rodbinu. Nakon tri godine Muhamed a.s. je počeo javno i otvoreno poziovati u islam. Taj, Mekkanski period širenja islama bio je veoma težak i naporan, znog strahovitog otpora koji je pružala mekkanska aristokratija. Mnogobrojni uticaji na Muhameda a.s da odustane nijesu imali nikakva uspjeha.

Božni poslanik Muhamed a.s. na mnoge izazove odgovarao je; “Tako mi Allaha, kad bi mi dali Sunce u desnu, a Mjesec u lijavu ruku, ne bih se odrekao onoga što mi je Allah naredio“.

Tako proces širenja islama teče istorijskim, dugotrajnim, evolutivnim procesom sve do današnjih dana.

Islamizacija je zahvatila skoro cijeli svijet, kao i Balkan i dio Evrope.

Posebno je pitanje islama i Muslimana u Jugoslaviji, koje se obrađuje u posebnim dijelovima ovog rada.

U početku Muhamedovo a.s. učenje izazvalo je otpor među Arapima, tako da su ga prognali iz Meke 622. godine, ali je on pobjegao u Medinu, gdje šao mnogo bolje uslove za širenje svoje vjere. Muhamedova vjera je nazvana islam a njeni sledbenici islamisti.

Islam je počeo da se širi kada je Muhamedovo učenje upisano u KURANU, koji je bio sveta knjiga kao što je to Biblija za hrišćane.

Islamski kalendar je sačinjen tako što su svi datumi prije ili poslije HIDŽRE, datuma Muhamedovog bjekstva u Medinu.

Do Muhamedove smrti, 632. godine cijela Arabija je preobražena u novu vjeru, islam.

Značaj islama je u tome što je nova zajednica vjernika islama okupljala ljude na osnovu religije, a ne više po rodu, a novi djelovi Kurana sve više regulišu imovinska, društvena i politička pitanja, koja imaju osobine klasnih, jer daju pravilaponašanja beduina, trgovaca i posjednika imovine. U takvim novonastalim uslovima i odnosima je pojavljuje ŠERIJAT kao dopuna Kuranu novim surama o pravima vjernika islama.

Prema tome, bez izvornog poznavanja i tumačenja Kurana i njegovog učenja nije moguće razumjeti i shvatiti islamsku religiju.

KURAN je poslednja Božija knjiga dostavljena poslednjem Božijem poslaniku Muhamedu a.s.

Prva objava Muhamedu a.s. došla je u blagoslovnoj noći – Lejletu-l- kadr, 610. godine. Prve riječi Objave upućene Muhamedu a.s. preko meleka Džibrila, bile su: „Uči, čitaj, u ime svoga Gospodara, koji sve stvara..“.(El- Alek. I).

Kuran znači „ Knjiga zaučenje, recitovanje i čitanje“.

Objava Kurana je trajala od 510 do 632. godine, odnosno trinaest godina u Meeki i deset godina u Medini.

Kuran ima 30 džuzova (dijelova). Podijelen je na 114 sura-poglavlja. Sure se dijele na ežete, koji u Kuranu ima 6236. Svaka sura ima svoj naziv, uzet po nekoj riječi upotrebčljavanoj u toj suri.

Muhamed a.s. je, nakon objave pojedinih ajeta-citata, tražio da se Objava odmah piše i uči napamet. S obzirom da Božji poslanik sam nije pio pismen, tpo su ovu dužnost vršili posebni pisari. Kuranski tekstovi su pisani na komadima kože, palminom lišću, kostima deva i sl. Mnogi muslimani su odmah učili napamet kuranske tekstove.

Sadržaj Kurana

Kuranski tekstovi iz mekkanskog pšerioda, uglavnom, sadrže vjerovanje u jednog Boga – Alaha dž.š., osudu i odbacivanje idolopoklonstva- širka, opise Sudnjeg dana, Dženeta, Dženehema, i dr.

Međutim, ajeti govore o vjerskim dužnostima, o pravnim propisima, moralnim normama, međusobnim odnosima i drugim pitanjima. U cjelini gledano sadržaj Kurana je raznovrstan, pa se ajeti mogu podijeliti na više cjelina. Ta podjela je izvršena na devet cjelina.

Kuran nije samo vjerzakonik. On je savršen zbornik moralnih propisa, izvor prava i istorije prošlih naroda i Božijih poslanika. Kuran zahvata i opštu istoriju, astronomiju, arheologiju, medicinu, biologiju, jezik, matematiku i druge znanosti. Zbog takve širine i sadržaja, Kuran zanima naučnike mnogih profila znanosti.

Kuran nije, u svim ajetima, poitpuno za svakoga jasan, pa je potrebno stručno izvorno tumačenje – tefsir. U tumačenju Kurana, pored samog teksta koristi se i Hadisa, i riječi Božijeg Poslanika, koji je najpozvaniji tumač Kurana.

Prvi **privod Kurana** na našem jeziku je pojavio u Beogradu 1895, godine, dok je u Evropi preveden već u 12. vijeku. Prijevodi kasnije su uslijedili 1936. u Sarajevu koji je ponovo objavljen 1969. godine, u Mostaru 1937. godine kao i u Sarajevu 1977. godine.

Kuran postavlja čovjekov um kao poseban izvor nauke i saznanja. U tome se pridaje poseban značaj sadržini Kurana, kada se kaže: „Mi ćemo im pružati dokaze u prostranstvima svemirskim, a i u njima samim, dok im ne bude jasno da je Kuran istina....(SuraFusisilet, ajet 53).

Obavezujući svoje vjernike na naučnom istraživanju i poznavanju stvarnosti Kuran podiže nauku na najviši mogući stepen i u tom smislu na desetine mjesta i u različitim kontekstima upotrebljava izraze znanje i spoznaju. Tako Kuran po svojoj univerzalnosti, misaonosti i sveobuhvatnosti predstavlja posebnu knjigu.

Koliko važnost i značaj nauci je pridavao islam, pokazuju i mnogi primjeri nekih arapskih poslovice i mudrih riječi koje su bile saživjele sa narodom.

Među arapskim poslovicama i mudrostima, treba pomenuti samo neke od njih.

„Traži nauku od beške do motike“.

„Uči od onoga, koji ti znanje daje“

„Znanje jednog čovjeka nije samo za njega, nego da drugima koristi“

„Nauka nije samo za muslimana,uzmi je makar i iz ustavišebožaca“

„Kada se s kim družiš. gledaj mu na pamet.a ne na vjeru, jer njegova vjera njemu, a znanje tebi“

„Znanje je fars za svakoga Muslimana i Muslimansku“

„Traži nauku pa makar i u Kini“, i dr.

Prema tome, svi Muslimani, pa i Muslimani na našim prostorima odani su nauci, jer ih vjera sili i podstiče na duševni rad. Nauka je fars, to jest obligatna dužnost za svakog muslimana i muslimansku, i onaj koji ne bi tražio nauke, grijesho bi teško i naspram Boga i naspram dobrih ljudi.

Islam zapovijeda muslimanima, da traže nauku i znanja najprije kod muslimana, neka ga traže kod koga drugoga, bio on koje mu daro vjere i narodnosti

Naši crnogroski Muslimani su naravi jak, zdrav i duševno još sasvim svjež elemenat i zato će lijepo napredovati. a je to tako svedoči postignuto u relativno kratkom vremenu mirnoga doba, posebno bivše SFRJ toliko toga postigli u znanju, kulturi, m nauci, ekonomisiji, sociologiji, politici, etnologiji, etnografiji, načinu odijevanja, ishrani, komuniciranju i svemu drugome, tako da skoro ni u čemu ne zaostaju iza svoj predaka i drugih naroda i religija koje egzistiraju u Crnoj Gori i na prostorima zapdnog balkana, pa dijelom i Evrope.

Sve je to rezultat nauke, znanja, obrazovanja, kulture, vaspitanja i komuniciranja sa ljudima iz razvijene Evrope. Nba tom putu Muslimani Crne Gore ne smiju i neće zaostajati za drugim narodima Crne Gore. Sadašnji intelektualni i naučni potencijal Muslimana Crne Gore je garancija nastavljanju progressa i srećniju budućnost u zajednici sa drugim narodima.

Zbog izuzetnog značaja Kuran je preveden prvi put u Evropi 1143. godine na latinskom jeziku a na arapskom jeziku je prvi put štampan u Veneciji 1573. godine, a masovnije se prevodi u 17. i 18. vijeku. Do danas je preveden na sve značajnije jezike.

Kuran je preveden na prostorima Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, odnosno Kraljevine Jugoslavije i kasnije SFRJ, počev od 1895. godine. Tako Kuran za cijeli svijet ostaje značajan dio oipšteg kulturnog i etičkog nasleđa, kako je napisala Olga Zirojević, u „Monitoru“, br. 686/2003.

Po Kuranu vjera se naziva IMAN, odnosno DIN, a vjernik islama se naziva MUMIN. kasnije, po Muhamedovom sledbeniku Muslimu, vjernici se nazivaju muslimi, analogno Muhamedanci, po Muhamedovim pristicalicama, sledbenicima njegovog učenja.

Pravednost u Kuranu je tako definisana i značajna da traži od čovjeka da mora gledati na svakog drugog kao na samog sebe. Istina je po Kuranu sveta i nedjeljiva, a ljudska misao se mora podvrgavati i dokazivati naučno i iskustveno.ss

Pored individualnog aspekta islama, po Kuranskom učenju, ima prevashodan **Društveni aspekt.**

Kao savršena i uravnotežena religija islam se, po Kuranskom učenju, bavi političkim, društvenim i ekonomskim aspektima čovjekovog života. Međutim, sadržaj i sveobuhvatnost učenja Kurana i suneta u odnosu na socijalna pitanja s jedne, i života i ponašanje poslanika ,s.a.v. i njegovih drugova s druge strane, oduvijek je sprečavalo

prihvatanje takvog iznalaženja rješenja u odnosu na islam. U islamu, ovaj i budući svijet, materijalni i svijet meleka, vjerovanje i djelanje, sreća i blagostanje nijesu odvojivi, već međusobno povezani.

Društveno učenje islama po Kuranu s pažnjom se odnose prema svim aspektima socijalnog života, porodici i islamskoj zajednici (umet), odnosima među članovima islamske zajednice i državama, odnosu čovjeka prema životinjama i svom okruženju. Tako ni jedan odnos između članova društva i islama nije nevažan. Odnos pojedinca prema roditeljima, braći, sestrama njegovoj sopstvenoj djeci, susjedima ili odnos između učitelja i učenika, odnos pojedinca prema muslimanima i onima koji to nijesu.

Uz društvene aspekte islama, Kuran sadrži Ekonomsko učenje. Iz tog učenja izdvaja se učenje da je ekonomisija i način uređenja ekonomskih odnosa u društvu važan temeljni aspekt života čovjeka svakog društva. Prema Kuranskom gledištvu, neregularni ekonomski odnosi se smatraju osnovnim elementom i uzrokom mnogih društvenih, etničkih i kulturoloških manjkavosti.

Ajeti časnog Kurana i hadisi Božijeg poslanika s.a.v. poklanjaju značajnu pažnju štetnim posledicama siromaštva i nemaštine i velikim klasnim razlikama u moralu, vjeri i kulturi islamske zajednice. U tom cilju se traži da osnovne potrebe čovjeka moraju biti zadovoljene i pojedinac se mora osjećati relativno siguran u odnosu na njih, prije nego što se posvjeti svojim duhovnim i ostalim potrebama.

Drugi važan dio ekonomskog učenja u islamu se odnosi na politički i vojni položaj islamskog društva.

Kada je riječ o Kuranskim rješenjima političkih prava, treba reći da su obuhvatna i savremena. Kuransko učenje iznosi jasna i jedinstvena islamska učenja o političkim pravima i društvima članova ekonomskog društva. Sva učenja se svode na jedno, da je cilj svjesno i voljno usavršavanje i napredovanje čovjeka o u tom cilju islamska vlast je dužna da utre put povećanju slobode mišljenja i vjerovanja. Tako jke u islamskom društvu zvanično priznata raznolikost političkih, ekonomskih, filozofskih, pa čak i vjerskih ideja, a postojanje ovog pluraliteta ideja i naučnog dijaloga stvara uslove za razvoj i napredak muslimana.

Iz cjelokupnog proučavanja Kurana s punim pravom se može reći da je to skup propisa koji čine glavni izvor šerijatskog prava. Kuran sadrži božanske norme objavljene preko poslanika Muhameda koje su objavljene na arapskom jeziku i rimovanoj prozi u Meki i Medini Kasnije je preveden na jezike drugih naroda različitih kultura. Kuran je podijeljen u poglavlja (*sure*) a ove u oko 500 *ajeta(izreka)* koje se odnose na regulisanje različitih društvenih odnosa. Kuran je kodeks vjerskih, pravnih i moralnih normi.

Tako se iz cjelokupnih naučnih, istorijskih i iskustvenih saznanja, može nedvosmisleno reći, da po *svom temeljnom civilizacijsko-kulturnom određenju Kuransko učenje kao temelj ljudskog postojanja, uzima princip odgovornosti čovjeka za sopstvesni život na zemlji, princip konnenzualnog uređenja života ljudskih zajednica, princip tolerancije vjera, kultura i svih oblika života i princip stalnog usavršavanja svih oblika ljudskog postojanja, prava i odnosa.*

Zato, pripadnici islama, i u Crnoj Gori, prema Kuranskom učenju su pokazivali i sada pokazuju spremnost i sposobnost za multikulturalnu, mučltikonfesioonalnu i multietničku, odnosno multinacionalnu, humanu, slobodnu i na vladavini prava zasnovanu ljudsku zajednicu u kojoj će svaka religija, svaka kultur, nacija i svaki oblik

života imati jednaka prava, slobode, obaveze i mogućnosti, međusobno se uvažavati, poštovati, ispomagati i razvijati.

Na kraju ovog uvodnog dijela za pojedinačna razmatranja označenih komponenti Kuranskog učenja, islama i pripadnika islamske religije i muslimanske nacionalnosti Crne Gore, treba reći da oni imaju jasnu viziju da razvijena Evropa predstavlja i postavlja temelj poimanja nove slobode i demokratije u Evropi naroda i ljudi. Ta i takva Evropa priznaje pravo svakog čovjeka da živi svoj život usklađen prema onim civilizacijskim, kulturnim, etničkim, političkim i vjerskim normama i načelima kojima se obezbeđuje egzistencija. Savremena i razvijena Evropa uvažava i prihvata sve vjerske, kulturne, jezičke i etničke raznolikosti, kao kategorije ličnih ljudskih prava i sloboda.

Na osnovu ovih, dosta obuhvatnih, uvodnih kazivanja, prelazi se na pojmovna značenja, kratke i sažete komentare i osvrtne, kako bi se dobila cjelina cilja ovog samoinicijativnog poduhvata, a sve u interesu ljudskih prava i sloboda, posebno ostvarivanja vjerske, kulturne, društvene, političke i nacionalne ravnopravnosti i jednakosti građana islamske vjerske pripadnosti i muslimanske nacionalnosti Crne Gore.

II. Kuransko učenje o tradiciji i običajima u islamu.

Rječnik stranih riječi daje sadržajno i opisno pojmovno značenje odrednice Tradicija koje polazi od predanja, predaje istorijskog materijala, običaja, poretka, pravila ponašanja koja se prelaze od pokolenja na pokolenje, načina sjećanja vlasništva pokretnih stvari predajom stvari iz ruke u ruku.

Kada je riječ i islamskoj tradiciji treba reći da nju karakteriše jedinstvo i različitost, prema izučavanju islamske misli i učenja, kao i istorije islamske civilizacije. Ta saznanja otkrivaju da su se u toku dugog niza vjekova unutar islamske tradicije pojavile i razvile mnogobrojne teološke škole, raznovrsni stilovi komentarisanja i ezgeze kuranskog teksta i različite pravne škole. No, uprkos svim njihovim različitostima, sve pravne škole su se smatrale sastavnim dijelom *islamske tradicije*, zasnivajući svoje principe i metode na posrednom, ili neposrednom oslanjanju na Kuran.

Bez obzira na sva filozofska i teološka i istorijska pitanja koja su dovela do formiranja različitih gledišta i mišljenja, u *islamskoj tradiciji postoje objedinjujući elementi. To su:*

- a. Vjerovanje u Božije jedinstvo (Altevhid), jer je monoteističko učenje islama najvažniji ujedinjujući faktor u islamskoj misli i tradiciji;
- b. Vjerovanje u Poslanstvo hazreti Muhameda s.a.v.;
- c. Vjerovanje u sve Božije poslanike;
- d. Vjerovanje da je Kuran Božija objava;
- e. Vjerovanje u budući svijet i vječni život i;
- f. obavljanje sličnih obreda gdje su Muslimani jedinstveni u pogledu obavljanja osnovnih vjerskih obreda, kao što su: dnevni namaz, ramazanski post i odlazak na hadž, iako između njih postoje velike islamske pravne razlike u pogledu značajnijih pitanja, poput metoda, uslova i forme njihovog obavljanja.

Sve pomenute i druge razlike u islamskoj tradiciji nijesu mogle da naruše ni islam kao religiju, niti integritet islamske civilizacije.

Nakraju treba reći da je i islamska tradicija, kao i tradicije ostalih religija, bila i sada je podložna istorijskim evolutivnim promjenama koje su vodile ka stvaranju običaja,

kultura, jezika i nacionalnih osobenosti vjernika pojedinih religija. Tako su mnoge tradicije doživljavale različite kometate, dograđivane su, mijenjanje, napuštane i nove nastajale. Taj proces traje i sada i trajeće još dugo.

Povezano sa tradicijom islamski običaji su se razvijali uporedo sa tradicijom i nekih tradicionalne specifičnosti su prerastale u običaje koji su imali znatno veću upotrebu među ljudima u islamskoj zajednici.

Poznato je da svi narodi imaju svoje prirodne običaje koji potiču iz davnih vremena kada su ljudi živjeli okruženi „mrakom i nečistim silama“, jer su primitivno vjerovali, nijesu mogli niti smijeli da istražuju pojave koje su ih okruživale i koje su se događale, a oni nijesu znali porijeklo i razloge. Zbog toga su narodni običaji u svom nastanku uvijek imali u sebi za cilj zaštitu od zlog i nepoznatog, da se sačuva zdravlje ukućana, da se sačuva ljetina i drugi prihodi, od gradonosnih oblaka pobjegnu dalje, da se izliječe bolesni i dr.

Iako istorijski isti, kod raznih naroda razvijali su se različiti običaji, te se i kod nas kaže „Koliko sela toliko adeta, tj, običaja.

Ispoljavanje običaja je veoma opširno i sveobuhvtno, počev od naina života, navika, vjerskih navika, plemenitosti, poštovanja plemenika, prijateljstva, pobratimstvom, kumstva, porodičnih odnosa, odnosa među bračnim supružnicima, djeci, roditeljima, braći, sestrama, starim i iznemoglim, siromašnim, odijevanju, ishrani, poljoprivredi, zanatstvu, smrti i sahrani, folklor i mnogo toga.

Mnogi običaji snagom vremena gube svoje značenje, način prenošenja nije doslovan i na isti način, način primjene, neki običaji nestaju, neki nastaju, međusobno se miješaju sa običajima pripadnika drugih vjera, kultura i nacija i dr.

Kada je riječ o običajima pripadnika islama u Crnoj Gori i pripadnika muslimanske nacionalnosti treba reći da oni imaju svoje posebnosti i osobenosti, dok ne tako mali broj je vrlo sličan sa običajima pripadnika islama ili pravoslavlja, odnosno katoličanstva, jer se međusobno susrijeću, komšije su i upućemni jedni na druge.

Za ukupno sagledavanje običaja u Crnoj Gori veliki doprinos je dao Milan Vuković u knjigi „O našim narodima i običajima“, u kojoj je, pored ostalog kaže: „Ne postoji narod koji nema svoje običaje, bez obzira na kom kraju svijeta živi i na kome je stepenu kulture“.

Da su običaji u Crnoj Gori u prošlosti imali veliki značaj svjedoči nam i to da je Valtazar Bogišić napisao dvije posebne studije na tu temu: „O značaju pravnih običaja“ i „O obradi običajnog prava“. Uz to, poseban značaj imaju njegove ankete za sakupljanje pravnih običaja kod Južnih Slovena na Kavkazu i posebno Anketa u Crnoj Gori iz vremena pred početak pisanja Zakonika. Tako su običaji i običajno pravo ili pravni običaji bili jedan od osnovnih izvora za Bogišićev Zakonik.

Tako su običaji pripadnika svih religija i naroda u Crnoj Gori vezani za ljudski život, od rođenja do smrti.

Običaji muslimanskog naroda u Crnoj Gori imaju svoje osobenosti i specifičnosti jer su proizvod islamske religije i nasleđa od predaka koji su primili islam. NO, zbog toga je i veliki broj običaja približno isti, ali postoje razlike u nijansama prenošenja i primjene kojke su prouzrokovane vjerskom pripadnošću i teritorijalnoj razmještenosti stanovništva.

Savaki običaj se iznova stvara, dograđuje, obrađuje, modifikuje, provjerava, interpretira, ali ipak opstaju, traju i još dugo će trajati i opstajati. No, to nije zlo nego

društvena neophodnost i raznolikost umnih i komunikacionih tvorevina savremenog informacionog društva.

III. Islamska civilizacija i kultura

U određenju uzroka koji utiču na pojavu civilizacije postoje velika razmimoilaženja, U tom smislu, pogledi islamskih mislilacva o islamskoj civilizaciji i kulturi osvetljavaju realnost i predstavljaju zajedničku tačku.

Centralno mjesto u islamskoj civilizaciji pripada Bogu i objavi Kurana a nečovjeku. Bog je temelj i osnova te civilizacije, a vjera obuhvata sve aspekte civilizacije i kulture.

Činjenicaa je da su religije, odnosno vjerska učenja biletemelj i osnova svih nauka i tehnika, a posebno filozofije i intelektualnih nauka, koje se smatra majkom svih znanja, što potvrđuju istorijska svjedočanstva. Neki islamski mislioci, međutim nijesu priznali takvu distinkciju između civilizacije i kulture u debati o islamskoj civilizaciji, većsu ih ponekad upotrebljavali kao sinonime.

Na osnovu te pretpostavke, ***temelji islamske kulture i civilizacije obuhvatili bi sledeće:***

1. ***Teologija.*** Ključni temelj kulture je teološki, to je princip spoznaje Boga, i ta odlika priznaje čvrstu i neprekinutu vezu u svim djelićima postojanja, a jedinku i društvo povezuju sa Tvorcem svijeta.

Islamska kultura se temelji na vjerovanju u postojanje jednog Boga, gdje se smatra da je čitav svijet, sa svim njegovim karakteristikama i pojavama podložan zakonu o uzročnosti i Allahovoj voliu, volji koja svojom milošću obuhvata sva stvorenja i koja nikad nije prepreka u komunikaciji i uticaju uzroka na posledicu.

2. ***Savršenstvo i univerzalnost.*** Islamsku kulturu kjarakteriše nepregledna širina i specifični kontinuitet. Svi njeni segmenti zasnivaju se na kanonskim temeljima, ona je potekla Sa jkednog iozvora i iz jedne vrste promišljanja. Zbog toga, svi njeni aspekti su međusobnop povezani i usklađeni, zato ona ne može a da ne bude svestrana i da nema sn agu sažimanja i komplikovanja.
3. ***Konstruktivnost i kretanje.*** Putem Božanskog određenja čovjek ostvaruje položaj „Božijeg namjesnika na zemlji“. Potpuno je jasno da ostvarenje ovog položaja mora biti praćeno i potpunom slobodom. Svaki korak koji se napravi na putu spoznaje istine i otkrivanja tajni prirode na bilo kom stupnju, jeste korak ka svetom cilju koji je pripremljen za čovjeka i iskazivanje u pravcu dostizanja krajnjih stupnjeva savršenstva, što i jeste cilj njegovog stvaranja. Islamska kultura je konstruktivna i pulsirajuća, ona na razuman način podstiče napredak čovjeka u svim oblastima. Svaka spoznaja i novo otkriće prirodnih tajnih posmatraju se kao dio cilja čovjekovog stvaranja, što se, opet, posmatra kao put za spoznaju Boga. Kretanje tim putem je ibadet i približavanje Bogu, neophodno za savršenstvo čovjeka.
4. ***Jedinstvo i monolitnost.*** Ovo obilježje, koje se smatra jednim od važnijih u islamskoj kulturi, podrazumijeva to da svako nastojanje u kulturi koje se ostvaruje u nekom od njenih aspekata, treba da bude usklađeno i sihronizovano sa drugim nastojanjima, kako bi čovjek svojim sluhom mogao da oslušne melodiju postojanja, melodiju koja je usklađena sa hvalom svih stvorenja u univerzumu.

Svako traganje za saznanjima ima tri komponente: sistem vrijednosti; znanje i poliotička moć. Smatra se da je tačan oblik islamske vicilizacije Kuran, knjiga koja je objavljena. Kuran uz Allaha ujedinjuju i povezuju različite društvene sklonosti, jer ljudi sami uz pomoć materijalnog usavršavanja se ne mogu ujediti i povezati u različite društvene sklonosti. Monolitonost društva se može ostvariti damo na temeljima Božijeg namjesništva koji se bazira na stvaranju jedne istinske poluge, koja je poluga obožavanja.(Tekst preuzet iz Časopisa za kulturu i islamske teme, Islamske Republike Iran, NUR br.28-29.zima, 2001. godine).

Kada se analizira Kuransko učenje o islamu i sve što je napisano i znano o islamu od postanka do današnjih dana, neizbježan je i osvrt o dešavanjima koja su pratila i sada prate islam kao jednu od njabrojnijih religija u svijetu.

Kada se analizira jedinstvo i različitost u islamskoj tradiciji kao i istorija islamske civilizacije, dolazi se do saznanja da su se u toku dugog niza vjekova unutar islamske tradicije pojavile i razvile mnogobrojne teološke kole, raznovrsni stilovi komentarisanja kuranskog teksta i različite pravne škole.. Uprkos svim njihovim različitostima, sve pravne škole su se smatrale sastavnim dijelom islamske tradicije, zasnivajući svoje principe i metode sa posrednom, ili neposrednom oslananju na Kuran. Objedinjujući elementi različitih gledišta o islamskoj tradiciji su: Vjerovanje u Boje jedinstvo, Vjerovanje u poslanstvo hazreti Muhameda, Vjerovanje u sve Božije poslanike, Vjerovanje u Kuran da je Božja objava, Vjerovanje u budući svijet i vječni život i Obavljanje sličnih obreda Muslimani su jedinstveni u pogledu obavljanja osnovnih vjerskih obreda, kao što su dnevni namaz, ramazanski post i odlazak na hadž, iako između njih postoje velike islamsko-pravne razlike, poput metoda, uslova i forme njihovog obavljanja.

Međutim, nepristrasni posmatrač će primijetiti različite teološke, kanonske i istorijske razlike unutar ovog jedinstva. Povrmeno je usled njih dolazilo do sukoba i krvoprolića u pogledu interpetacije Kuana i tradicije različitih kanonskih, teoloških i filozofskih škola i mišljenja. Te razlike nijesu mogle da naruše ni islam kao religiju niti interese islamske civilizacije.

Danas su muslimani podijeljeni na dvije gruge. **Šiite i Sunite.**

Suniti čine muslimansku većinu, oko 87%, a *Šiiti* čine oko 12% muslimanske populcije.

Predmet razmimoilaženja Sunita i Šiita datira od događaja nakon smrti Muhameda i odnosi se na njegovo nasleđivanje. Suniti su smatrali da je Ebu Bekr (Abu Bakr) prvi *halifa* na osnovu konsenzusa muslimanske zajednice. Šiiti pak, smatraju da pitanje nasledstva poslanika Muhameda nije samo čisto političko. Ova funkcija prema njihovom shvatanju ne zahtijeva isključivo političku moć, već duhovnu snagu i posebnu vrstu znanja i pravednosti, kako bi pojedinac bio sposoban da Kuran i religiju tumači ispravno. Oni zaključuju da takvu osobu mora odabrati Allah. Oni smatraju da je Ali ibn Talib (Ali ibn Abu Talib) posjedovao sve pomeute odlike i da je bio od strane Boga, a preko poslanika uhameda, odabran za *imama*. Šiiti, isto tako, smatraju da su smrću poslanika Muhameda okončani objava i poslanstvo.

Na svu nesreću i štetu po islam kao religiju, razlike među Sunitima i Šiitima su takve da i danas dovode do sukoba i krvoprolića.

U XIX vijeku u islamu se javlja i **Vehabizam**, čiji osnivač je bio Muhamed ibn Abdul-Vehab, čije sjedište je u Saudijskoj Arabiji. Vehabizam se smatra vrlo konzervativnom

doktrinom. On počiva na nekoj vrsti političke nagodbe iz 19. vijeka između Muhameda Vehabe i kraljevske dinstije Suada. Propovjednik Vehaba je apelovao vraćanju izvornom islamu na način da se odbaci svaka ideološka deskripcija ili nadogradnja koja nije izričito zapisana u Kuranu.

Vrmenom su Vehabije prerasle u militantnu i terorističku grupaciju koja svoje djelovanje zasniva na izvornom islamu, iako u Kuranu i islamu nije dozvoljeno ubijanje nedužnih ljudi, posebno djece i žena.

Djelovanje Vehabija nanosi veliku štetu ugledu islama u svijetu kao religije i time se stvara negativan odnos prema vjernicima islama, odnosno muslimanima.

Vehabizam je prodro i na područje zapadnog balkana, pa time i u Crnoj Gori.

U nekim evropskim i drugim državama, sa populacijom drugih vjera u odnosu na islam, sve češće se manifestuje i ispoljava radikalizacija islama. Takvih manifestovanja ima i u državama zapadnog Balkana, odnosno u Srbiji i još nekim državama. Ovakvo djelovanje se temelji na kazivanjima da je islam već sada najveća religija na svijetu i u velikoj je ekspanziji, zahvaljujući izrazito visokom natalitetu kod muslimana. Ako se ekspanzija islama nastavi ovim tempom, svijet će uskoro biti većinski muslimanski. Na putu do globalne dominacije nekadašnje tvrđave hrićanstva koje Turci nijesu pokorili oružjem prije šest vjekova padaju poput domina. Među prvim na udaru je i Srbija. Srba i ostalih hrićšana sve je manje, a muslimana (musliman onaj koji se pokorava alahu) sve više. Po zakonima prirode, oni kojih je sve više, zahtijevaju sve veća ptava. Šta očekuje Srbiju i njen trnutno najzapaljiviji dio Rašku oblast ili Sandžak. (list „Kurir“, Beograd, Septembar, 2010. godine).

Uzroci islamske radikalizacije u Evropi i posebno na Balkanu, su mnogobrojni, objektivni i subjektivni, o kojima ovom prilikom se neće dati osvrt, jer traži obuhvatnije sagledavanje i argumentovano prezentiranje,

Osvrt na modernu varijantu, intelektualni pokret

Reformi islama

Krajem 19. vieka mnogim islamskim intelektualcima, ne samo da je teško padala pšremoć Zapada, već su osjećali i kompleks niže vrijednosti zbog ideološke difamacije kojoj je islamsko društvo bilo izloženo. I neki evropljani su smatrali da muslimani, zbog svoje religije nijesu u stanju da se razvijaju poput Zapada. Drugim riječima, islam i nauka kao i islam i civilizacija su principijelno nespojivi.

Kolonijalna privredna ekspanzija od 19. vijeka kojom je bio izložen islamski svijet i stagnacija duhovnog života u Osmanskom carstvu i Egiptu, sve glasnije su bili tahtjevi za reformama islama. Reforme su otpočele u Egiptu uvođenjem u državnu upravu evropskih metoda. Zatim je Tunis dobio moderni ustav 1861. godine. Ideologija koja je nstala ko odgovor na prodor evropskih kolonijalnih sila na Bliski i Srednji istok je Panislamizam. Ova ideja je bila raširena među osmanskim intelektualcima, čiji najpoznatiji predstavnik je bio Iranac. Nakon Prvog svjetskog rata i ukidanja halifata, 1924. godine, opao je bio značaj panislamizma. Međutim, poslije Drugog svjetskog rata ova ideologija ponovo dobija na značaju, jer je Saudijska Arabija pokušavala da se panislamizmom suprostavi sekularnom panarabizmu, uz pomoć dviju organizacija- Lige islamskog svijeta, 1962. godine i Organizacijom islamskie konferencije, 1969. godine.

U topm periodu se pojavljuje Muhamadija, Islamski modernistički i nacionalni reformski pokret, osnovan 1923. godine u Indoneziji. On je bio odraz želja za oponašenjem kolonizatora pod maskom ispoljavanja sopstvene osobnosti. Ovaj pokret je imao poseban ženski orgranak kao i dečju skautsku organizaciju. U vrijeme Drugog svjetskog rata pokret pada pod jak uticaj vjerskih organizacija, od čega se nije nikada sasvim oporavio.

U Osmanskom carstvu reformsko raspoloženje je naišlo na ogorčen otpor od strane sultana Abdulhamida II. Napolju religije je došlo do promjena, jer u Arabiji u 18. vijeku je došlo sa vehabitima (Vehabizmom) do jednog rigoroznog, nazadnog, reformskog pokreta koji se probio uz pomoć oružane sile.

Međutim, moderna varijanta reforme islama predstavlja, prije svega, jedan intelektualni pokret. Njeni najznačajniji predstavnici su bili Indusi, Egipćani, Iranci i Libanci. Pokret je nazvan selefije (*izvorni islam predaka, pobožni preci*). Oni su zagovarali unutrašnju reformu islama, koja se zasnivala na tumačenjima izvornih tekstova Kurana i Hadisa, jer su smatrali da je uzrok zaostajanja muslimana u okoštalom i nefleksibilnom shvatanju islama. Tako se i danas u javnim diskusijama u islamskim zemljama postavlja pitanje o novoj interpretaciji islama, pitanja koja su postavljali i reformisti. Nosioci ovog pokreta nastojali su da pomire islam s idejama sekularnog materijalizma. Pokret je inicirao izgradnju modernih univerziteta u islamskom svijetu, izdavanje reformski orijentisanih časopisa, razmatao teme opotrebi modernog obrazovanja koji treba da bude dostupan iženama. Islamska kultura promišlja se u skladu sa modernim razvojem, uz spremnost prihvatanja teorije evolucije. Tada je u Egiptu izdata *fetva*, 1889. godine kojom se dozvoljava kamata na uloženi kapital, iako je Kuran kamatu zabranjivao. Tadašnji muftija Egipta je pozivao na zatvaranje četiri pravne škole i uspostavu jedinstvenog zakona koji bi bio usklađen sa zahtjevima modernog doba. Reformski pokret se vremenom proširio na cijeli islamski svijet, iako ideja da se islam podvrgne diktatu modernog doba naišla na opšte odobravanje.

U moderno doba ideologiju selefija zasjenile su, međutim, reakcije fundamentalista koji se žestoko bore protiv reformi i otvaranja, a umjesto modernizacije islama sprovode islamizaciju moderne.

Značajan doprinos reformi islama dao je Muhamed Ikbāl, u svom čuvenom djelu – *Obnova vjerske misli u islamu*, kojim je pokušao da kombinuje ideje modernih zapadnih filozofa, kao što su Bergson i Niče, s Kuranom. On je propast islamske kulture pripisavao pogrešnoj slici o čovjeku kao i jednom proširenom nesporazumu u islamskoj mistici. Polazeći od teorije o dvije nacije, inusi i muslimani, koje se tako fundamentalno razlikuju u svom načinu života da se ne mogu posmatrati kao jedan narod, a jedna muslimanska država treba da bude toplerantna prema nemuslimanima. U svom djelu *Obnova vjerske misli u islamu*, Ikbāl je pokušao da kombinuje ideje modernih zapadnih filozofija sa Kuranom. Danas se na sajtu ovoga poete i filozofa čita: „Najsmjeliji intelektualni modernista kojeg je iznedrio muslimanski svijet“.(na engleskom i urdu jeziku). Zaista ! „Ovaj poeta istoka bio je čovjek za mir i ravnopravnost za sve ljude bez obzira na rasu, vjeru, oblast, kastu“.(Olga Zirojević, *Islam: Pokušaj reformi (1) i (2)*, časopis *Monitor*, br. 936. i 937 /2008.).

U sadašnjem vremenu su najznačajnija gledišta o islamu i Kuranu **Salmana Ruždi**, iz *Irana, koji živi u inostranstvu i za kime je raspisana poternica i ponuđena naknada za njegovu likvidaciju*.

On ističe da je tradicionalni islam sčobodoumna religija koja uključuje milione tolerantnih, civilizovanih muškraca i žena, ali je takođe, okružen onima kojio imaju primitivan stav prema ženskim pravima, smatraju homoseksualnost bogohuljem, imaju malo vremena za pravu slobodu mišljenja i obreda, izražavaju antisemitsko raspoloženje i koji, u slučaju muslimanske dijaspore, najbolje je reći, imaju ćudan stav prema hrišćanima, hiondusima, nevjernicima, kao i prema jevrejskoj kulturi sa kojom žive.

Salman Ruždi ukazuje na potrebu da se bude isped tradicije, ništa manje od reforme pokreta koji će prenijeti osnovne koncepte Islama u moderno doba. Muslimanska reformacija mora se boriti protiv ideologije džihada, ali isto tako protiv prašnjave i zagušljive bogosloviije tradicionalista i potrebno je štoprije otvoriti prozore da bi smo dopustili svježem vazduhu da uđe.

Ruždi dalje ističe da je krajnje vrijeme za početnike da budu u mogućnosti da proučavaju i otkrivaju svoju relligiju kao događaj unutar istorije, koja nije natprirodna. Stvar stalnog zanimanja za sve Muslimane treba da bude ćinjenica da je Islam jedna religija ćije je porijeklo i istorijski potkrijepljeno, i stoga nije utemeljeno na legendi, već i u stvarnosti.

Muhamed je bio uspješan trgovac i ćuo je na svojim putovanjima Nestorovu, hrišćansku Bibliju, koja se ogleda u Kuranu (Isus je, prema Kuranu, rođen u oazi pod palmovim drvetom). To bi trebalo da bude fascinantno za sve Muslimane koji mogu da uvide koliko zapravo je njihova voljena knjiga proizvod vremena i mjesta, i kako na mnoge načine reflektuje Prorokovo lićno iskustvo.

Međutim, nekoliko Muslimana je zabranilo takvo proućavanje Kurana. Tekstovi Kurana su nepogrešiva, nekreativna rijeć Boga koji daje suvoparan, analitićan, školski govor koji je nemoguć. Zašto bi Bog imao uticaj na društvenu ekonomiju sedamnaestog vijeka, poslije svega? Zašto bi Prorokovi lićni događaji imali bilo što sa samom porukom.odvijanje istorijskih rola došlo je u prave ruke bukvalista i islamskih fašista, dopuštajući im da zatvore Islam iza gvozdene zavjese i apsoluta. Ako se poslije svega Kuran vidi kao istorijski dokument, onda bi bilo legitimno da se ponovo interprepeta i prilagodi uslovima novog doba. Zakoni stvoreni u 17. vijeku mogu najzad biti potrebni dvadesetom ili dvadesetprvom vijeku. Islamska reformacija poćinje ovdje, sa prihvatanjem koncepta svih idja, ćak i onih svetih, koje se moraju prilagoditi drugaćijoj stvarnosti.

Širokoumlje je isto što i tolerancija, otvoreno umlje je isto što i mir.(Tekst iz Londonskog timesa, objavio dnevni list „Pobjeda“, u ćasopisu AGORA, A broj: 16/2006. godine).

Poznato je da je cjelovite reforme sprovela Turska, jedina islamska država, poćetkom 20. vijeka. Tada je Mustafa Kemal Ataturk sproveo refome, proglasio državu republikanskom, uveo gregorijanski kalendar, latinićno pismo, ukinuo vjerske škole, proglasio državu sekularnom i ekonomski razvoj. Tako je Tuirska izrasla u razvijenu zemlju koja se nije razvila na osnovu bogatstva naftom.

Sva kazivanja i ukazivanja na potrebu reformi Islama i ukazivanja na uzroke zAAaostalosti Muslimana govore o tome da je najveći razlog zaostajanja Muslimana neznanje. Manjkavo znanje je takođe jedan od najvećih razloga muslimanskog nazatka. Isto tako, među najveće faktore muslimansnskog nazatka spada i okorjeli konzervatizam. (Emir Šekib Arslan).

IV. Kuransko učenje o naciji (Nacija u islamu)

„Među ljudima nema nikakve razlike odim već o njihovom pristupu dobru oi zlu, korisnom i štetnom, lijepom i rđavom. Svrha postojanja različitih nacija je u međusobnom upoznavanju saradnji na dobru, razmjeni skustava i međusobnom ispomaganju“.

/Kuran časni, Predgovor, A. Smailović, Tetovo 1992. godine)

Islam smatra da čovječanstvo, bez obzira na boju kože i rasu, može obrazovati jedinstvenu naciju i zajednicu. Na osnovu urodne prirode čovjeka, islam cijelo čovječanstvo predstavlja kao jedan narod. „Ljudi su jednu zajednicu sačinjavali, a onda su se jedan drugome suprostavili /Jumus 19)

Po islamskoj ideologiji religija i vjerska ubedenja su pokazatelj nacije i stvarni faktor njenog nastanka. Tako su islamsku naciju sačinjavali ljudi koji vjeruju u islamske zakone i principe i slijede islamsku vjeroispovijest. Zbog toga nije slučajno što se u islamu umjesto izraz nacija više upotrebljava izraz „ummet“, narod.

„O ljudi. Mi vas od jednog čovjeka i jedne žene stvaramo i na narode i plemena vas dijelimo da biste se upoznali. Najugledniji kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji“.
(Al-Hadžurat, 13)

Mnogima je nepoznato ili namjerno ostavlja u zaborav to što se u Kuranskom učenju, s obzirom na vrijeme njegovog nastanka i prve pojave trmina nacija u Akademskom rječniku Frabncuske 1983. godine, daje pojmovno značenje nacije, jer, u cilju objašnjenja nacije, većina društvenih nauka naciju ili nacionalnost definiše kao jednu vrstu političkih i duhovnih veza koje ljude povezuju sa određenim administrativnim aparatom, vladom. Dok po islamskom učenju jedinstven narod se sastoji od ljudske zajednice koja na osnovu jedinstvenih ubedenja za sebe odabira zajedničkli život i saradnju, bez obzira na nacionalne, rasne, plemenske i jezičke razlike, a značenje nacije jedne drugima i između njih stvara poseban poredak koji osdgovara zahtjevima njihovog ubedenja.

Za Kuransko učenje veoma je značajno to što se opredeljenosti za pravednost daje izuzetno značenje, jer čovjek mora da gleda na svakog drugog kao na samog sebe. Isto tako, istina je po Kuranu sveta i nedjeljiva, a ljudska misao se mora potvrđivati i dokazivati naučno i iskustveno.

Obavezujući svoje pripdnike na naučno istraživanje i spoznavanje stvarnosti, Kuran podiže nauku na najviši mogući stepen i u tom smislu na desetine mjesta i u različitim kontekstima upotrebljava izraze znanje i spoznaja. Kuran insistira na posmatranje prirode i čovjeka, poidjednako u njihovoj podvojenosti kao i u njihovom jedinstvu.

Kuran traži stalan progres. On upućuje ka kontinuiranom napretku i dinamičnom razvoju. To su dalekosježna i trajna viđenja i dometi.

Prema nekim saznanjima i kazivanjima Muhamed je izdiktirao prvi ustav u ljudskoj istoriji – Medinsku povelju (kitšab ili sahifa), kao državno-pravni dokument jdne uređene zajednice muslimana i nemuslimana.

Medinska povelja (kitšab ili sahifa) Prvi ustav u istoriji čovječanstva

Adresa: Novaka Miloševabb, 81 000 Podgorica

Tel. +382 20 210 405; Fax: +382 20 210 406; E-mail: diaspora@t-com.me; www.dijasporacq.me

„Prvi ustav u historiji čovječanstva. Medinska povelja (kitšab ili sahifa) kojku je izdiktirao poslanik islama Muahamed – Bog ga blagoslovio i mir mu podario- je državno-pravni dokument jedne pravno uređene zajednice muslimana i nemuslimana, kojim se svim građanima osiguravaju temeljna prava i slobode i u kojem nalazimo „sretan spoj duhovne i svjetovne vlasti“.

Džemaludin Latic, *Kuda vodi islamska revolucija.*

Edicija: EXPRESS O71- Specijal, Sarajevo, Maj 1991. godine, str.8/9. Tema skupa- **Može li Bosna biti islamska država.**

Raznovrsnost Kuranskog učenja i istorijski evolutivni procesi su uslovljavali sveobuhvatnu pravnu regulativu društvenog i državnog uređenja u novonastalim i okupiranim državama.

Tako se ustanovljava i islamsko pravo koje je zasnovano na Kuranu i naziva se **ŠERIJAT**

Za vrijeme Osmanskog carstva uvedeno je **Šerijatsko pravo** koje je bilo osnov i temelj na kome je počivalo cijelo društveno uređenje Turske Carevine.

Izvori Šrijaskog prava su Kuran, Sunet (tradicija)Idžma – ul umet (učenje islamskih naučnika) i Kijas (sistem analogne interpretacije).

Pod šerijatskim pravom podrazumijevaju se svi propisi koji su u vezi sa islamskom vjerom, a imaju za cilj da regulišu sistem koji je na snazi. Šerijatsko pravo obuhvata vjersko pravo (Fikh) i svjetovno pravo (Kanuni).

Dr. Čedomir Bogićević je završio svoj rad, pod naslovom: *Islamska pravna kultura – Šerijatsko pravo i šerijatski sudovi*, objavljen u časopis OSVIT Glas Muslimana Crne Gore, br. 4/2012., koji izdaje Matica muslimanska Samostalno udruženje u oblasti kulture, istraživanja i razvoja u društvenim naukama manjinskog muslimanskog naroda Crne Gore, sljedećim kazivanjem:

„U buketu izvora pravnih civilizacija najljepši cvijet, po vrijednostima kojima se izražava poštovanje prema čovjeku, njegovom dostojanstvu, poštovanju, digniteta drugog i različitog, poetskom nadahnuću i filozofsko-pravnoj meditaciji istorijskih i socioloških vrijednosti običaja, morala i tradicije, pripada islamskoj pravnoj kulturi i šerijatskim izvorima prava, ali o tome se odgovarajućim pravnim disciplinama, na fakultetima jurističkih znanosti u Crnoj Gori, vrlo malo zna, a još manje izučava jedna velika pravna kultura naših velikih sunarodnika – Muslimana, koji čine osobiti i posebiti etnički i kulturnisubjektivitet i identitet“.

V. Muslimanska nacija u modernom smislu.

U **Povelji Organizacije islamskih zemalja, OKI, osnovane 1969. godine u Saudijskoj Arabiji, koja okuplja kraljeve i Vlade islamskih zemalja, je ustanovljena Muslimanska nacija u modernom smislu kao nacija Muslimana čitavog svijeta.**

„Konferencija kraljeva i šefova država ili vlada je najviši organ organizacije. Ona se sastaje kada interes muslimanske nacije to zahtijeva“ (Mirosljub Jeftić, Pravni sistem Organizacije islamske konferencije, Marksističke teme, Niš, ¾, 1986. godine, fus nota br. 4 u referatu Dr. Slavenka Terzića, sa Naučnog skupa: Islam, Balkan i Velike sile, u organizaciji Istorijskog instituta SANU, časopis Nastava istorije, Savez istoričara Jugoslavije, br. 5/1997., str. 94).

Adresa: Novaka Miloševabb, 81 000 Podgorica

Tel. +382 20 210 405; Fax: +382 20 210 406; E-mail: diaspora@t-com.me; www.dijasporacg.me

Dalje je napisano da je kralj Fejsal, inspirator i finansijer najjače islamske institucije „Svjetska islamska liga“, na osnivačkom skupu rekao: „Draga braćo danas mi vidimo da muslimanska nacija pati od nejedinstva“. (The World League, Journal, oktobar, 1987. str. 1-2).

Povelja je napisana na arapskom jeziku, tako da se član IV kojom se uspostavlja Muslimanska nacija u modernom smislu riječi, može prevoditi kao islamska i kao muslimanska nacija, koja islam ima za osnovu. Međutim, prof. Jeftić i sve češća uzpotreba termina muslimanska nacija od strane državnika i naučnih radnika, ukazuje na opredjelenje da se islamska religija ne poistovjećuje sa Muslimanima i muslimanskom nacijom, jer je istorijski evolutivni proces doveo do narodnosnog oformljenja Muslimana u mnogim državama, pa time i u svijetu.

Znači, poistovjećivanje islamista, vjernika islama koji se nmazivaju muslimi, u arapskim zemljama, ne odražava sadašnju stvarnost u mnogim zemljama i državama, pa time i Crnoj Gori i drugim državama zapadnog Balkana. Imamo Muslimane kao nacionalnost, islamske vjeroispovijesti.

Opredijeljenost Organizacije islamskih zemalja za uspostavljanje Muslimanske nacije u modernom smislu kao nacije svih Muslimana u svijetu je, pored rečenog, imala u vidu i zbivanja u mnogim zemljama uzrokovana radikalnim islamistima, militantnim, teroristima i ekstremnim, što izaziva stvaranje nepovoljnog imidža za Muslimane u mnogim evropskim i xdrugim državama. zato se ukazala potreba da se sa takvim islamistima ne poistovjećuju sa Muslimanima koji su u mnogim državama slovenskog porijekla i evropski narod koji stremi istim idealima kojima streme i pripadnici drugih naroda i nacija.

Kada se govori o uspostavljanju Muslimanske nacije u modernom smislu kao nacije svih Muslimana u svijetu, potrebno je ocijeniti njeno mjesto u *Savremenoj naciji u Evropi i drugim razvijenim i demokratskim državama u kojima preovladava stanovništvo drugih, a ne islamske, religija*.

Prije obrade Savremene nacije, potrebno je iskazati pojmovno određenje odrednice **narod**. Odrednica narod se upotrebljava u više značenja, s tim što u antropološko-sociološkom značenju narod je društvena grupa koja se istorijski javlja u krvo ysrnodničkih veza novim teritorijalnim povezivanjem.

O naciji postoje razne teorije, građanska, nemarksistička, marksistička i i u novije vrijeme se pojavljuju naučni radnici koji zagovaraju građansku naciju.

Prva ideja nacije javlja se u Italiji s razvijenim gradovima u XIII vijeku, ma da se na širem evropskom području ovaj termin sve češće susreću XV vijeku. U njegovom savremenom značenju gospođa De Stal (Mame de Spači) prvi put ga je upotrijebila tek 1810. godine. Sam termin „**NACIJA**“, ušao je 1893. godine u francuski Akademski rječnik. Znači, tek kada su ideje o naciji i nacionalnooslobodilačkih pokreta bile vladajuće u naučno-filozofskoj i političko-socijalnoj literaturi. zato se XIX vijek i naziva „vijekom nacionalnosti“.

U Maloj političkoj enciklopediji, u izdanju Savremene administracije, Beograd, 1966. godine, pojam nacije se definiše;

„**Nacija** je spesifična društvena zajednica nastala na osnovu društvene podjele rada epohe kapitalizma, na povezanoj teritoriji i uokviru zajedničkog jezika i bliske etničke i kulturne srodnosti uopšte“. (E. Kardelj: Razvoj slovenačkog nacionalnog pitanja“.

Naučna analiza istorijske geneze nacije pokazuje da je upravo pojava i egzistencija tzv. „jedinstvenog unutrašnjeg tržišta“ bila od odlučujućeg značaja za formiranje nacije, tj. čim se u krilu feudalizma počinju razvijati elementi kapitalizma, naročito u vezi sa razvitkom trgovine i novčanog prometa, jer tako počinje povezivanje naroda i razbijanje uskih lokalnih ekonomskih i političkih horizonata.

Lenjin je uspostavio tezu „O pravu nacija na samopredjelenje“, što znači i oteplenje. Zato posebno mjesto o naciji pripada socijalizmu, i njenoj potojanje u socijalističkim državama i društvenim okvirima.

Bitno je uvažavanje i poštovanje nacija i nacionalnog identiteta ljudi, koje ima univerzalni karakter i međunarodnu zaštitu kao jedno od neprikosovanih ljudskih prava i sloboda. međunarodna i evropska dokumenta kao i nacionalni ustavi zabranjuju nasilnu asimilaciju, ali potoje i drugi oblici asimilacije, prinudna asimilacija, uslovljena i slični drugi oblici. Sve oblike i mogućnosti asimilacije zabranjuje Okvirna evropska konvencija o zaštiti nacionalnih manjina.

VI. Muslimani zapadnog Balkana (Osvrt)

Dolazak tursko-osmanskog osvajača na Balkan donio je velike promjene u cjelokupnom životu i označio početak nove epohe. koja je u sebi sadržavala wlvwmwntw i karakteristike do tada potpuno tuže Balkanu.

Zaposjedajući Balkan Osmanlije su donijele islamsku religiju, koju su i sami nešto ranije prihvatili i postali njeni vjerni pobornici i fanatizovani podanici.

Pod zastavom Osmanlija došlo je do širenja islama na Balkanu kod Grka, Bugara, Albanaca i drugih južnoslovenskih naroda, a zatim i kod Rumuna i Mađara. Velioki broj južnoslovenskih žitelja, a naročito Srba prihvatio je islamsku religiju i učenje.

Muslimansko stanovništvo u južnoslovenskim zemljama formirano je islamizacijom poslije dolaska Osmanlija na Balkan

Proces islamizacije je kompleksno pitanje i tema koja traži objektivna i cjelovita istraživanja i proučavanja, jer u nauci ima dosta nerasčišćenih tumačenja oko toga, vrlo različitih, često suprotnih, što je i razumljivo sa obzirom na neproučenost, kompleksnost i različitost pristupa ovom pitanju. Tako je islamizacija u XV i XVI vijeku imala najviše uspjeha u Bosni i Hercegovini, iako je tada bilo više muslimana u Srbiji nego u Bosni i Hercegovini. Postoje kazivanja da pretežan broj muslimana Bosne i Hercegovine izvodi svoje poreijeklo od islamiziranih bogumila, dok druga saznanja govore o tome da nema valjanih dokaza o postojanju bogumila u Bosni, već da je postojala Bosanska crkva, označena kao jeretička.

Proces islamizacije na Balkanu je bio najmasovniji u XVI vijeku. Tada je procenat islamiziranog stanovništva u Bosni iznosio 46%, Hercegovini 42% i u Sandžaku 16,5%. Prema turskom istoričaru Omer Latfi Barkanu, 1530. godine na Balkanu je bilo preko 51% muslimanskog stanovništva, a sedamdesetih godina preko 60 %.

Slovenski Muslimani zapadnog Balkana i Evrope su specifičnost kao nacija i jedinstvena pojava u evropskoj istoriji da jedan narod nastane u svom punom etničkom i nacionalnom biću na osnovu tzv. religijske inicijacije, jer su nastali kao narod i nacija na

osnovu islamske religije, civilizacije i kulture, koje su u nedostatku jedinstvene teritorije i nacionalne države preuzimale ulogu primarnog etničkog i nacionalnog činioca.

Sadašnji Muslimani zapadnog Balkana, koji egzistiraju, pretežno, u novonastalim državama bivše SFRJ, Bosni i Hercegovini, Srbiji, Hrvatskoj, Makedoniji i Crnoj Gori, su južnoslovenski narod kao što su to drugi narodi koji egzistiraju na ovim prostorima.

U knjizi Slovenski Muslimani zapadnog Balkana, autora Dr Avdula Kurpejovića, u izdanju Matice muslimanske Crne Gore, 2006. godine, dat je osvrt o postanku Muslimana u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Srbiji, Makedoniji i posebno su obrađeni Slovenski Muslimani Crne Gore.

Muslimani Crne Gore (Osvrt)

Prilaz izučavanju istorije, istorijskog evolutivnog procesa narodnosnog oformljenja, kulture, kulturnog identiteta nacionalnog identiteta autohtonih Muslimana Crne Gore, kao isvakog drugo naroda, zahtijeva objektivna, naučna, istorijska, kulturna i druga pitanja od postanka, porijekla, istorijski evolutivni etno-genetski proces narodnosnog oformljenja. Slijedi atvaraanje uslova za očuvanje, zaštitu, unapređenje, afirmaciju i onemogućavanje svih vidova negiranja, marginalizacije, diskriminacije i asimilacije.. Sve rečeno danas ima univerzalni karakter i međunaodu zaptitu, uz nacionalnu zaštitu zajemčenu Ustavima država.

Cjelovitost obuhvatnosti izučavanja nacionalnog identiteta autohtonih Muslimana Crne Gore nije izolovan proces, već se treba izučavati uz puno uvažavanje užeg i šireg okruženja i posebno istorijskih okvira iz prošlosti i bliske budućnosti, jer se nalazimo na Balkanu koji je vjekovima bio suočen sa raznoraznim sukobima, ppromjenama, zbivanjima i svakojakim zlodjelima i zločinima nad pojedinim narodima različitih vjerskih ili nacionalnih osobenosti. Ti procesi, na svu žalost, traju sve do kraja 20. vijeka i na svoj način iaju odraza na sve što se zbiva u 21. vijeku .Muslimani u tim procesima i zbivanjima su uvijek bili prvi među žrtvama, progonima, negiraanjima, diskriminacijama pa sve do namwetnutih i prisilnih asimilacija, ka o manjinski narod, odnosno nacionalna manjina u svim državama, jer nikada nijesu imali svoju nacionalnu državu, niti je imaju sada.

Kada se izučava porijeklo, ime i naziv Muslimana uvijek se nailazi na niz ograničenja kao što su ona odakle početi izučavanje, kojim izvorima vpridavati važnost, kako sve to ukomponovati u jednu cjelinu, jer ne postoji istorija, kultura, etnologija, etnografija niti druga istraživanja koja bi omogućavala temeljitija istraživanja i vjerodostojnija saznanja. Muslimani nijesu posebno izučavani za vrijeme turske vladavine kaa su poostepeno nastajali prijemom islamama domicilnog, hrišćanskog stamnopvništva koje je počela krajem XV i trajalo do nekih godina XVIII vijeka,. niti su pak izučavani nakon oslobađanja Crne Gore od Turske, Balkanskim ratovima. Čudno je, ali istinito da su Muslimani jedini narod na Balkanu, pa možda i u Evropi, koji nije bio poredmet istorijskih, kulturološkig, etnoloških niti nacionalnih interesovanja, već su tako postojali i egzistirali i opstajali kao nacionalne manjine u mnogim balkanskih i evropskim državama. Međutim, još čudnije je, a može se reći krajnje neogovorno i nekorektno, da u Crnoj Gori ni na početku 21. vijeka istorija,

kultura, tradicija i nacionalna osobenost autohtonih Muslimana nijesu obuhvaćeni nastavno-naučnim i obrazovnim programima niti obrađeni u udžbenicima

Autohtoni Muslimani Crne Gore su trebali biti predmet izučavanja odmah po nastanku, jer prijem islama od strane domicilnog hrišćanskog stanovništva nije značio samo prijem nove vjere, već i niza drugih osobenosti koje su vezane za poštovanje vjere.

Nepoboitna je činjenica da među istoričarima Crne Gore i izvan njenih granica da nema sporenja oko toga da **Muslimani Crne Gore izvode svoje porijeklo od domicilnog hrišćanskog stanovništva koje je primilo islam za vrijeme Osmanskog carstva.** domicilnog hrišćanskog stanovništva koje je primilo islam za vrijeme turske vladavine.

Naziv, ime Musliman potiče od arapske riječi muslim, što znači pripadnik islamu, islamske vjere, kofesije. Nakon dugog istorijskog evolutivnog procesa narodnog oblikovanja taj naziv, ime, je preraslo iz vjerskog u etnički odnosno nacionalnu odrednicu muslimskog stanovništva slovenskog porijekla. Zvanično je islamizirano hrišćansko stanovništvo nazivano Muhamedanci i onda Musliani, dok kod naroda su nazivani poturice, poturčenjaci, Turci, a kod Albanaca pžurativno Bošnjaci, ali ne kao nacionalna odrednica,

Postoje islamizacija u Crnoj Gori nije cjelovito izučena, što je namjerno, zlonamjerno a manje iz neznanja izvoide tendenciozne, negatorske, diskriminatorske i asimilatorske ocjene o nacionalnom identitetu autohtonih Muslimana. Nekima je pogodno to što Muslimani imaju isto ime kao vjernici islama, koji se pišu malim početnim slovom „m“ i nacionalno ime koje se piše početnim velikim slovom „M“, da ih svrstavaju u konfesiju, vjernike islama. Neki, namjerno, govore da su Muslimani jedini koji imaju isto nacionalno ime, kao vjernici islama kao da nijesu čuli za Jevreje, da su po nacionalnosti Jevreji i po vjeroispovijesti. Tako su i Druzi u Izraelu i ima ih još u drugim državama.

Nepobitna, istinita, nesporna, naučna, istorijske, etnološka, etnografska, kulturološka, etno-genocidna i nacionalna saznanja potvrđuju da su Muslimani Crne Gore jedan od autohtonih slovenskih naroda Crne Gore, koji izvode svoje porijeklo od domicilnog hrišćanskog (pravoslavnog i katoličkog) stanovništva koje je primilo islam za vrijeme turske vladavine. Muslimani Crne Gore nijesu „došljaci“, jer nijesu doselenci, već autohtoni.

Za vrijeme turske vladavine postojali su Muselimi koji su tako nazivani prema olakšicama koje su imali vršeći neke državne funkcije, naplatu dažbina i slično. Prema pisanju istoričara Dr Ejupa Mušovića bilo je u Crnoj Gori i Srbiji onih koji su proglašeni Muselimima prema olakšicama koje su uživali. Takvih je bilo 1528. godine u Podgorici 18, Heceg Novom 74 i Baru 30 kuća., što proizilazi da su Muselimi društvena, ekonomsko-socijalna kategorija a ne vjerska. Za vrijeme prve vlade kneza Miloša lošeg su imovnog stanja bili i predstavnici turske vlasti u unutrašnjosti Srbije. Najvišu tursku policijsku vlast u svakoj nahiji predstavljao je Muselim koji se zvao vojvoda....

Međutim, postoje dokazi da je u Povelji Sultan Murata II, 1442. godine pisao izraz Muslomanin. Zatim, 1568. godine u dokumentu sačinjenom u Zadru neki bosanski muslimani upisani su kao Mussolomani di Bosisina. U Dokumentima sačinjenim u Zadru Muslimani su upisani kao Musolomani di Bossina, odnosno bosanski Muslimani. Iz tih saznanja proizilazi da se prvi islamizirani Bogumili u Bosni nijesu nazivali Bošnjacima, nego Musolomani, odnosno Muslimanima

Osvrt na važna istorijska i naučna saznanja, dokumenta i događaje od značaja za narodnosno oformljen Muslimana zapadnog Balkana

S obzirom na napisano i opštepoznata istorijska, estoriografska, etnološka, filozofska i kulturološka saznanja o Muslimanima u prošlim vremenima, a posebno namjerno ili neznačajno negiranje kulturnog i nacionalnog identiteta i nametanja im tihe asimilacije kao i neke vrste prisilne koja se ostvaruje nametanjem ratličitim metodama, kakav imamo slučaj i u 21. vijeku od strane velikobošnjačkog nacionalističkog, islamskog asimilatorskog programa, potrebno je podsjetiti se na neke važnije datume i događaje iz istorije ovog naroda..

Cijenim da treba početi sa zakonikom knjaza Danila iz 1855. godine, kojim su Muslimani uz status „inovjernika“ dobili status i „inoplemenika“. To je bilo prelazno rješenje od plemna u narodnosno oformljenje.

Naredne 1856. godine, Francuz Masje de Kerval o Muslimanima piše: „Velika nesreća ovog dijela slovenskog naroda jeste u tome da je nepoznat, osim po izvještajima svojih neprijatelja“..

U Bosni i Hercegovini su, 1900. godine, nakon dvogodišnje rasprave muslimansko-bošnjačkih predstavnika i umnih ljudi, donijeli Odluku da svoj bošnjački narod preimenuju i nazovu ga pravim imenom **Muslimani**, sa velikim početnim slovom „M“, a vjeru pravim imenom, islamska. To je narod ubrzo prihvatio.

Prema Općoj enciklopediji bosanski Muslimani su 1900. godine zahtijevali da se termin muhamedanac, kao netačan i neadekvatan, izbaciti iz službene upotrebe i zamijeni nazivom Musliman. Nakon toga u muslimanskoj štampi i publicistici upotrebljava se isključivo Musliman, što i narod vremenom prihvata kao svoju suverenu etničku, odnosno nacionalnu oznaku.

Prema tome, nijesu tačne tvrdnje da je Muslimane izmislila Kominternu, Tuto, KPJ-u i dr., već da su oni autohtoni narod,

Na berliskom kongresu, posebno Ugovoru, poklonjena je posebna pažnja nacionalnim manjinama, a taj status su tada imali i Muslimani. Tim Ugovorom sje posebno obavezana Vlada Crne Gore o statusu i položaju Muslimana, što potvrđuje da nije više riječ samo o pripadnicima islama, nego i o drugim pravima i obaveznama, odnosno odrednicama koje imaju društveni, kulturni, obrazovni i narodnosni karakter,

Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenca je Ugovorom o zaštiti manjina iz 1920. godine na osnovu Senžermenskog ugovora o miru nakon završetka prvog svjetskog ratam priznala muslimansku vjersku manjinu u **etno-nacionalnu manjinu** i obavezala se kako da se ponaša prema njima.

Na Osnivačkom kongresu KPJ 1919. godine uvažena je obaveza Kraljevine SHS definisana Ugovorom o zaštiti nacionalnih manjina i Muslimani su identifikovano nacionalno kao i ostali narodi.

Na Zemaljskoj konferenciji 1940.- godine u delegate po nacionalnoj strukturi su uvršeni i Muslimani.

U Proglasu objavljenom u „Proleteru“, 1941. godine, Tito poziva na ustanaka, sve narode u koje ubraja i Muslimane.

U toku NOB Muslimani su uvažavani kao i ostali narodi, imali posedne vojne jedinice, učestvovali u ratu, proglašavani narodnim herojima.

Na II zajsijedanju AVNOJ Muslimani su identifikovani kao jedan od naroda koji će čiti buduću državu FNRJ

U svim popisima stanovništva u Kraljevini Srba, Hrvata I Slovenaca, Kraljevini Jugoslaviji I bivšj SFRJ, počev od 1910. godine I zaključno sa popisom u bivšoj SFRJ 1991. godine, kao I u popisima izvršenim poslije 2000. godine u Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori, Sloveniji I Makedoniji, Muslimani čine nacionalnu strukturu stanovništva.

U SFRJ su održani mnogi kongresi SKJ i drugi događaji i donesena brojna dokumenta o nacionalnom identitetu Muslimana: Važni zvanični podaci o nacionalnom identitetu Muslimana zapadnog Balkana, posebno bivše SFRJ su zvanični statistički podaci o popisima stanovništva od 1948. do 1991. godine.

U osam zvaničnih svjetskih civilizacija, svrstana je i muslimanska civilizacija. je islamska civilizacija i kultura spadaju među najstarije i one koje su odigrale značajnu ulogu u domenu nauke, kulture i ukupnog napretka ljudske zajednice.

Postoji i ***Muslimanska nacija u modernom smislu kao nacija Muslimana u čitavom svijetu, ustanovljena Poveljom Organizacije islamskih zemalja (OKI).***

Mnogim istoričarima pa i onima koji se bave izvornim saznanjima Kurana kao da nije poznato ili se začuđeno zapitaju, kada im se kaže da u Kuranu ima zapisano o značaju i pojmu ***nacije u Kuranu.***

„Svrha postojanja različitih nacija je u međusobnom upoznavanju, saradnji na dobru, razmjenu iskustava i međusobnom ispomaganju“..(Kuran časni, Predgovor, A. Smailović, Tetovo, 1992.)

Kada se govori o nacionalnom identitetu Muslimana zapadnog Balkana, Evrope i time Crne Gore treba se uvažavati njihova ***specifičnost kao nacije***, jer su jedinstvena pojava u evropskoj istoriji da jedan narod nastane u svom punom etničkom i nacionalnom biću na osnovu tzv. religijske inicijacije. Zna se da su svi drugi narodi i nacije u Evropii time na zapadnom Balkanu istovremeno sa donošenjem nacionalnih oslobodilačkih programa, koji su imali državopravni karakter, jer su na osnovu njih stvarali naciju državu, na principu nacija-država, dok Muslimani nijesu mogli tada niti mogu sada stvoriti sopstvenu nacionalnu, već su stvarali nacionalni identitet u okviru drugih država u kojima su imali status nacionalne manjine, u odnosu na stanovnike većinske nacije koji su državu smatrali svojom nacionalnom. Takva je sudbina sa Muslimanimam Evrope i Balkana koji su postali poseban narod i nacija na bazi islamske religije, civilizacije i kulture. koje su u nedostatku sopstvene nacionalne države preuzimale ulogu primarnog etničkog činioca.

Iako Slovenski Muslimani Crne Gore čine sastavni dio Slovenskih Muslimana Zadadnog Balkana, zbog svojih osobenosti I specifičnosti od nastanka do završenog

istorijskog, genetskog eevolutivnog procea narodnosnog oformljenja I istorijske prošlosti sa sadašnosti, u ovom radu se vrši nešto obuhvatnija njihova ibrada.

Kulturnog i nacionalng identitets i baština Muslimana Crne Gor

I. Kulturni identitet i baština Muslimana Crne Gore

Za bolje razumijevanje i shvatanje kulturnog identiteta i baštine Muslimana Crne Gore potrebno je dati kraći osvrt o pojmovnom značenju odrednice **kultura** kao individualnom identitetu koji ima karakte univerzalnog prava i međunarodnu zaštitu.

U okviru ljudskih prava, koja pripadaju kako pojedincima tako i zajednicama, pravo na kulturu i kulturni identitet zauzima istaknuto mjesto u međunarodnmom i nacionalnom pravu.

Pojmovno značenje odrednice kultura

Kultura je, u širem smislu, sve što je stvorilo ljudsko društvo i što postoji po tjelesnom i umnom radu ljudi, za razliku od prirodnih pojava.

Materijalna kultura je skup sredstava za proizvodnju i drugih materijalnih vrijednosti društva na svakom istorijskom stepenu.

Duhovna kultura je skup rezultata društva u nauci, umjetnosti u organizaciji društvenoga i državnoga života, u običajima i moralu u svakoj istorijskoj epohi.

Nacionalna kultura obuhvata istorijske tradicije, moral i običaje. jezik, književnost i umjetnost svakoga naroda.

(Rječnik stranih riječi, str. 399/340, Državno izdavačko poduzeće Hrvaske, „Zora“, Zagreb, 1951.)

Pod kulturom, u širem smislu, se podrazumijeva skup svih tvorevina i promjena koje su postale u prirodi, društvu i ljudskom mišljenju kao posledica ljudske djelatnosti čiji je cilj olakšanje održanja, produženja i napretka ljudske vrste

Kultura u cjelini predstavlja i istovremeno obezbeđuje prenošenje tekovina, veza je između različitih generacija čovječanstva. Stoga su u kulturi najčvršćr povezani elementi tradicije i inovacija. (Mala politička enciklopedija, str. 569/570. Izdanje Savremene administracije, Beograd, 1966).

Kultura je nešto što uvijek dolazi prije i poslije svega.

Svjetska istorija je bila i ostala istorija svjetskih kultura.

Kultura jednog naroda posjeduje plemenski, narodnosni, nacionalni i klasni karakter.

Pojmovno značenje odrednice kulturni identitet

Kulturni identitet kao karakteriatika elementa našeg vremena, nije prazno i nostalglično vezivanje za prošlost. Dakle, ovo je vezano za tradiciju preko iskustva, što ga je neka zajednica stekla tokom istorije. Značenje kulturnog identiteta

Adresa: NovakaMiloševabb, 81 000 Podgorica

Tel. +382 20 210 405; Fax: +382 20 210 406; E-mail: diaspora@t-com.me; www.dijasporacq.me

sadržano je u tome da od prošlosti učini plodno tle za budućnost. Kulturni identitet, tj. želja da se bude ono što jesi, nije povlačenje niti izolovanost. Kulture se mogu razvijati skladno, širiti i sa drugima održavati odnose, dijaloge i plodne razmjene i na taj način čuvati posebnosti i sopstvene kulturne baštine, odnosno jačati kulturne identitete, a ne izolacijom i otuđivanjem od drugih.

Afirmacija kulturnog identiteta danas se nameće kao važan faktor kako u životu naroda, tako i u međunarodnim odnosima. U ime ljudskih prava u borbi protiv rase, etničke, kulturne ili jezičke diskriminacije i asimilacije, uvijek se poziva na pravo na sopstvenu kulturu. Kulturni identitet utiče na komunikaciju i čitav istorijski sistem, etničke kulture kao i na vezu sa matičnom državom. Na dinamiku kvaliteta kulturnog identiteta utiču unutrašnji socio-kulturni, politički i ekonomski odnosi multietničkih zajednica. Od spoljašnjih faktora jednako su značajni većinsko okruženje, aktuelna politika države u kojoj manjina živi i stav matične države prema toj politici.

Danas je pravo na kulturni identitet jedno od osnovnih ljudskih prava koje podrazumijeva slobodu, dignitet ličnosti, istovremeno i njenu inkorporisanost u raznolike kulturne procese, posebne i opošte, istorijske i okrenute budućnosti.

Tako se izvodi opšte pravo svakog čovjeka da živi i da svoj život usklađuje prema onim civilizacijskim, kulturnim, etničkim i vjerskim normama, načelima i vrijednostima koje smatra za izvor i temelj sopstvene egzistencije i egzistencije one kulturne zajednice kojoj pripada.

U sadašnjem vremenu kada se ljudi međusobno prožimaju, susreću, govore, sklapaju međusobne prisne veze, kao što su kumstvo, brakovi, pobratimstva, komšijski odnosi, a uz sve to sistem komunikacija primjenom intereneta, uslovljavaju i međusobna prožimanja jezičkih i kulturnih identiteta, što dovodi do izjednačavanja, približavanja i poistovjećivanja nekih kulturnih odlika, ali sve to skupa ne znači gubljenje sopstvenih kulturnih identiteta.

Pojmovno značenje odrednice kulturna baština

U rječniku stranih riječi i enciklopedijama nijesam naišao na pojmovo značenje odrednice kulturna baština, već se razmatra u okviru ukupne kulture.

Prema Zakonu o zaštiti kulturnih dobara Crne Gore, kulturna baština se definiše kao *skup dobara naslijeđenih iz prošlosti koje ljudi prepoznaju kao odraz i izraz svpkoj vrijednosti, vjertovanja i tradicija, koja su u stalnom procesu evoluiranja, uključujući i sve aspekte njihove okoline koji prozilizaze iz međusobnog djelovanja ljudi i prirode u vremenu, nezavisno od vlasništva.*

Osobenost kulture autohtonih Muslimana Crne Gore

Kao što je poznato u ranijim periodima islamska religija je imala presudan značaj i ulogu na stvaranje i prihvatanje najvećeg dijela kulturnih obrazaca i uobličavala je život od rođenja do smrti pripadnika islamske religije, civilizacije i kulture, jer su se vremenom religijske razlike počele ispoljavati i u onome što se najsporije mijenja – u materijalnoj kulturi, strukturi porodice i fonetskom sloju govora. Tako dolazi do brojnih značajnih razlika kojima je ishodište bilo u različitoj religijskoj pripadnosti. Tako je došlo

do razlika u religiji koje prati čitav snop kulturnih osobnosti pod čijim uticajem se uobličava život pojedinca i grupa, što se mora uvažavati kada se misli i govori o osobnosti kulture Muslimana Crne Gore.

Kultura Muslimana Crne Gore razvijala se na arapsko-turskoj jezičkoj penetraciji i islamskoj duhovnosti i ima u svojoj duhovnosti mnogo bogatstava, kao što su humanost i suživot, koegzistencija i tolerancija, međusobno uvažavanje i poštovanje, civilizacija i kultura, vjeroispovijest, nacija, pismo i jezik, ideologija, etnologija, filozofija življenja, tradicija, običaji i dr. Islamizacija je na prostorima zapadnog Balkana stvorila orijentalno-hanefijsku sunitsku visoku islamsku kulturu i duhovnost.

Tako su kulturne vrijednosti islama, islamske civilizacije i kulture u istorijskom evolutivnom procesu postepeno prerastale u kulturne vrijednosti islamiziranog stanovništva na prostorima Crne Gore.

Iz rečenog proizilazi neminovnost da se svakom pristupu izučavanja porijekla, tradicije, običaja, religije i kulture Muslimana Crne Gore prilazi izučavanjem određenog istorijskog okvira i cjelovitost istraživanja, jer Muslimani su dio autohtonih slovenskih naroda koji žive u islamskoj religiji, kao što drugi žive u pravoslavnoj, katoličkoj i nekoj drugoj religiji.

U tome i jeste specifičnost Muslimana kao nacije, jer su jedinstvena pojava u evropskoj istoriji da jedan narod nastane u svom punom kulturnom, etničkom i nacionalnom biću na osnovu tzv. religijske inicijacije.

Osobnost i specifičnost islamske kulture i kulture Muslimana Crne Gore nije izuzetak presedan, već su kulturne razlike normalne i neizbježne i kao takve predstavljaju svjetsko bogatstvo. Kako svi ljudi nijesu isti, tako nijesu iste ni njihove kulture, što ne znači da neki elementi kulture ne mogu biti vrlo slični ili čak isti i u tom slučaju ne pripadaju samo jednom narodu. Ovo posebno i zbog toga što niko ne zna porijeklo nekih kulturnih elemenata.

Svi drugi narodi na Balkanu i u Evropi su, istovremeno sa oslobodilačkim i nacionalno konstitutivnim programima imali svoju teritoriju na kojoj su ostvariva državotvornost, na principu nacija-država, dok Muslimani nijesu mogli niti sada mogu stvoriti sopstvenu nacionalnu državu na sopstvenoj jedinstvenoj teritoriji, već su svoj vjerski, kulturni i nacionalni identitet stvarali na prostorima drugih država u kojima nijesu dobrodošli, imali su status vkerske i nacionalne manjine, marginalizovani, diskriminirani i izloženi tihoj ili nametnutoj asimilaciji, sve do danbašnjih dana. U tim okolnostima islam i islamska civilizacija su bili glavni činilac u istorijskom evolutivnom procesu kulturološkog i narodnosnog oformljenja Muslimana.

Mnogobrojne su osobnosti, različitosti i specifičnosti islamske kulture i time kulture Muslimana Crne Gore koje počivaju na Kuranskom učenju i manifestuju se od rođenja do smrti, počev od davanja imena norođenčetu, obrezivanja (sunećenja) muške djece, odijevanja, ishrane, prosidbe, udaje, ženidbe, braka, porodice, porodičnih odnosa, brastveničkih i plemenskih odnosa, narodnosnih i nacionalnih pripadnosti, vjerskih obreda, arhitekture, objektima materijalne kulture, kulturne baštine, vjerskih objekata, sredstava za domaću radinost, zanate, obradu poljoprivrede, folkloru, muzici, umjetnosti, ishrani, odnosima između muškaraca i ženskih, odnosi roditelja i djece, nasleđivanju pa sve do običaja sahrane preminulih. Sve osobnosti i specifičnosti muslimanskog naroda Crne Gore vremenom su se modifikovale, neke su prestale da se manifestuju neke postaju zajedničke sa drugim narodima, što se posebno odnosi na brak i porodične odnose,

odijevanje, ishranu, međusobnim odnosima, jer dolazi do globalizacije, spajanja ili poistovjećivanja, ali ipak ostaju određene osobenosti i specifičnosti.

Iz rečenog proizilazi nepobitna činjenica da je kultura nešto što uvijek dolazi prije i poslije svega, zbog čega je istorija jednog naroda istorija njegove kulture. Tako je sopstvena kultura jednog naroda trajna i vječita

Na kraju kazivanja o kulturi Muslimana Crne Gore treba ukazati na nepobitnu činjenicu da su oni jedini narod u Crnoj Gori koji nije uspio sačuvati neke svoje klasne kulturno-nacionalne institucije, bili su i sada su izloženi tihoj asimilaciji.

Jedina institucija u oblasti kulture Muslimana Crne Gore je Matica muslimanska Samostalno udruženje u oblasti kulture manjinskog muslimanskog naroda Crne Gore, osnovana po Ustavnim i zakonskim normama. Od osnivanja, 1996. godine do današnjih dana nije riješeno finansiranja njene redovne djelatnosti, što nije slučaj ni sa jednom takvom institucijom Crnogoraca.

Osobni kulturni identitet Muslimana Crne Gore

Istorijski evolutivni proces kulturološkog oformljenja Muslimana Crne Gore temelji se na procesima islamizacije hrišćanskog stanovništva Crne Gore i slijedi prerastanje vjerskih u kulturne osobenosti. Prelaskom u islam i time u istočnu kulturu i civilizaciju, načinom življenja, pogledima na život i svijet, jezikom, običajima, kulturom i političkim djelovanjem, stanovništvo se protekom vremena sve više udaljavalo i otuđivalo od svojih predaka i sunarodnika. To je bitno uticalo na većinu ljudi da se istorijski oblikuju i profiliraju u poebni kulturni identitet.

Prijem islama nije značio samo prihvatanje nove religije, već i prihvatanje brojnih običaja i drugih osobenosti koje islam sadrži i koje mogu a ne moraju biti samo religiojskog karaktera. Muslimani u Crnoj Gori su sačuvali mnoge autohtone životne navike i običaje iz perioda prije prijema islama. sačuvali su svoj jezik od asimilacije.

Tako je za muslimanski kulturni identitet u Crnoj Gori bitna polazna osnova islam, koji po svom temeljnom civilizacijsko-kulturnom određenju klao temelj čudskog postojanja uzima princip odgovornosti čovjeka za sopstveni život na zemlji, princip konsensualnog uređenja života ljudskih zajednica, princip tolerancije vjera, običaja, kulture i načina života, te princip stalnog usavršavanja svih oblika ljudskog postojanja, prava i odnosa.

Prepoznavanje, shvatanje, uvažavanje i prihvatanje osobenog kulturnog identiteta Muslimana Crne Gore zahtijeva određeni stepen izvornog Kuranskog poznavanja islamske religije i civilizacije na ovom prostoru, jer za za istorijsko-kulturološki evolutivni proces Muslimana poseban značaj ima islamska religija i civilizacija koja je utemeljena za vrijeme Osmanske vladavine ovim prstorima.

Pripadnici islamske religije i civilizacije su i u vremenima konstituisanja sopstvenog kulturnog identiteta, pa sve do danas, iskazivali i potvrđivaali spremnost za za zajednički život u multikonfesionalnoj, multikulturalnoj i multinacionalnoj zajednici u kojoj svaka religija, kultura i nacionalnost jednaka u pravima, mogućnostima i obavezama, uz međusobno prožimanje, uvažavanje i poštovanje.

Osobena i vrijedna kulturna baština Muslimana Crne Gore

Adresa: Novaka Miloševabb, 81 000 Podgorica

Tel. +382 20 210 405; Fax: +382 20 210 406; E-mail: diaspora@t-com.me; www.dijasporacg.me

Kulturna baština, kao bitna komponenta kulturnog i nacionalnog identiteta Muslimana Crne Gore, traži svestraniji prilaz u izučavanju, očuvanju, unapređenju, afirmaciji i zaštiti od negiranja, prisvajanja, tihe i velikobošnjačke asimilacije.

Kulturna baština ovog naroda se razvijala u veoma drugom vremenskom periodu i u veoma nepovoljnim državnim, društvenim, političkim, naučnim, kulturnim i nacionalnim uslovima, iskušenjima, izazovima, negiranjima, diskriminaciji i asimilaciji.

Kulturna baština Muslimana Crne Gore ima karakter osobene i prepoznatljive, jer sadrži bitne komponente koje se ogledaju u mnogim segmentima, počev od vjerskih objekata, arhitekture vjerskih objekata i kuća, enterijera i esterijera popstovnih, privrednih i zanatskih objekata, narodne nošnje, ishrane, porodičnih odnosa, odnosa muža i žene, roditelja i djece, odnosa sa komšijama, bratstvenicima, plemenicima. međusobnog komuniciranja, kumstava, pobratimstava i dr.

Za očuvanje, unapređenje, afirmaciju i zaštitu kulturne baštine Muslimana Crne Gore od velikog značaja je njena podjela prema značaju, vrstama, pokretnoj i nepokretnoj, materijalnoj, nematerijalnoj i duhovnoj baštini.

Uobičajena, ustalena ali promjenjiva, podjela kulturne baštine je izvršena prema:

- a) značaju (kulturna baština od izuzetnog i velikog značaja;
- b) vrstama (nepokretna kulturna baština – arheološki lokaliteti, prostorne kulturne i pejzašne cjeline, arhitektonsko nasljeđe, sakralni objekti, istorijski spomenici, objekti narodnog graditeljstva, objekti industrijskog nasljeđa i dr.).

Pokretna kulturna baština obuhvata umjetničko-istorijske predmete (muzejsku i arhivsku građu, sare i rijetke knjige, filmsko-kinotetsku građu i dr.).

Nematerijalna-duhovna kulturna baština obuhvata usmena predanja i iskaze, uključujući i jezik, reproduktivnu usmenu umjetnost, folklor, društvenu praksu, tradicionalne rukotvorine, zanate i vještine i živu kulturnu tradiciju.

kulturno nasljeđe, baština je važan dio kulturnog razvoja i time je briga prema njemu izuzetno značajna i treba da je sveobuhvatna.

Uz to, mora se imati u vidu i činjenica da je izgradnja evropskog identiteta, kao komponente evropskih integracija, zasnovana prvjenstveno na priznavanju, čuvanju i njegovanju lokalnih diverziteta koji se, pravilno shvaćeni, posmatraju kao komparativna razvojna prednost.

Normativna i stvarna zaštita kulturne baštine Muslimana Crne Gore

Zaštita kulturne baštine ima međunarodni karakter i time je univerzalna obaveza svih članica Ujedinjenih nacija.

Ona ima utemeljenje u *Univerzalnoj Povelji o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama* kojom je normirana tolerancija i međukulturalni dijalog i preduzimanje efektivnih mjera za unapređenje

Konkretizacija zaštite kulture, kulturnog identiteta i baštine sadržana je u *Međunarodnom paktu o građanskim i političkim pravima i Međunarodnom paktu o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima*, kao i mnogim drugim dokumentima Ujedinjenih nacija i Evropskih institucija.

Adresa: Novaka Miloševića, 81 000 Podgorica

Tel. +382 20 210 405; Fax: +382 20 210 406; E-mail: diaspora@t-com.me; www.dijasporacg.me

Iz ovih i drugih međunarodnih dokumenata proizilazi državna obaveza za cjelovitu regulativu unapređenja, afirmacije, očuvanja i zaštite kulturne baštine.

Ono što je bitno u pomenutim i drugim međunarodnim dokumentima jeste obaveza da pojedinac ni grupa ne mogu biti izloženi negativnoj diskriminaciji niti asimilaciji zbog ispoljavanja nekog od identiteta.

Ova prava su pomenutim i drugim dokumentima formulisana kao univerzalna, a njihova detaljna i konkretna regulisacija uvijek zavisi od unutardržavnog pravnog sistema.

Normativa države Crne Gor u oblasti kulture, obrazovanja, jezika, zabrani diskriminacije i asimilacije, zaštiti kulturne baštine, garantovana i zajemčena je Ustavom i propisana zakonima i drugim dokumentima, je na zavidnom nivou.

Međutim, ostvarivanje Ustavom zajemčenih prava i sloboda kao i Posebnih manjinskih prava, je u izrazitom zaostajanju i raskoraku.

Pored Ustava, u domenu kulture su doneseni zakoni i drugi propisi. Tako postoji, ***Zakon o kulturi, donesen 2008. godine, Zakon o zaštiti kulturnih dobara, donesen 2010. godine, Nacionalni program razvoja kulture za pojedine godinesa Akcionim planom***, ali nedostaje cjelovita kulturna politika države Crne Gore. U ovim zakonima nijesu normirana posebna manjinska prava pripadnika manjinskih naroda, iako takva obaveza proizilazi iz Ustava.

Donesen je i poseban *Zakon o zabrani diskriminacije*.

Kada je riječ o kulturi, kulturnom identitetu i zaštiti pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, treba reći da postoji Zakon o manjinskim pravima i slobodama, Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina i Fond za zaštitu i ostvarivanje prava manjina. Uz to, Vlada je usvojila Manjinsku politiku 2008. godine kojom je konkretizovala obaveze i oročila ih u ostvarivanju Posebnih manjinskih prava zajemčenih Ustavom Crne Gore.

9.

Iako su mnogi, ako ne i svi, rokovi utvrđeni Manjinskom politikom već istekli, nadležna ministarstva nijesu izvršila svoje obaveze.

Tako Ministarstvo prosvjete i sporta nije nastavno-naučnim i obrazovnim programima obuhvatilo istoriju, tradiciju, kulturu i nacionalnu osobenost pripadnika manjinskih naroda. Ova obaveza je bila propisana i Ustavom iz 1992. godine, ali ni za 15. godina njegovog važenja nije realizovana. Vladinom manjinskom politikom ovaj zadatak je oročena na četiri godine, alio nije realizovan. Znači, nastavlja se dugotrajna tiha asimilacija pripadnika manjinskih naroda, posebno autohtonog muslimanskog.

Za kulturu, kulturni i nacionalni identitet i kulturnu baštinu pripadnika manjinskog muslimanskog naroda od izuzetnog je značaja ostvarivanje Ustavom zajemčenih Posebnih manjinskih prava, jer su izloženi diskriminaciji, tihoj i velikobošnjačkoj asimilaciji.

Posebno je aktuelno pitanje-

Zaštite kulturne baštine autohtonih Muslimana

od negiranja i, svojatanja i proglašavanja bošnjačkom od strane aktera ostvarivanja **velikobošnjačkog nacionalističkog i asimilatorskog programa**. Otvoreno se i bez

ikakve smetnje od nadležnih državnih organa vrši sprovodi nametnuta asimilacija kulture i kulturne baštine ovog naroda. Sve što su Muslimanima vjekovima stvarali i koliko toliko očuvali, sada se proglašava bošnjačkim. Pišu se projektioje finansira Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava i druge institucije, vrše preimenovanja kulturnih i naučnih radnika, institucija i cjelokupnog kulturnog nasljeđa, pokretna i metrijalna kulturna dobra i sve drugo što ide u prilog asimilaciji.

Ministarstvo kulture i medija niti Ministarstvo za ljudska i manjinska prava nijesu ništa preduzeli na zaštiti kulture i kulturne baštine autohtonog muslimanskog naroda Crne Gore od velikobošnjačke asimilacije. Vrlo česta obraćanja organa upravljanja Maticer muslimanske Samostalnog udruženja u oblasti kulture manjinskog muslimanskog naroda Crne Gore, su bila uzaludna.

Očuvanje, unapređenje, afirmacija, prezentacija i zaštita od diskriminacije i velikobošnjačke asimilacije kulture i kulturne baštine autohtonih Muslimana Crne Gore je značajno za očuvanje, zaštitu i afirmaciju kulturnog i nacionalnog identiteta ovog naroda.

Pasivnim, ignorantskim, tolerantnim i blagonaklonim odnosom Ministarstva kulture i medija, kao i drugih državnih organa i institucija prema akterima negiranja, svojatanja i prisvajanja vjekovima stvarane vrijedne i osobene kulturne baštine autohtonih Muslimana Crne Gore, se krše ustavom zajemčena prava i slobode

Ministarstvo kulture i medija umjesto pasivnog posmatranja i time prećutnog odobravanja asimilacije kulturne baštine Muslimana, a polazeći od nepobitne istine da su novonastali Bošnjaci u Crnoj Gori politička i asimilatorska tvorevina koja datira od 2003. godine, koji ne mogu imati kulturnu baštinu iz vremena kada nijesu postojali, stvarno niti zvanično, da preduzme mjere zaštite i rješenja sporenja o pripadnosti

Zaštitu kulturne baštine autohtonih Muslimana Crne Gore moguće je obezbijediti na taj način što bi se potvrdila vjekovima stvarana muslimanska kulturna baština kao i novonastala stvarnost da je veliki broj Muslimana prihvatio nametnutu bošnjačku asimilaciju uz zadržavanje prava na dio kulturne baštine koju su stvarali kao Muslimani.

Ministarstvo kulture i medija, kao resorno nadležno, je dužno ponuditi rješenje kojim bi se zaštitila kulturna baština Muslimana i istovremeno priznalo pravo novonastalim Bošnjacima na zajednički status te kulturne baštine. Tako bi Ministarstvo kulture i medija trebalo zvanično da riješi status muslimanske kulturne baštine kao ***Kulturnu baštinu Muslimana i Bošnjaka Crne Gore.***

Nakon ovakvog rješenja ne bi imali pravo Muslimani niti novonastali Bošnjaci da svojataju cjelokupnu zajedničku kulturnu baštinu svojom niti da je tako iskazuju.

Zvanično rješenje Ministarstva kulture i medija bi imalo utemeljenje u Ustavu Crne Gore i crnogroskoj sadašnjoj stvarnosti i time bi imalo obavezujući karakter.

Za ostvarivanje, unapređenje, zaštitu i afirmaciju kulture, kulturnog identiteta, kulturne baštine i nacionalnog identiteta ovog naroda bitno je pitanje jednakih uslova djelovanja institucija kulture u Crnoj Gori. Takvi uslovi ne postoje, već je na sceni diskriminacija institucija kulture manjinskih naroda, konkretno manjinskog muslimanskoig naroda.

Matica muslimanska Samostalnoi udruženje u oblasti kulture, istraživanja i razvoja u društvenim naukama manjinskog muslimanskog naroda Crne Gore, osnovana po članu 79 pod.6 Ustava Crne Gore, kojim se jemči pravo na materijalu pomoć udruženju, to pravo nije ostvarila ni za pet godina važenja Ustava. Ona se nalazila i sada nalazi u

diskriminatorском položaju i statusu u odnosu na Maticu crnogrosku, Samostalnog udruženja u oblasti kulture crnogorskog naroda, jer je Ministarstvo kulture istoj obezbijedilo minimalne uslove rada od njenog osnivanja, da bi u 2009. godini pripremilo Zakon o Matici crnogorskoj, koji je Vlada utvrdila kao prijedlog i Skupština usvojila. Tako je Matica crnogroska postala budžetska institucija, uz sve druge naučne, istorijske i kulturne institucije koje se bave naukom, istorijom i kulturom crnogorskog, ali ne i drugih, naro

Ministarstvo kulture je imalo diskriminatorски odnos prema Matici muslimanskoj od njenog osnivanja pa i sada, jer neće da sprovede Ustavom zajemčeno pravo na materijalnu pomoć države.

Pošto je Upravni odbor Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava u 2012. godini odlučio da ne finansira ni osnovne namjene redovne djelatnosti Matice muslimanske a Ministarstvo kulture i medija odbija da ostvari Ustavom zajemčeno pravo na materijalnu pomoć države, Matica je dovedena u situaciju da prestane sa radom. To bi bio još jedan težak udarac na kulturu, kulturni identitet i baštinu i nacionalni identitet autohtonog muslimanskog naroda Crne Gore. U tom slučaju ne bi imao ko drugi da se suprostavlja kulturnoj i nacionalnoj velikobošnjačkoj asimilaciji Muslimana, što bi olakšalo ostvarivanje krajnjeg cilja, etno-genocida ovog naroda.

Obraćanje Upravnom sudu nije omogućeno, jer Ministarstvo kulture i medija namjerno neće da donese rješenje po zahtjevu Matice muslimanske na osnovu odbredaba Zakona o opštem upravnom postupku, nego odgovara običnim pismom protiv kojeg se ne može voditi Upravni spor.

Postavlja se pitanje kakva je to država u kojoj nema institucije koja bi obezbeđivala ostvarivanje Ustavom zajemčenih Posebnih manjinskih prava. kako je moguće da Vlada toleriše kršenje Ustava od strane pojedinih ministara, odnosno ministarstava.

Matica se, krajem 2012. godine, obratila predsjedniku Vlade, gosp. Lukšiću sa zahtjevom za ostvarivanje Ustavom zajemčenih Posebnih manjinskih prava, ali nije dobila nikakav odgovor. Znači, u pitanje je ignorisanje i marginalizacija kulturnog i nacionalnog statusa i položaja kulturne institucije jednog od autohtonih naroda Crne Gore, Muslimana. Dokle će to trajati i kakv će biti krajnji ishod po Maticu muslimansku i time muslimanski narod, nije teško procijeniti. Žrtva će biti . ko bi bio drugi nego, Muslimani. Zasigurno je da kobna sudbina etno-genocida Muslimana nije niti može biti dobitna, nego nenadoknativa šteta države Crne Gore, jer Muslimani su bili i sada su jedan od temeljnih stubova njenog progressa i političke i ukupne stabilnosti.

Nacionalni identitet i ime Muslimana Crne Gore

Nacionalni identitet Muslimana Crne Gore je osnovna, stabilna, lako prepoznatljiva i samorazumljiva karakterna osobina ovog naroda koja se izražava kao razgovjetna specifičnost i osobenost nacionalnog i kulturnog identiteta.-

Muslimani Crne Gore od postanka pa i sada imaju osjećaj pripadnosti svom osobenom i posebnom jedinstvenom genu i entitetu, što ih je indikativno štitilo i obezbeđivalo na ovom protoru. Tako se, narodnosno profilisanje i političko-socijalno, nacionalno i kulturno formiranje Muslimana i njegova slovensko-islamska specifičnost

Adresa: Novaka Miloševabb, 81 000 Podgorica

Tel. +382 20 210 405; Fax: +382 20 210 406; E-mail: diaspora@t-com.me; www.dijasporacg.me

odvijala više vjekova. Taj dugi istorijski proces je učinio svoje u Muslimani su, saglasno objektivnim uslovima, prirodnim putem, istorijski utemeljeno i legitimno konstituisali svoj osobeni kulturni i nacionalni identitet, kao političko-kulturnu i nacionalnu kategoriju, kao kulturno-političko opredjeljenje i svojim identitetu i nacionalnom imenu.

Svako izučavanje, proučavanje i prezentiranje istorije, etnologije, kulture, kulturne baštine i nacionalne osobnosti Muslimana Crne Gore, neizostavno zahtijeva izučavanje svih kulturoloških i narodnosnih pitanja i osobnosti. Naučne, istorijske, kulturne i druge institucije Crne Gore se nijesu bavile niti se sada bave istorijom i kulturom ovog naroda, tako da on nema svoju istoriju niti historiografiju. Sve što je o Muslimanima Crne Gore, koji postoje i egzistira skoro 600. godina, napisano bilo je uzgredno u radovima malog broja istoričara, etnologa i etnografa..

U tim radovima Muslimani su tretirani kao Muhamedanci, inovjernici, sve do Danilovog zakonika 1855. godine, kada su svrstani i u „inoplemenike“ i time poprimili karakter plemena, kao prelaznog rješenja ka narodnosnom identitetu.

Tada je u Evropi bila dominantna vjerska identifikacija, umjesto nacionalne, jer tek 1893. godine imamo u Francuskom Akademskom rječniku imamo prvi put upotrijebljen termin nacija, te se po tome XIX vijek naziva vijekom nacionalnosti. Istorijski i genetski evolutivni proces narodnosnog oformljenja je utemeljen na islamskoj religiji i kulturi. Islamska religija je na taj način postala osnovni činilac kulturnog i nacionalnog oformljenja u dugom istorijskom i postupnom procesu. Pri tome se ne smije zanemariti ni činjenica da je u etničkom oblikovanju Muslimana Crne Gore bilo značajno pripadanje turskoj vlasti koja je antagonistički bila konfrontirana pre crnogroskoj politici.

Uz to, Muslimani Crne Gore nijesu imali mogućnost da koriste bitan činilac oformljenja narodnosnog identiteta niti sopstvene države, jer nijesu imali svoju jedinstvenu teritoriju koja bi imala status državne, kakav je bio slučaj sa drugim narodima na Balkanu i u Evropi, te je kao primarni etnički okvir bila samo islamska religija, kao sekundarni ram ideološke, kulturološke, civilizacijske, geografske i društvene komponente. Zato vjerska različitost sama po sebi nosi i drugačije običaje, tradiciju, porodicu i porodične odnose, ponašanje, vaspitanje, življenje, nasleđu plemenskim odnosima, bratstvu, sevu prema starim i iznemoglim, bolesnim, defektnim i drugim ljudskim bićima kojima je trebalo pružati pomoć, što sve skupa dobija svoju fizionomiju u narodnosnom oformljenju.

Prijem islama domicilno hrišćansko stanovništvo je otpočelo sa promjenama običaja, načina porodičnog, bratstveničkog i plenskog odnosa, odijevanja, ishrane, arhitekture, ženidbe, udaje, književnosti, umjetnosti, sahrane, što mu je iz dana u dan davalo određenu osobnost i posebnost u odnosu na susjedno hrišćansko stanovništvo. U dugom istorijskom evolutivnom procesu ove i niz drugih osobnosti sui prerastle u kulturne i iz kulturnih u narodnosne, nacionalne, što je dovelo do osobnosg kulturnog i nacionalnosg identiteta Muslimana Crne Gore.

Istorijska saznanja i vjekovna egzistencija u Crnoj Gori potvrđuju da su Muslimani od postanka pa do današnjih dana imali osjećaj pripadnosti svom .

osobnom i posebnom jedinstvenom genu i entitetu, što ih je indikativno štitilo i obezbjeđivalo egzistenciju na ovom prostoru. Tako se narodnosno profiliranje i političko-socijalno, nacionalno i kulturno formiranje Muslimana i njegova slovensko-islamska specifičnost odvijaju više vjekova. Taj dugi istorijski proces je učinio svoje i Muslimani su, saglasno objektivnim uslovima, prirodnim putem, istorijski utemeljeno i legitimno

konstituisali svoj osobeni kulturni i nacionalni identitet, kao političko-kulturnu i nacionalnu kategoriju, kao kulturno-političko opredjelenje o svom identitetu i nacionalnom imenu.

Intenzivno i kontinuirano izučavanje, proučavanje i prezentiranje istorije, kulture, kulturne baštine, etnologije i nacionalne osobnosti Muslimana Crne Gore imamo od osnivanja *Matice muslimanske Crne Gore 1996. godine.*, koja u svom djelovanju daje prioritet Naučnoistraživačkom radu i izdavaštvu. Tako od 1998. godine, kada izlazi iz štampe prva knjiga Matice, *Program nacionalne afirmacije Muslimana u Crnoj Gori 1998. godine.* do kraja Marta 2013. godine. je realizovano dvadesetdva istraživačkih projekata i izdala šetnaest knjiga.

Krajem 2013. godine izašla su iz štampše peti broja časopisa Matice muslimanske *OSVIT glas Muslimana Crne Gore.*Osnivanje ovog časopisa ima izuzetan značaj sa prezentaciju kulturnih i nacionalnih osobnosti Muslimana Crne Gore..

Program nacionalne afirmacije Muslimana u Crnoj Gori

Ovo je prvi nacionalni program Muslimana na zapadnom Balkanu I time u državama, bivšim republikama, SFRJ.

On je progresivan, oslobođen svih primjesa nacionalističkog, asimilatorskog, separatističkog ili ma kog drugo segmenta nacionalističkim, hegemonističkih I asimilatorskih programa neki naroda zapadnost Balklana, Načertacija Ilije Garašanina iz 1844. godine, Molićeve Homogene, velike, Srbije iz 1941. godine Hrvatskog ili programa nekog drugo naroda.

Program ima počasno mjesto u istoriji muslimanskog naroda u Crnoj Gori, jer se radi o prvom programu koji na razuman, naučan I objektivna način ratsvjetljava identitet ovog naroda I trasira njegovu budućnost.

U istoriji Muslimana Crne Gore Program nacionalne afirmacije Muslimana u Crnoj Gori, usvoje na Skupštini Matice muslimnske Crne Gore, 04.aprila 1998. godine, biće ispisan zlatnim slovima.

U brojnim i sadržajno raznovrsnim i, bogatim i kvalitetnim sadržajim izdanjima Matice muslimanske dat je epohalni trajni značaj i doprinos izučavanju, proučavanju, čuvanju, unapređenju, zaštiti, prezentaciji i afirmaciji kulturnog i nacionalnog identiteta i kulturne baštine autohtonog muslimanskog naroda. U vrmenu od osnivanja do današnjih dana realizovanna su 23 projekta, izdato 19. izdanja i četiri broja časopisa OSVIT. Sve je to urađeno pod skoro nikakvim protornim, kadrovski, thničkim, administrativnim i finansijskim uslovima. To su vidljivi i trajni rezultti, umjesto djelovanja Savjeta muslimanskog naroda koji za pet godina nije realizovao nijednu zakonom propisanu nadležnost niti statutarne obaveze, a sredsstva budžetska je utrošio za lične materijalne, novčane naknade, odnosno nenamjenski. Za pet godina nije ništa učinio korisno za muslimanski narod. Za vrijeme njegovog djelovanja smanjio se broj Muslimana za oko 5. hiljada, nije bpoboljšan diskriminatorski položaj, tiha niti nametnuta bošnjačka asimilacija.

U izučavanju ***značaja religije*** u istorijskom evolutinom procesu kulturološkog i narodnosnog oformljenja Muslimana Crne Gore treba polaziti od toga da je religija u ranijim istorijskim epohama imala predudan uticaj na stvaranje i prihvatanje najvećeg dijela kulturnih obrazaca i uobličavala život od rođenja do smrti. Vrmenom su se razlike počele ispoljavati i u onome što se prema mišljenju antropologa i historičara najsprije

mijenja, u materijalnoj kulturi, strukturi porodice i fonetskom sloju govora. Sve to dovodi do brojnih i značajnih razlika kojima je ishodište različita religijska osobenost. Činjenica je da razlike u religiji prati čitav snop kulturnih osobenosti pod čijim uticajem se uobličava život pojedinaca i grupa, što se mora imati u vidu kada se govori o odnosima Muslimana sa njihovim istojezičkim narodima. To govori, isto tako, da nije moguće da takve i tolike razlike u religiji ostanu bez uticaja na svijest o pripadnosti osobenoj etničkoj grupi, osobenom i posebnom narodu u odnosu na druge narode

. . Adekvatno je onaj nacionalni identite kada se **Muslimani označavaju kao nacija**, bez obzira na njihovu ideološku ili konfesionalnu pripadnos

Zbgo namjernog ispoljavanja nerazumijevanja i identifikovanja vjerske od nacionane oddrednice Musliman, posebno nakon raspada bivše SFRJ, po ko zna kojiut se mora ponavjati istinitost i argumentovano suprostsviti tloupotrebi negatorima i asimilatorima Muslimana.

Zvanično, istorijski nesporno i pravopisno utemeljeno stvarno stanje u bivšoj SFRJ Musliman, po Pravopisu srpsko-hrvatskog jezika, Pravopisu srpskog jezika, rječniku srpsko-hrvatskog jezika, rječnisima, snciklopedijama, bibliografijama, leksikonima i zvaničnim statističkim i dokumentarnim podacima, Musliman je nacionalna odrednica koja ima dva značenja, dvije riječi.

Jedna riječ označava pripadnika islamske religije, vjere, vjeroispovijesti i uvijek se piše malim početnim slovom „m“, koja ima isto značenje kao pravoslavac, katolik, jerrej i dr.

Druga riječ označava pripadnika jugoslovenskog naroda islamske kofesije nastalog, uglavnom, islamskog stanovništva. **Muslimani su jugoslovenski narod etnički srodan Hrvatima, Srbima i Crnogrocima**. Dakle, označavaju *etničku pripadnost, narod, narodnos, naciju, nacionalnost* i uvijek se piše velikim početnim slovom „M“, jer ima istu pravopisnu vrijednost i status kao kao i riječ Srbin, Hrvat, Crnogorac, Rus, Jevrej i dr. Premaa tome, i nemusliman, ateista, je po načionalnosti Musliman.

. Za pravlnu razmijevanje odrednica Islamisti, Muhamedanci, Muslimi, Muselimi i Muslimani, traži izučavanje tih pojmovnih odrednica i i njihova adekvatna upotreba u izgovoru i poitanju, što nije slučaj u Crnoj Gori i šire, zbog nedovoljno znanja o istima.

U ovoj knjizi neću ponovo pisati o pojmovnim značenjima ovih odrednica, jer am o istima napisao u mojoj knjizi: **Kulturni i nacionalni status i položaj Muslimana Crne Gore, u izdanju Matice muslimnske, 2011. godine**

. Pri razmatranju ovog pitanja mora se polaziti od činjenice da su Muslimani zapadnog Balkana i Evrope **specifičnost kao nacija**, jer su jedinstvena pojava u evropskoj istoriji da jedan narod nastane u svom punom etničkom i nacionalnom biću na osnovu tzv. religijske inicijacije. Zna se da su svi drugi narodi i nacije u Evropi i time na zapadnom Balkanu, istovremeno sa donošenjem nacionalnih oslobodilačkih programa, koji su imali državotvorni karakter, stvarali naciju i državu, na principu nacija-država, dok Muslimani to nijesu mogli uraditi, jer nijesu imali niti sada imaju kompaktnu sopsvenu nacionalnu teritoriju za stvaranje nacionalne države.

Zato je sudbina ovog naroda da od svog postanka egzistira u nacionalnim državama drugih naroda i ima status nacionalne manjine

. Tako su Muslimani u Evropi i zapadnom Balkanu nastali kao narod i nacija na osnovu islamske religije, civilizacije i kulture koje su, u nedostatku sopstvene nacionalne države, preuzimali ulogu primarnog etničkog i nacionalnog činioca.

Drugim riječima Muslimani kao narod i nacija su nastali onda kada su stvoreni objektivni društveni uslovi za narodnosno oformljenje.

Muslimani Crne Gore pripadaju izvornom blisko-istočnom-mediteranskom evropskom stablu kulture iz koje su nastali svi zasadi i oblici kulturnog osobenog života koji se temelji na modernom pojmu Zapada i time modernog univerzalnog poimanja ljudske slobode.

Zato prilaz razmatranju nacionalnog identiteta autohtonih Muslimana Crne Gore, kao i svakog drugog naroda, podrazumijeva objektivna i cjelovita saznanja svih komponenti i osobnosti nacionalne odrednice od porijekla, istorijskog evolutivnog procesa kulturnog i narodnosnog oformljenja, jezika, teritorije, tradicije, etnologije, običaja, mentaliteta, države i drugih osobnosti.

Muslimani Crne Gore imaju svoj osoben istorijski evolutivni proces kulturološkog i narodnosnog oformljenja koji traje vjekovima. Ovaj proces je utemeljen na islamskoj religiji, kulturi i civilizaciji, kada dolazi, postepeno, do prerastanja vjerskih u kulturne i kulturnih u nacionalne osobnosti, kakv je slučaj, dijelom, i kod mnogih drugih naroda i nacija. Na tim osnovama se temelji *nacionalni identitet Muslimana*

Muslimani Crne Gore ispunjavaju sve uslove nacionalnog identiteta predviđene važećim međunarodno-pravnim i političkim dokumentima, kao i državnim aktima kojima se priznaju i statusno određuju narod i nacija. Nacionalni identitet ovog naroda Crne Gore je osnovna, stabilna, lakoprepoznatljiva i samorazumljiva karakterna osobina koja se izražava kao razgovjetna specifičnost i osobnost nacionalnog i kulturnog identiteta.

Postojanje Muslimana Crne Gore je istorijska realnost i stvarnost, jer se radi o originalnom etnosu, mentalitetu, kulturi, tradiciji, običajima, osobenom individualitetu, identitetu i subjektivitetu.

Nepobitna je činjenica da su **Muslimani Crne Gore stvarnost**, a stvarnost je važnija od davne prošlosti.

Nema istorijskog, etnološkog, etnografskog, naučnog i pravnog osnova tvrdnja, propagandna laž, da Muslimani kao narod više ne postoje raspadom bivše SFRJ. Oni postoje i dalje, ali nemaju istu državu niti isto nacionalno ime, jer je u Bosni došlo do kolektivnog nacionalnog „preimenovanja, presedana,“ Muslimana u Bošnjake sa aspiracijama da se to nametne svim Muslimanima bivše SFRJ, što se sa dosta uslova ostvaruje, jer već imamo novonastale Bošnjake u svim novonastalim državama nakod raspada bivše SFRJ.

Besmislene su i proizvoljne tvrdnje da Muslimani kao nacionalnost, raspadom SFRJ, više ne postoje. Krajnje je zlorado i neznačajko svođenje Muslimana na „muslimansku vjeroispovijest“, odnosno religiju, iako se zna da muslimanska religija i time muslimanska vjeroispovijest ne postoji nigdje u svijetu.

Muslimani kao nacionalnost postoje, zvanično u Bosni i Hercegovini po popisu stanovništva iz 1991. godine, jer novi popis stanovništva nije vršen. Zatim postoje u Srbiji, Hrvatskoj, Sloveniji, Makedoniji i mnogim državama zapadnog Balkana i Evrope. (Detaljnije u knjizi Slovenski Muslimani zapadnog Balkana, autora Dr Avdula Kurpejovića, u izdanju Matice muslimanske 2006. godine).

Sadašnje aktivnosti asimilatorskih bošnjačkih aktera, motivisane ličnim materijalnim i liderskim ambicijama i interesima, usmjerene su na negiranje ličnog nacionalnog izjašnjavanja građana u popisu stanovništva kao Musliman ili kao Bošnjak.

Krajnje je drska prevraa i ortodoksna laž tvrdnja da su Bošnjaci i Muslimani jedan, bošnjački narod..Ti koji su ***razbio jedinstveno muslimansko nacionalno biće na Muslimane i novonastale*** Bošnjake, sada govore da je to jedan narod.

To su dva nacionalna identiteta, dva naroda, kao što su to Crnogoci i Srbi u Crnoj Gori, dva autohtona slovenska naroda

Ovu činjenicu i stvarnost je uvažio, napisao i svojeručno potpisao u Saopštenju za javnost, izdatom u Baru, 10.10.2007. godine, nakon razgovora i dogovora sa rukovodstvom Matice muslimanske, svojim saradnicima i uz učešće u razgovorima tadašnjeg ministra za unutrašnje poslove Jusufa Kalamperovića i gospodina Husnije Redžepagića. U Saopštenju za javnost, piše:

„Polazeći od toga da su Bošnjaci i Muslimani jedinstven entitet i činjenice da se na popisu stanovništva iz 2003. godine, taj entitet samoidentifikovao kao Bošnjaci i Muslimani, ***uvažavaju obje strane kao nepobitnu činjenicu koju niko ne može negirati.....Bilo kakvo negiranje ili omalovažavanje prethodnih činjenica ide na štetu i bošnjaka i Muslimana...“***.

Sada je na djelu veoma agresivno atakovanje na vjekovima stvaranu, izuzetno vrijednu i osobenu ***kulturnu baštinu Muslimana***, negiranjem, prisvajanjem i proglašavanjem bošnjačkom, što ima za cilj etno-genocid Muslimana Crne Gore.

Matica muslimanska svojim djelovanjem, a posebno relizacijom Naučno-istraživačkog rada i izdavaštva, zadaje tešak udarac velikobošnjačkim asimilatorskim aktivnostima, jer na istorijskim, naučnim, etnološkim i drugim saznanjima, dokumentima i zvaničnim statističkim i međunarodnim dokumentima o ljudskim i nacionalnim pravima i slobodama, razobličava i obezvređuje sve izmišlene argumente, prevare i laži o tome da su svi Muslimani bivše SFRJ Bošnjaci

Muslimanski front suprostavljanja bošnjačkim asimilatorima je ojačan osnivanjem Savjeta muslimanskog naroda Crne Gore koji svojim djelovanjem dorinosa osvješćenju onih Muslimana koji su se olako odrekli svog i prihvatili tuđi , bošnjački, nacionalni identitet.

Naučni radnici, uvaženi historičari, etnologzi, etnografi i sociolozi koji uvažavaju identitete drugih, kojio nijesu opterećeni ličnim nacionalističkim i asimilatorskim aspiracijama, uvažavaju nepobitna saznanja i međunarodna iskustva ičinjenice da ***„Narodi ne priznaju i ne proglašavaju. Oni postoje ili ne postoje. Narodi se formiraju etnogenezom. To su dugi procesi koji se ne mogu vezivazi za datume, ratove, revolucije i drugo“***. Etnodemografski procesi u bjelopoljskom kraju, CANU, 2003.).

Prema tome, novonastali, Bošnjaci, asimilirani Muslimani, u Crnoj Gori se nijesu formirani etnogenezom, većsu politička tvorevina, koja izvodi porijeklo iz presedana proglašenja bosanskih Muslimana Bošnjacima od strane grupe građana nazvanje Bošnjački sabor, okupljene u Sarajevu 1993. godine.

Prijetnje i nadanja najvećeg asimilatora i čovjeka koji je nanio najteži etno-genocid Muslimanima Crne Gore, da će do narednog popisa Muslimani Crne Gore nestati, da će doći do etno-genocida, su sulude, pakosne i patološkom mržnjom nadojenje želje, jer Muslimani Crne Gore su nastali prije njegovog rođenja i trajaće duže od njegovog života, trajaće trajno.

Poručujem pomenutom antimuslimanskom akteru da pročita mudre misli Viktora Iga, koje glase: ***„Da se veličina jednog naroda ne mjeri brojem, kao što se veličina čovjeka ne mjeri stasom. Njegova mjera je količina inteligencije i vrline koju posjeduje“***.

Muslimani Crne Gore, po svom genu i mentalitetu posjeduju toliku količinu inteligencije i posjeduju izuzetne ljudske vrline koje ga čine osobenim i uvažavanim narodom. On kao takav se ne može uništiti. Glupa su nadanja da se jedan narod može uništiti i sprovesti nad njim etno-genocid u Evropši u 21. vijeku. Tako nešto nije uspio Hitler protiv Jevreja, pa ne vjerujem da će se pojaviti neki novi Hitler koji bi uništiti Muslimane Crne Gore.

Iz napisano i ukupnih saznanja kao i crnogorske stvarnosti slijedi poziv autohtoinim Muslimanima Crne Gore da ostanu na svom ognjištu i poštuju svoj nacionalni identitet oformljen entogenetski, a ne politički, i suprostave se svim oblicima negiranja i nametanja im tuđeg, bošnjačkog, nacionalnog identiteta. Mi smo bili, jesmo i treba da smo po nacionalnosti Muslimani, državljani Crne Gore sa maternjim crnogorskim jezikom. Svako drugačije identifikovanje je napuštanje stvarnog i prihvanog.

Nemojte zaboraiti na mudre riječi čuvenog književnika Jevrema Brkovića: **“Čovjek bez nacionalnog iidentiteta ili čovjek sa tuđim identitetom jeste, bićei ostaće niko i nmišta, a prije svega za onoga čiji identitet uzme i njime se okiti“.**

Jevrem je za one Crnogorce koji su pripojili Crnu Goru Srbiji i odrekli e svog nacionalnog identiteta, rekao da su „nesretnici“ i poručio im: „Rade nesretnici da sami sebe ukinu, da sami sebe ponište, obesnaže, zatru, satru. Toliko ne vole to što jesu, hoće ono što nijesu, nesretnjici“

Pozivam Muslimane Crne Gore, kao autohton naorod, da odbace agresivnu asimilatorsku propagandu negiuranja kulturnog i nacionalnog identiteta i imena i nametanja tuđeg, bošnjačkog. Isto tako, očekujem da su mnogi shvatili da su poghriješili kada su se pisali da su ono što stvarno nijesu, te da će na narednom popisu ispraviti grešku i pisati se ono što po nacionalnosti stvarno bili i što jesu **Muslimani** i ništa drugo.

U Ustavu Crne gore 1974. godine, članu 4, je zapisano. „U Socijalističkoj Republici Crnoj Gori u svemu su ravnopravni Crnogorci, Muslimani, Srbi, Hrvati, Makedonci, Slovenci, Albanci i pripadnici drugih narodnosti jihu u nji živje“.

Muslimani Crne Gore, **po Ustavu 2007. godine,** imaju ista prava i obaveze kao i drugi autorhoni i ostali narodi i pripadnici nacionalnih manjina. **U Preambuli Ustava 2007. godine je zapisano: Polazeći od „odlučnosti da smo kao slobodni i ravnopravni građani pripadnici naroda i nacionalnih manjina koji živje u Crnoj Gori: Crnogorci, Srbi, Bošnjaci, Albanci, Muslimani, Hrvati, i drugi, privrženi demokratskoj građanskoj državi Crnoj Gori“:..**

Prema tome, i Muslimani su, kao i ostali građani i narodi, upisani kao slobodni i ravnopravni građani i narod koji živi u Crnoj Gori, privržen demokratskoj i građanskoj Crnoj Gori..

Dragi moji Muslimani koji mislite da ste Bošnjaci zapitajte se zašto bez ikakvih sadašnjih niti budućih nacionalnih interesa napuštate svoj stvarni nacionalni identitet koji Vam svako uvažava i poštuje i prihvatili političku, asimilatorsku tvorevinu Bošnjak, sa kojom nemamate nikakvih zajedničkih osobenosti, osim iste islamske religije.

Muslimani ne smiju vjerovati propagatorima i interesdžijama koji svoj narod žrtvuju zarad svojih karijerističkih i ličnih matrijalnih interesa. To su izdajnici muslimanskog naroda

Muslimani, nemoj te sebe stavljati u položaj tužinaca u svojoj rodnoj domovini i državi, jer prihvanjem da ste Bošnjaci vi sebe dovodite u položaj da živite u tuđoj državi, jer Crna Gora nije matična država novonastalih Bošnjaka, nego autohtonih

Muslimana. Niko u Bosni nerado prihvata novonastale Bošnjake i nazivaju ih sandžaklijama i optužuju da su im u toku rata oni nanosili štetu i da su sada nocioci šverca droge, provala, krađa, ubitstava i svega što remeti sigurnost i dostojanstvo građana.

Nemoj te mrzeti bosanske Muslimane koje su preimenovali u Bošnjake niti druge narode, ngo ih uvažavate i cijenate onoliko koliko oni vas uvažavaju i cijene...

*Krajnje je neistinito i time neosgovorno vjerovati i prihvatati podvale **da mali narodi nemaju pravo ni našta veliko, osim na patnju i poniženja.** Mi poniženja nijesmo nkti ćemo ikada prihvatili, a vremena za tako nešto su prošla i neće se više vratiti..*

Iz rečenog i ukupnog stanja može se izvesti misao i poruka ***Ja se Muslimanima Crne Gore najviše bojim od Muslimana***

Ustav svim građanima, pa time i Muslimanima jemči ravnopravnost, jednakost, ista prava, zaštitu svih identiteta, pa time i kulturnog i nacionalnost, jemči slobodu i bezbjednost.

Zapitajmo se zašto bi smo, kada nemamo nikakvih razloga za to, mijenjali svoj stvarni i tradiucionalni nacionalni identitet i prihvatamo tuži bosanskih Bošnjaka kada sa njima imamo zajedničku, istu, samo islamsku religiju, i ništa drugo.

Prestanite više vjerovati prevarantima i ljudima kojima je lični interes iznad svih drzghih interesa, pa i interesa svojih porodica.

Vrijeme je da shvatite šta Vam je donijelo vjerovanje Šerbovim prevarama, podbalama na osnovu kojih ostvaruje svoje lične interese, a vas tjera u provaliju, tuđi nacionalni identitet, gdje Vas niko tamo nerado prima, niti prihvataju. i za to budete ono što nijeste. Nemojte biti tuđinci, jer tuđa nacionalnost je tuga golema. Vi ste tamo manjina, manje vrijedni ljudi, ljudi koji ste se samovoljno prijepili i sebe doveli u ponižavajući položaj. Otrijeznite se. Nikada nmije kasno.

Gospodo Muslimani i intelektualci. ***Ako danas nećemo da smo ono što stvarno jesmo i zajedno, sutra ćemo biti ono što nijesmo i odvojeno.***

Moja poruka je ***svakom Muslimanu, i posebno intelektualcu, da treba znati više, ali ne manje, od napisanog i da je intelektualno bogatstvo najveće bogatstvo nacije. Čovjek može biti svoj na svome samo ako posjeduje znanje i time sam sobom vlada.***

Prije obrade velikobošnjačke nacionalitičke i islamske asimilacije Slovenskih Muslimana zapadnog Balkana, potrbno je dati kratak istorijski osvrt na –

Velikonacionbalističke asimilkatorske i hegemonističke programe na prostorima zapadnog Balkana

(Preuzeti tekst sa str. 140 Kulturni i nacionalni status i položaj Musliana Crne Gore)

U odjeljku Slovenskih Muslimana zapadnog Balkana daje se vrlo krtak osvrt, boljke reći, nagovještaj, velikobošnjačke asimilacije Slovernskih Muslimana zapadnosg Balkana, zbog usmjernosti djelovanja I izuzetno velikih negativnih posledica negiranja nacionalnog identiteta I imena Muslimana Crne Gore I nmetanja im političke I asimilatorske tvorevih novim, neosnovanim, bošnjačkim nacionalnim identitetom, m,oja

Adresa: NovakaMiloševabb, 81 000 Podgorica

Tel. +382 20 210 405; Fax: +382 20 210 406; E-mail: diaspora@t-com.me; www.dijasporacq.me

je moralna I nacionalna obaveza da tom poitanju posjetim posebnu pažnju u ovom radu i javnoti prezentiran što je moguće detaljniju predstavu šta se ovom narodu dešavalo i šta mu se i dalje dešava

-

Bošnjačka asimilacija Muslimana zapadnog Balkana u 21. vijeku

Nakon pune afirmacije kulturnog i nacionalnog identiteta slovenskih Muslimana u Socijalističkoj Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji u periodu od 1946. do zaključno sa 1991. godinom, u Bosni i Hercegovini se osniva Stranka demokratske akcije. održanoj 1990. godine.

Na Osnivačkoj sjednici Skupštine, održanoj 1990. godine, usvojena je *Programska deklaracija*, kojom se Stranka demokratske akcije proglašava “*Političkim savezom građana Jugoslavije koji pripadaju muslimanskom kulturno-istorijskom krugu*”.

Deklaracijom Stranka demokratske akcije Bosone i Hercegovine poprima karakter muslimanske nacionalističke, jer sebe proglašava savezom građana Jugoslavije koji pripadaju muslimanskom kulturno-istorijskom krugu.

Ovim opredjeljenjem se uspostavlja veza sa Islamskom deklaracijom Alije Izetbegovića iz 1970. godine, kojom se zastupa ideja o ujedinjenju svih Muslimana u jedinstvenu zajednicu, vjersku, kulturnu I političku.

Međusobnom povezanošću Islamske deklaracije i Programske deklaracije Stranke demokratske akcije ima za cilj uspostavljanje jedinstvenog nacionalnog progarama Muslimana Bosne I Hercegovine, Jugoslavije I Balkana, pa i šire, iako ne nude progresivnu budućnost pripadnicima islama muslimanske nacionalnosti.

Na planu realizacije Programske deklaracije, Stranka demokratske akcije je krenula sa osnivanjem Stranke demokratske akcije u Srbiji, Novom Pazaru, Crnoj Gori, u Rožajama, na Kosovu, u Makedoniji, Hrvatskoj i Sloveniji.

Nakon osnivanja Stranke demokratske akcije iozvan Bosne i Hercegovine i aktivnosti na reafirmaciju nekadašnjeg novopazarskog sandžaka, kao jednog od ciljeva za uspostavljanje muslimanskog islamskog entiteta Sandžak.

Kako ubrzo dolazi do početka kraja bivše SFRJ, 1991. godine, nekome je sinula ideja da bi Muslimani Bosne I Hercegovine trebali da promijene nacionalni identitet u Bošnjake, koji bi bio prihvatljiv I za Hrvate I Srbe, a uz to bi se smanjio animozitet prema Muslimanima.

U tom cilju u Sarajevu se, 1993. godine, okupila grupa ljudi po scenariju rukovodstva Stranke demokratske akcije, koja je nelegitimno i nelegalno donijela Odluku o preimenovanju bosanskih i drugih Muslimana u Bošnjake. To je bio istorijski, etnički i pravni presedan da se kolektivno nameće promjena nacionalnog identiteta pripadnicima jednog naroda.

Ovo se u Bosni I Hercegovini dešava nakon sto godina od kada su umni ljudi, naučni radnici I intelektualci Bosne I Hercegovine odlučili da se nacionalno izjašnjavaju kao Muslimani svi građanmi islamske vjeroispovijesti. Ta ideja I odluka je ubrzo prihvaćena od naroda i od tada pa sve, zvfvaničnop do sada, u Bosni i Hercegovini postoje Muslimani kao nacionalnost kao i u drugim dijelovima i državama zapadnog Balkana. U svim popisima stanovništva od tada, iako nijesu zvanično bili priznati kao nacionalnost, Muslimani čine nacionalnu strukturu stanovništva. U Popisima stanovništva

Adresa: Novaka Miloševabb, 81 000 Podgorica

Tel. +382 20 210 405; Fax: +382 20 210 406; E-mail: diaspora@t-com.me; www.dijasporacq.me

za vrijeme bivše SFRJ u početku je bilo dilema i osporavanja, iako neosnovanih, jer prije ustanka i u toku NOR Muslimani su uvažavani kao nacionalnost. Tako tek od popisa stanovništva 1961. godine imamo Muslimane, kao etničku pripadnost, a onda u narednim popisima kao nacionalnost.

Efekte velikobošnjačke, nacionalističke, islamske asimilacije su se iskazali u popisima stanovništva u Srbiji, Crnoj Gori, Makedoniji, Hrvatskoj i Sloveniji koji su obavljani poslije 2000. godine. Tako se u popisu stanovništva u Srbiji 2002. i Crnoj Gori 2003. godine prvi put pojavljuju Bošnjaci, kao nacionalnost i drastično smanjuje broj Muslimana. U pitanju je nametanje bošnjačke asimilacije kojoj je prethodila veoma organizovana i sa islamskim zajednicama sinhronizovana propaganda i agitacija u kojoj nijesu birana sredstva, prevare, laži, i sve drugo što je svojstveno prljavoj propagandi.

Naredni popisi u ovim državama, 2011. godine su pokazali da se broj Bošnjaka povećao u Crnoj Gori a neznatno smanjio u Srbiji. Isto tako, u Hrvatskoj je povećan broj Bošnjaka, jer se u propagiranje bošnjaštva direktno bio uključio i reis Islamske zajednice Bosne i Hercegovine Cerić. Slično je i u Sloveniji, dok u Bosni i Hercegovini nije vršen popis stanovništva poslije popisa iz 1991. godine, kada su iskazani Muslimani, a Bošnjaka uopšte nije bilo.

Pošto je bošnjačka asimilacija Muslimana Crne Gore bila izuzetno intenzivna, obuhvatna i kontinuirana, kojoj je prethodila propaganda u svim oblicima i saradnja sa reisom Islamske zajednice Fejzićem, došlo je do drastičnog smanjenja broja Muslimana.

Na popisu stanovništva 2003. godine pojavio je veliki broj političke i asimilatorske tvorevine Bošnjaka. Tako se iskazalo oko 50. hiljada, dok se preko 20. hiljada iskazalo kao Crnogorci islamske vjeroispovijesti, iz revolta i otpora prema bošnjaštvu, cijelim cjelishodnim da detaljnije obradim

Imajući u vidu ukupna zbivanja koja su prethodila ostvarivanju velikobošnjačkog nacionalističkog, islamskog asimilatorskog programa u Crnoj Gori kao i negativne posledice po kulturni i nacionalni identitet i kulturnu baštinu autohtonih slovenskih Muslimana Crne Gore, cijelim neophodnim da se obuhvatnije razobličie krajnji ciljevi, etno-genocid ovoga naroda.

Velikobošnjačku asimilaciju Muslimana Crne Gore

Cjelovitije izučavanje pitanja uspostavljanja velikomuslimanskog nacionalističkog programa i njegovo prerastanje u velikobošnjački nacionalistički i asimilatorski, pretpostavlja izučavanje utemeljenja datom u Islamskoj deklaraciji Alije Izetbegovića, iz 1970. godine.

Zatim slijedi Osnivačka skupština Stranke demokratske akcije Bosne i Hercegovine, održane 1990. godine, na kojoj je usvojena Programska deklaracija jkojom se uspostavlja velikomuslimanski nacionalistički program, jer se Deklaracija odnosi i na Muslimane izvan granica Bosne i Hercegovine.

Iako se odmah nakon osnivanja Stranke demokratske akcije Bosne i Hercegovine krenulo na ostvarivanju njenih ciljeva, do ozvaničenja velikobošnjačkog islamskog, nacionalističkog i asimilatorskog programa je došlo na tzv. Bošnjačkom sabrou, održanom 1993. godine u Sarajevu.

Prema medijskim saznanjima na dvodnevnom zatvorenom neformalnom tijelu Bošnjačkom saboru se raspravljalo o tome treba li graditi bošnjačku nacionalnu državu i na kojem teritoriju.

Sabor je usvojio **odluku o vraćanju historijskog imena Bošnjak Muslimanima Bosne i Hercegovine i na područjima država bivše SFRJ, bez izjašnjavanja na bilo kakvom popisu stanovništva. Ustavnim zakonom BiH 1994. godine je izvršeno nelegitimno preimenovanje Muslimana u Bošnjake.**

Međutim, na Bošnjačkom saboru je bilo govora o podjeli Bosne, o dvijema definicijama Bošnjaka, da bi na kraju došlo do usklađivanja podjela i jedinstvenog opredjeljenja učesnika Bošnjačkog sabora.

Prema *transkriptu rasprave na Bošnjačkom saboru*, Internet 17.06.2010. godine, Naslov: Imaš li ovo, na Bošnjačkom saboru su razmatrana tri pitanja. Vraćanje naziva Bošnjak, kao historijskog nacionalnog imena Muslimana BiH, kako definisati Bošnjake kao naciju i kako definisati BiH kao državu.

Najvažniji razlog sazivanja Bošnjačkog sabora nije bio vraćanje historijskog nacionalnog imena Bošnjaka, već politička priprema za izjašnjavanje u ime Bošnjaka – Muslimanma u BiH o predloženom mirovnom sporazumu koji je poznat po imenu britansko-norveških mirovnih posrednika Davida Owena i Thorvalda Stoltenberga, koji je podrazumijevao tri etnički zasnovane republike. Tako je Bošnjački sabor bio posljednja historijska prilika na kojoj su bošnjački politički, vjerski i kulturni predstavnici raspravljali o mogućoj nacionalnoj državi Bošnjaka-Muslimana i podjeli BiH. Na Bošnjačkom saboru su bile prisutne dvije definicije Bošnjaka. Jedna je bila ta, da su Bošnjaci onaj dio prirodnog bosanskog naroda koji kontinuiraju svojstva narodnog bića ove zemlje.

U drugoj ponuđenoj definiciji **Bosna se određuje kao država koju prihvataju slovenski Muslimani jugoistočne Evrope kao svoju državu.**

Druga ponuđena definicija, dakle, predstavlja Bošnjake kao sublimat Muslimana jugoistočne Evrope. „Mi Muslimani – sad ovdje prvi put izvan mog običaja ne kažem Bošnjaci. **“Mi smo ovdje Muslimani ustvari cijelog jugoistočnog evropskog prostora“.**

Dakle, definicija Bošnjaka se mijenjala u ovisnosti od toga kako se definira državni teritorij BiH.

Zaključujući sjednicu Bošnjačkog sabora, predsjedavajući, nakon ukazivanja „evo smo ostali sami sobom“, jer su protivnici napustili sjednicu, konstatuje da smo „prihvatili stav većine kao onaj stav koji nas obavezuje sve.

Polazeći od sadržine i cilja Islamske deklaracije Alije Izetbegovića, Programske deklaracije Stranke demokratske akcije, učesnika (političara, naučnih radnika i reisa Cerića) i Odluke Bošnjačkog sabora, kao i onoga što je slijedilo i što se zbivalo i sada zbiva, nedvosmisleno se ocjenjuje da je na političku scenu zapadnog Balkana stupio još jedan nacionalističko asimilatorski velikobošnjački program

Iz sadržine pomenutih dokumenata i dosadašnjeg i sadašnjeg djelovanja na ostvarivanju Velikobošnjačkog nacionalističkog islamskog i asimilatorskog programa, nedvosmisleno se utvrđuje da on ima **tri međusobno uslovljena i sinhronizovana cilja**

Prvi, polazni cilj, je velikobošnjačka asimilacija svih Muslimana bivše SFRJ, odnosno jugoistočne Evrope.

Drugi cilje je stvaranje bošnjačkog islamskog entiteta Sandžak sa istim statusom koji ima Republika srpska u Bosni i Hercegovini

Treći cilj je stvaranje Sarajeva politički, nacionalnim, kulturnim i vjerskim centrom svih Bošnjaka i vjersnika islama jugoistočne Evrope, sa pretenzijama da bude centar islama cijele Evrope.

Radi se o objedinjenom djelovanju državnih organa, političkih organa i organa islamske zajednice Bosne, s tim da se takav koncept objedinjenog djelovanja prene i na novonastale Bošnjake u drugim državama.

Da se radi o odjedinenom djelovanju pokazuje i činjenica da je Vlada BiH na sjednici, pod predsjedništvom Harisa Silajdžića, održanoj 07.03.1995. godine razmatrala Položaj Bošnjaka u Sandžaku i drugim dijelovima Srbije i Crne Gore i osudila „terorizam i genocid nad Muslimanima, odnosno Bošnjacima u Srbiji i Crnoj Gori“ Radi se o dušebrižništvu za sve Muslimane, odnosno Bošnjake, kao da su prćija Silajdžića ili nekih drugih novonostalih bosanskih Bošnjaka. Nije poznato da je Vlada Crne Gore ili neki drugi državni organ reagovao na izrečene neosnovane tvrdnje, jer u Crnoj Gori nije bilo „genocida“ nad Muslimanima.

Iako je **uspostavljanje bošnjačkog, islamskog entitea Novopazarskog sandžaka** drugi cilj Velikobošnjačkog nacionalističkog, islamskog i asimilatorskog programa, na njegovom ostvarivanju se krenula odmah nakon osnivanja Stranke demokratske akcije izvan BiH.

Hoće se de jure i de facto nepostojeći novopazarski Sandžak reafirmisati i uspostaviti u cilju remećena međunacionalnih, međukonfesionalnih i političkih odnosa između država, Srbije, Crne Gore i Bosne i Hercegovine, a to je destabilizacija prilika na zapadnom Balkanu.

Prema istorijskim saznanjima Novopazarski sandžak, kao administrativno upravna oblast na dijelu prostora turske vladavine postoji negdje od XV vijeka.

Padom Bosne pod tursku vladavinbu, 1463. godine, prestalo je da postojio Skopsko krajište. Formiran je Bosanski Sandžak u čiji sastav su, pored Bosne i dijela Hercegovine ušli vilajeti: Zvečan, Ras, Sjenica, Moravska i Nikšić. Kasnije, 1485. godine Novi Pazar postaje središte novoosnovanog novopazarskog kadiluka.

Novopazarski sandžak formiran je 1790. godine, da bi bio ukunut 1817. godine i pripojen Bosanskom Sandžaku. Nakon nprotoka nekoliko godina došlo je do obnavljanja Novopazarskog sandžaka, tako da je u njemu, po podacima Ivana Franc Jukića žijelo više muslimana nego hrišćana. Zatim se, prema nekim turskim izvorima iz 1868. godine, govori da je Novopazarski sandžak obuhvatao keze: Novi Pazar, Mitrovicu, Sjenicu, Novu Varoš, Rožaje, Bijelo Polje, Bihor, Gusinje sa nahijom Drinak, Pljevlja, Kolašin i Prijepolje. Konvencijom potpisanom u Veneciji, 1876. godine Novopazarski Sandžak je podijelen između Crne Gore i Srbije. U tom vremenu, 1877. godine, dolazi do izdvajanja Novopazarskog sandžaka iz Bosanskog i priključenja Kosovskom vilajetu.

Novopazarski Sandžak, 1880. godine napuštaju i izdvajaju se tri kaze: Pljevlja, Prijepolje i Priboj. Od njih se formira Pljevaljski Sandžak. Zatim, 1902. godine, od Novopazarskog Sandžaka odvojeno je više kaza i formiran je Sjenički Sandžak. Kaza Novi Pazar priključena je Prištinskom Sandžaku. Tako je **presta da postoji Novopazarski Sandžak**.

Kasnije, u XIX vijeku u 25. vilajeta Osmanskog carstva postojalo je 150 sandžaka, među kojima i novopazarski.

Nakon Berlinskog kongresa 1878. godine i okupacije Bosne i Hercegovine od strane Austrije, oblast Novopazarskog Sandžaka pripala je Kosovskom vilajetu sa novom administrativnom organizacijom. Tada su formirana dva sandžaka – pljevaljski i novopazarski. Austrougarska je stacionirala vojnike i oficire u Pljevljima, Prijepolju i Priboju

Austrougarska je Novopazarski Sandžak protežirala, jer je htjela njegovo ustrojstvo radi odvajanja od Srbije i Crne Gore, u čemu nije uspjela.

Poznato je da su u Turskoj zvanično ukinuti sandžaksluci 1921. godine.

U toku NOR i oslobodilakčke revolucije KPJ je formirala Oblasni komitet KPJ za Sandžak, a kasnije, 1943. godine, formirala je Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Sandžaka. Međutim, radi se o vojno-teritorijalnom, operativnom ustrojstvu oblasti koja nije imala tačno utvrđene granice niti je bilo drugih propisa kojima je to urađeno. Nije bilo nikakvog dokumenta o proglašenju Novopazarskog Sandžaka administrativno-teritorijalnom jedinicom, oblašću, regionom ili pokrajinom. Nakon završetka Drugog svjetskog rata novopazarski sandžak, odnosno Sandžak kao partijski operativni oblik organizovanja je ukunut 07.08.1945. godine, kada je izvršena podjela teritorije nekadašnjeg pljevaljskog i novopazarskog sandžaka između dvije republike- Srbije i Crne Gore. To je kraj postojanja novopazarskog sandžaka, odnosno Sandžaka.

Poznato je da se Srbija niti Crna Gora nakon oslobođenja od Turske u Balkanskim ratovima 1912/1913. godine nijesu dijelile na sandžaklucike kao politično-teritorijalne niti druge oblike državne strukture. Za vrijeme postojanja Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenca, poslije Prvog svjetskog rata, Kraljevine Jugoslavije, SFRJ, Savezne Republike Jugoslavije i državne zajednice Srbije i Crne Gore, Novopazarski Sandžak nije imao nikakav oblik političko-teritorijalnog državnog ustrojstva.

Od 1990. godine, osnivanjem Stranke demokratske akcije Bosne i Hercegovine i njene Programске deklaracije te osnivanjem takvih stranaka u Novom Pazaru, Rožajama, se postavljaju politički, nacionalisti i islamski temelji reafirmacije novopazarskog sandžaka iz turskog doba, jer on fungira kao jedan od ciljeva Velikobošnjačkog islamskog, nacionalističkog i asimilatorskog programa. Hoće se uspostavljati bošnjačkog, islamskog entiteta Sandžak, kao jednog od veliokobošnjačkih asimilatorskih ciljeva, i time povezivanje sa Bosnom i Hercegovinom.

Nakon osnivanja Stranke demokratske akcije u Novom Pazaru i Rožajama, slijedi djelovanje na uspostavljanju bošnjačkog, islamskog entiteta Sandžak.

Prvo je organizovan nelegalan, nelegitiman i neregularan referendum o autonomiji Sandžaka 1991. godine.

Slijedi donošenje Memoranduma o uspostavljanju specijalnog statusa Sandžaka, 1993. godine.

Memorandum o autonomiji Sandžaka sa posebnim vezama sa BiH, 1999. godine

Predlog da Sandžak bude posebna administrativno-teritorijalna jedinica Savezne Republike Jugoslavij, 2001. godine.

Sulejman Ugljanin je „darivao“ novonastale Bošnjake Sandžaka, 2006. godine, proglašavanjem autonomije Sandžaka sa obilježjima suverene države u državi.

Muftija Zukurlić je smogao snage da obezbijedi finansijska sredstva za osnivanje Univerziteta i u okviru njega Islamskog fakulteta. On je osnovao Islamsku zajednicu u sastavu Islamske zajednice Bosne i Hercegovine, što je školski primjer objedinjavanja

vjerskog i političkog djelovanja na ostvarivanju Velikobošnjačkog asimilatorskog programa.

U 2010. godini je najavljeno proglašavanje prekogranične regije autonomije Novopazarskog Sandžaka, koja bi se pripojila BiH, kada ona postane suverena bošnjačka i islamska država.

Najavljenom autonomijom novopazarskog sandžaka bi se obuhvatilo oko 30% teritorija Crne Gore na kojoj živi preko 29% stanovništva. To je teritorija koju pokrivaju opštine Berane, Pljevlja, Bijelo Polje, Plav i Rožaje. Kao što je poznato ove opštine nikada nijesu pripadale novopazarskom sandžaku u doba turske vladavine niti poslije njihovog oslobođanja. U ovim opštinama živi preko 72% stanovništva crnogorske, srpske, muslimanske i albanske nacionalnosti, a svega 28% živi novonastalih Bošnjaka. Kakvog ima smisla tražiti pripadanje novopazarskom islamskom bošnjačkom entitetu opština iz Crne Gore u kojima su novonastali Bošnjaci manjina u odnosu na pripadnike ostalih nacionalnosti.

Dakle, u kontinuitetu se drži otvoreno pitanje uspostavljanja bošnjačkog, islamskog entiteta Novopazarskog Sandžaka, kao sastavnog dijela bosanskih novonastalih Bošnjaka.

Najvažnija propagandna i svaka druga aktivnost je vođena na ostvarivanju prvog Velikobošnjačkog nacionalističkog islamskog asimilatorskog cilja- ***Bošnjačka asimilacija Muslimana bivše SFRJ.***

Aktivnost je usmjeravana i obilato pomagana iz Bosne i Novog Pazara.. Realizacija Velikobošnjačkog asimilatorskog, nacionalističkog i islamskog programa u Crnoj Gori je vođena preko Stranke demokratske akcije od 1993. do 1999. godine a od tada kormilo preuzima Udruženje za kulturu Muslimana, preimenovano u Udruženje za kulturu Bošnjaka/Muslimana, „Almanah“, čiji je Odgovorni urednik, strateg i organizator djelovanja..

Iako nije namjera autora da u ovom dijelu knjige detaljno obradi metode manifestovanja, propagiranja, velikobošnjačko nacionalističkog i asimilatorskog programa kojim se negira kulturni i nacionalni identitet Muslimana Crne Gore i nameće im se tuđi, bošnjački, etno-genocid, neizbježan je sažetiji osvrt.. Uz to drskost, neistinite tvrdnje, prevare, manipulacije i sve drugo što se dešavalo i dešava u agresivnoj propagandi negiranja kulturnog i nacionalnog identiteta autohtonih Slovenskih Muslimana Crne Gore čini neizbježnim razobličavanje suštine i krajnjeg cilja.

Radi se o ***antimuslimanskom djelovanju koje za krajni cilj ima etno-genocid ovog naroda, u 21. vijeku, u Evropi.***

Svi akteri ostvarivanja Velikobošnjačkog programa sebe svrstavaju u ***najveće neprijatelje Muslimana Crne Gore u njihovoj istoriji postojanja i trajanja.***

Interesna novonastala bošnjačka grupa Almanah, i svi koji su se oko nje okupili, preuzimajući rukovodeću funkciju u vođenju propagande negiranja nacionalnog identiteta Muslimana i nametanja im tuđeg, bošnjačkog, u sojoj strategiji je utvrdila metode djelovanja.

Okupljajući u agresivnoj, prevarantskoj i manipulativnoj propagandi veliki broj republičkih funkcionera Muslimana, koji iz njima poznatih razloga, preko noći postadoše novonastali Bošnjaci i zloupotrebljavajući funkcije vrše propagiranje, jedna broj direktora centara za kulturu, direktora osnovnih i srednjih škola, rukovodiocje kulturno-umjetničkih udruženja, udruženja književnika, udruženja umjetnika, direktora zdravstvenih ustanova, vlasnike privatnih medija, vlasnike privatnih privrednih firmi, vajne

intelektualce, novinare, pa sve do studenata i ljudi u dijaspori, i nudeći, na „istorijskim Šerboviom saznanjima“ nudeći, navodne, razloge promjene nacionalnog identiteta i imena Muslimana Crne Gore, koji se svode na sljedeće;

8. Da pojmovno značenje Musliman ima prevashodno religijsko identifikovanje, jer se vjernici islama nazivaju „muslimani“
9. Da je tradicionalno ime Muslimana u Bosni Bošnjak, ali da im je to uskraćeno. Nije tačno da im je to uskratila Kominternu i KPJ, već da su naučni i umni ljudi u Bosni, 1900. godine, odlučili da im je nacionalno ime Musliman umjesto sadašnjeg Muhamedanac, Srbin ili Hrvat, islamske vjere.
10. Da su Muslimani u bivšoj SFRJ bili jedan narod, te da treba da ostanemo i dalje kao Bošnjaci, jer u „matičnoj“ državi Bosni živi gro Muslimana, koji su preimenovani u Bošnjake. Međutim, tačno je da su Muslimani u SFRJ bili jedan narod, jer su imali isti nacionalni identitet i ime Muslimani, istu religiju, isti maternji, srpsko-hrvatski jezik i jednu, zajedničku, državu. Sada to nijesu više, jer su podijeljeni u više novonastalih država, imaju različito porijeklo, maternje jezike i nacionalne identitete i ime.
11. Da je na tzv. Bošnjačkom saboru u Sarajevu, 1993. godine, donesena odluka o kolektivnom preimenovanju bosanskih Muslimana u Bošnjake, te da to treba prihvatiti i za Muslimane izvan Bosne, iako je nepobitno da se radi o nelegitimnoj, nelegalnoj i neregularnoj odluci, presedan, jer po popisu stanovništva iz 1991. godine u Bosni i Hercegovini u nacionalnoj strukturi stanovništva nema Bošnjaka, nego su Muslimani. Promjena nacionalnog identiteta je legalna i legitimna samo ličnim nacionalnim izjašnjavanjem
12. građana u toklu popisa stanovništva ili na drugi način ličnog izjašnjavanja. To je individualno i međunarodnim pravom zagarantovano pravo građana, a ne kolektivno.
13. Da se prihvatanjem promjene imena Muslimana u Bošnjake ništa u stvarnosti neće promijeniti, što je ortodoksna laž, jer su propagirali Bosnu za „matičnu državu, ili „maticu“, da će imati dvojno državljanstvo, uz crnogorsko i bosansko, da će im maternji jezik biti bosanski i drugo. Zar se ovim ne mijenja ništa.
14. Novonastali Bošnjaci, asimilirani Muslimani, Crne Gore nijesu više, ni približno, isto što i Muslimani, kojima je Crna Gora jedina domovina i država, imaju svoj nacionalni identitet i ime Musliman, maternji jezik crnogorski, kulturni identitet i baštinu, te sopstveni evolutivni proces narodnog oformljenja.

U cilju koordiniranja velikobošnjačke asimilatorske propagande i pisanja „Bijele knjige bošnjačkih prava“ u Sarajevo su pozvani Šerbo Rastoder i Esad Kočan. To bi bila „Crna knjiga Muslimana Crne Gore“ u čijem pisanju bi

učestvovali i dojučerašnji Muslimani, koji su se iznedrili iz Muslimana Crne Gore, a ne iz Bošnjaka Bosne i Hercegovine.

Akteri velikobošnjačku, nacionalističku, islamsku, asimilatorsku antimuslimanske propagand su zasnivali na ovim „argumentima“:

2. **Pogrešnom čitanju i tumašenju Njegoša**, koji je u diplomatskoj prepisci govorio o Bošnjacima. Oni ističu kako je Njegoš u prepisci sa Turcima u pismu Osmanpaši, 05.10.1847. godine, prema pisanju „Pobjede“, od 02.08. 2001. godine, napisao: „Kada samnom govoriš kao moj brat Bošnjak, ja sam tvoj brat, tvoj prijatelj, ali kada govoriš kao tuđin, kao *azijatin*, kao neprijatelj našeg plemena
Ovakvo tumačenje osporava historičar Živko Andrijašević, koji kaže: „Njegoš je došao do zaključka da su Crnogorci slavensko-srpskog kolena kao i Hercegovci i Bošnjaci, i preozvani su tijekom *imenom kao i ovi od mjesta u kojemu žive (Njegoš kazao 1835. godine)*. Znači, nepobitno je da je Njegoš Bošnjacima smatrao ljude koji žive u Bosni, a ne po nacionalnosti. Treba podsjetiti na činjenicu, da u to doba nije bilo nacionalne identifikacije nigdje u Evropi, jer prvi put imamo termin nacija u Francuskom akademskom rječniku, 1893. godine, po čemu se XIX vijek naziva *vijekom nacionalnosti*.
2. Da su građani albanske nacionalnosti u običnoj komunikaciji koristili termin „bošnjak“ za Muslimane, iako je opštepoznato da je riječ o **pežurativnom**, a ne u nacionalnom značenju.
5. Da je **najamnik Milovana Đilasa**, navodno porijeklom iz rožajskog kraja što nije tačno, govorio da je Bošnjak. Zaista valjan argument za profesora historije, da je tada nepismeni najamnik znao za nacionalnu odrednicu Bošnjak.
6. Da **da nepismeni narodni guslari** prepjevavaju i nariču pjesme bosanskih guslara u kojima se govori o Bošnjacima.

Iz napisanog i historijskih i drugih saznanja, se potvrđuje da akteri propagiranja negiranja nacionalnog identiteta Muslimana i nametanja im tuđeg, bošnjačkog nemaju nijedan valjani, na historijskim i drugim saznanjima zasnovan argument za svoje djelovanje, ali im prevare, laži i manipulacije „prolaze“

Oni ne uvažavaju nepobitne historijske činjenice, dokumenta i zvanične statističke i druge podatke, o nespornom nacionalnom identitetu i imenu autohtonih slovenskih Muslimana Crne Gore, koji zvanično datiraju od Danilovog zakonika iz 1855. godine kada su svrstani u „inoplemenike“, pa sve do Ustava Crne Gore. 2007. godine. Da u svim zvaničnim statističkim podacima o popisima stanovništva od 1910. do zaključno sa popisom od 2011. godine Muslimani čine nacionalnu strukturu, a ni u jednom nema Bošnjaka, osim u popisu 2003. godine..

Novonastali Bošnjaci se tada prvi put pojavljuju i izvode svoje porijeklo od Muslimana koji su se pisali da su, ono što nijesu, Bošnjaci i tako prihvatili asimilaciju

Osporavaju navedenih i drugih „argumenata“ negiranja nacionalnog i kulturnog identiteta Muslimana Crne Gore i nametanja im tuđeg bošnjačkog, su sadržana u knjizi: ***Muslimani Crne Gore (Značajna historijska saznanja, dokumenta, institucije i događaji)***, autora dr Avdula Kurpejovića, u izdanju Matice muslimanske, 2008. god. i u drugim izdanjima Matice

muslimanske kao i u knizi Dr Ejupa Mušovića, Muslimani Crne Gore, u izdanju Muzeja „Ras“, Novi Pazar, 1997. godine.

Propagandne aktivnosti u Crnoj Gori su imale logističku podršku i saradnju sa ljudima iz Sarajeva, Novog Pazara i Rasimom Ljajićem, tadašnjim ministrom za manjine u Koštuničevoj Vladi SRJ.

Metode djelovanja na ostvarivanju Velikobošnjačkog nacionalističkog, islamskog i asimilatorskog programa, su se zasnivale na „osjavanju“ pojedinih gradova, odnosno opština i mjesnih zajednica. Nakon „osvajanja“ Plava i Gusinja sve aktivnosti su bile usmjerene ka Rožajama, gdje Muslimani čine preko 85% stanovništva. Atakovanje na Muslimane rožajske opštine je vršeno i iz Sarajeva, Novog Pazara, uz angažovanje tadašnjeg reisa Islamske zajednice Crne Gore i preko njega imama i hodža u džamijama. Kada je rožajska opština „osvojena“, bilo je opšte slavlje uz usklike, „gotovo je, uspjeli smo“. Tako je i bilo, jer na popisu stanovništva 2003. godine špreko 85% Muslimana ove opštine se nacionalno izjasnilo ono što nijesu nikada bili niti su sada, kao Bošnjaci.

U **pridobijanju** građana za prihvatanje bošnjačke asimilacije posebno je bilo efikasno djelovanje preko časopisa Almanah, objavljivanjem tekstova i „promocijom“ svakog broja u Rožajama, Plavu i dijelom u Bijelom Polju.

Kao „argument“ su koristili pakosne i patološkom mržnjom nadojene strasti napada na predsjednika Matice muslimanske Dr Avdula Kurpejovića, jer im je mnogo smetao, i izmišljotinama da je Matica muslimanska pod patronatom Ministarstva unutrašnjih poslova, da je ispružena ruka DPS i na kraju da je „udbovska“ podružnica, jer su te i takve laži olako prihvatane, a posebno zbog nempogučnosti javnog demantovanja organa Matice muslimanske i njenog predsjednika.

Može se reći da su se Muslimani Crne Gore našli pod udarom dvije međusobno uslovljene i povezane opasnosti, kojima je isti cilj, etno-genocid Muslimana u Evropi na početku XXI vijeka.

Prva opasnost, najopasnija, u istoriji trajanja i postojanja Muslimana Crne Gore, je ostvarivanje Velikobošnjačkih nacionalističkih, islamskih i asimilatorskih ciljeva etno-genocida.

Druga opasnost se manifestuje u negiranju, svojatanju, proglašavanju bošnjačkom vejekovima stvarane, osobene i izuzetno vrijedne kulturne baštine Muslimana. Pri tome se prekraja i falsifikuje istorija i proglašava, nelegitimno i nelegalno, bošnjačkim sve što je muslimansko, književnici, umjetnost, muzika, tradicija, običaji, tradicionalna narodna nošnja i sve drugo.

Treća opasnost, koja se širila uporedo sa djelovanjem na ostvarivanju velikobošnjačkog programa, jeste retrogradni, dogmatski islamski fanatizam iz XV vijeka, koji ima utemeljenje u Islamskoj deklaraciji Alije Izetbegovića i koji se promovira preko imama u džamijama za vrijeme „dersa“, tumačenja i komentarisanja Kurana, ali vrlo često pogrešno i u zadate ciljeve. U tom vremenu imamo pojavi „Vehabija“ čiji broj se uvećava i djelovanje postepeno manifestuje. Šta znači islamski, dogmatski, retrogradni fanatizam iz XV vijeka u Evropi u XXI. vijeku, nije potreban komentar. Sasvim je sigurno da to ne ide u prilog progresu i stremljenima kojima idu svih narodi Evrope.

To pokazuje i mentalitet balkanskih naroda kojima je svojstveno olako prihvatanje i mimo realnih granica upražnavanje nekih vjerovanja koja su odavno prevaziđena pa i u sujeverja.

Na prostorima Crne Gore, u opštinama gdje egzistira i stanovništvo islamske vjeroispovijesti imamo sve masovnije nadiranje i obnavljanje vjerskih rituala koji su već bili zaboravljeni na ovim prostorima. Uz to, imamo uvođenje nekih novih vjerskih rituala koji se, navodno, zasnivaju na islamskim običajima i tradiciji. Imamo vraćanje tradicionalne ženske narodne nošnje, skrivanje lica i ruku sa novom odjećom, zabrane pozdravljanja rukovanjem ženskih islamske religije sa muškarcima uopšte, a posebno druge vjere, što je karakteristično kod supruga Vehabija, učenje Mevluda i kada ne treba, velike svečanosti priolikom sunećenja muške djece, otvaranje mekteba za maloletnu djecu, izgradnja belikog broja džamija, izgradnja medrese kod Podgorice, obilježavanje rođendana Muhameda, iako organizatori sami ne znaju tačan datum njegovog rođenja, klananje svih pet vaktova namaza, među kojima ima učenika, studenata, i to društvenih nauka, pa i Fakulteta političkih nauka, nekih intelektualaca, poslanika, diplomata, kao i vraćanje ritualima starijih, starih, ljudi. Na hadžiluk odlazi sve veći broj hodočasnika, iako su izdaci veliki. Imamo nakaradnog tumačenja Kurana, islama i islamskih običaja i tradicije. Tako mnoge, skoro sve hodže i imami zabranjuju sahranu mejta u sanduku, odnosno zabranjuju sahranu na tabutu, drvenoj dasci, ili spojene dvije, na kojima se nosi do groba umrli, mejt, što nije slučaj u islamskim državama. O tome smo se skoro mogli uvjeriti iz prevoda objavljenog u „Pobjedi“, 11. i 12. avgusta 2010. godine, da se u Maleziji nakon gasala mejt unosi u sanduk i odnosi i ukopava u grob. Ima još primjera pogrešnog tumačenja Kurana i islamskih običaja i tradicije koje traje vjekovima na ovim prostorima.

Prodor islamskog konzervatizma, retrogradnog islamskog fanatizma u Crnu Goru, pretežno, dolazi iz Novog Pazara i dijelom iz Bosne i Hercegovine. Njegov prodor ide uporedo sa aktivnostima ostvarivanja Velikobošnjačkog nacionalističkog, islamskog i asimilatorskog programa, jer neke političke partije i Islamske zajednica djeluju jedinstveno. Tako imamo politizaciju Islamske zajednice i posebno reisa Fejzića koji je sprema da putuje i u Njujork da bi prropagirao nametanje bošnjaštva pripadnicima Muslimana koji su u dijaspori. On angažuje i imame i hodže koji koriste ders, tumačenje Kurana, za propagiranje bošnjačke asimilacije vjernika islama. On time vrši podjelu vjernika po nacionalnom šavu i na one koji mu nijesu po volji.

Inetelektualci islamske vjeroispovijesti koji prihvataju retrogradni islamski fanatizam iz XV vijeka griješe, jer po Kuranu i Bogu imaju obavezu da podučavaju i obrazuju sunarodnike kako ne bi zaostali za drugima u razvoju, umjesto što prednjače u vraćanju islamskog fanatizma u 21. vijeku na tlu Balkana i Evrope.

Oni teba da prate nauku i rezultate naučnih istraživanja, jer 21-vijek traži ličnosti koje su u stanju da prate i koriste naučna i tehnološka saznanja koja donosi informacijska revolucija i na drugim polima nauke. Neka vjeruje u svoju vejru i neka obavlja vjerske obrede, ako to želi, intelektualac i naučni radnik, ali neka, isto tako, stavi na korišćenje svoja saznanja u dobrobit svojih sunarodnika, a ne da ih vraća u islamski fanatizam.

Vrhunac, kulminacija bezobzironog propagandnog djelovanja na negiranje kulturnog i nacionalnog identiteta Muslimana i nametanja im tuđeg, bošnjačkog, je održavanje **Radnog stola 22.03.2003. godine**, u organizaciji Redakcije časopisa Almanah i tzv. Foruma Bošnjaka/Muslimana, na kome je usvojena sramna i asimilatorska „Deklaracija o vraćanju istorijski utemeljenog i adekvatnog imena Bošnjak za Muslimane Crne Gore“

Radi omogućavanja čitaocima ove knjige da se uvjere u prevarantske, nemoralne i krajnje istorijski neutemeljene tvrdnje i asimilatorske namjere, daje se tekst Deklaracije u cjelosti.

„Učesnici Radnog stola „Muslimani/Bošnjaci kako vam je ime“, održanog u Podgorici 22. marta 2003. godine, u organizaciji Foruma Bošnjakaka/Muslimana Crne Gore i Udruženja „Almanah“, utvrdili su

D e k l a r a c i j u

„Muslimani iz svih država – bivših republika SFRJ, već su se opredijelili za vraćanje tradicionalnog narodnog imena – Bošnjak. Smatramo da je naziv Bošnjak istorijski utemeljenmo i adekvatno ime i za dio ovog naroda koji živi u Crnoj Gori“.

Nema ni jednog argumenta koji bi nas imenom odvojio od naroda kojem pripadamo i sa kojim smo vjekovima, pa i u svim bivšim zajedničkim državama, imali isto ime.

Vjerujemo da Crna Gora ima dovoljno demokratskog kapaciteta da razumije i uvaži opredjelenje za reafirmaciju narodnog imena –Bošnjak. To podrazumijeva i obavezu stvaranja političkih i pravnih uslova za njegov adekvatan tretman pri prestojećem popisu stanovništva.

Očekujemo da i crnogroska politička, kulturna i naučna javnost, bez rezervi, prihvati upotrebu naziva Bošnjak. Tim prije što reafirmacija ovog imena, ni na koji način, neće i ne može dovesti u pitanje dokazanu privrženost Bošnjakaka Crnoj Gori i njihovu opredijeljenost da, zajedno sa svima sa kojima žive, doprinose prosperitetu države Crne Gore – naše zajedničke domovine.

Učesnici Radnog stola i potpisnici Deklaracije

Slijedi potpis, kako su akteri izjavljivali, preko 130 , učesnika, publikovanih među kojima su : Šerbo Rastoder, Rifat Rastoder, Mirsad Rastoder, Esad Kočan, Hamdo Kočan, Ramo Bralić, Delić Sabahudin, Demirović Idris, reis, po nacionalnosti Albanac, Asim Dizdarević, Hamdija Fetahović, Jusuf Fetahović, Čazim Fetahović, Zuvdija Hodžić, Iso Kalač, Omer Kurpejović, Džavid Šabović, Orhan Šahmanović, Enver Spahić, Husein, Ceno Tuzović i dr. Među potpisnicima su i žene, djeca i bliski srodnici nekih od potpisnika.

Kao što se da vidjeti, ko poznaje jedan broj potpisnika, među njima su i funkcioneri koji su na funkcije izabrani kao Muslimani a koji preko noći postadoše Bošnjaci, ali funkcije zadržase. Nije im smetalo što su funkcije muslimanske, a oni su novonastali Bošnjaci i time zneverili oni koji su ih doveli na te funkcije.

Iz Deklaracije i svega što se zbivalo da se, nedvosmislenoi, utvrditi da je u pitanju prevarantska i asimilatorska igra koja ima za cilj nestanaka, etno-genocid Muslimana Crne Gore i u državama zapadnog Balkana.

Asimilčatorska Deklaracija je donesena po uzoru na Odluku tzv. Bošnjačkog sabora, o kolektivnom preimenovanju bosanskih Muslimana u Bošnjake.

Neshvatljivo je kako su intelektualci sebi dozvoliti glupost da usvajaju dokument kojim se, navodno, vraća Muslimanima Crne Gore, nešto što nikada nijesu imali, što nikada nijesu bili, „tradicionalno ime Bošnjak“. Muslimani Crne Gore nikada nijesu bili Bošnjaci niti ima istorijskih i drugih saznanja da su se ikada islamizirani

domicilni hrišćani nazivani Bošnjacima, već Muhamedancima i Muslimanima, prvo kao vjernici islama, a onda kao nacionalni identite, nacionalnost Muslimani

Okrugli sto je okupio znatan broj intelektualaca bivših Muslimana koji su se preko noći preobrazili u Bošnjake. Na Radni sto su došli i „prevareni“, koji su ga demonstrativno napustili, kada su uvidjeli o čemu se radi..

Radni sto je dobro režiran, jer su pozvani samo oni za koje se znalo da su se već opredijelili za bošnjaštvo i oni koji su tome skloni, ali su se još kolebali.

Prikupljanje potpisa Deklaracije je nastavljeno po kućama, na ulicama, u kafanama, kancelarijama, okupljanjem studenata, od penzionera, članova porodice, žena, djece, sestara, braće i dr.

Među potpisnicima Deklaracije su svi Muslimani članovi Predsjedništva Socijaldemokratske partije kao i ljudi na drugim funkcijama u Republici i opštinama članovi te Partije. Isto tako, među potpisnicima je i jedan broj članova rukovodećih organa i predsjednika opštinskih odbora Demokratske partije socijalista.

Interesantno je podsjetiti da je među potpisnicima Deklaracije i tadašnji reis Islamske zajednice Idriz Demirović, po nacionalnosti Albanac. On je to učinio zbog toga što je aktivno učestvovao, preko svojih imama i hodža u džamijama na propagiranju bošnjaštva.

Sadašnji reis Rifat Fejzić, je isto tako, aktivni učesnik propagandnih aktivnosti koje vode akteri velikobošnjačke asimilacije i prisvajanja i proglašavanja bošnjačkom vjekovima stvarane i vrijedne kulturne baštine Muslimana Crne Gore. On je bio jedan od učesnika, uz prof. dr Šerba Rastodera i drugih, na promociji Bošnjačkog saveza Crne Gore u Njujorku. Prema pisanju časopisa Dijaspore, No. 26/27 iz 2009. godine, reis je na promociji govorio i kazao: „da to što mi tek sad promoviramo bošnjaštvo znači da ipak nijesmo bili ravnopravni u proteklim godinama i decenijama u državama koje su ostale iza nas. Jer, da smo bili ravnopravni, danas ne bi raspravljali da li smo Bošnjaci ili smo nešto drugo. Jedini smo narod na prostoru bivše Jugoslavije koji ima dilemu šta je, ko je i kojem narodu pripada. ***Naravno, kao čovjek ja nikada nijesam imao oko toga dilemu***“. U nastavku je napisano i to, da je reis istakao da su Bošnjaci uvijek bili pozitivni dio Crne Gore i da uvijek pomažu projekte koji su dobri za državu.

Zatim, reisu Fejziću, potjrklo, iz sela Balotića rožajske opština, treba postaviti nekoliko pitanja. Prvo ga pitati, od kada je Bošnjak i da li je tačna njegova tvrdnja, da „on kao čovjek nikada nije imao dileme da li je ili nije bio Bošnjak“, ono što stvarno nije bio. Drugo, novonastale Bošnjake u Crnoj Gori imamo tek od popisa stanovništva 2003. godine, pa se postavlja pitanje od kada su to oni bili pozitivan dio Crne Gore i podržavali njene projekte. Valjda reis zaboravlja da su to bili Muslimani, kao nacionalnost, a ne novonastali, Bošnjaci.

U propagiranju bošnjaštva daju vidan doprinos i neki privatni mediji, a dijelom i Javni RTV servis, jer su u Programskom savjetu bila i dva novonastala Bošnjaka koji su vršili direktni uticaj na neke urednike Dnevnika da ne objavljuju ništa što dolazi iz Matice muslimnske. i njenog predsjednika. Štampani mediji, a posebno privatne „Vijesti“ su išli na ruku bošnjačkoj asimilaciji Muslimana, jer i u njima je bilo novonastalih Bošnjaka ili su vršili uticaj funkcioneri političkih partija i državnih organa i time zloupotrebljavali funkcije.

Nakon usvajanja asimilatorske Deklaracije razvila se propaganda preko štampanih medija, posebno časopisa Monitor, u čijem uredništvu je novonastali Bošnjak Esad Kočan, koja se vodila i kroz napade na Maticu muslimansku i posebno njenog predsjednika.

Primjera radi ističu se neke tvrdnje prof. dr. Šerba Rastodera, koje nemaju utemeljenje u istorijskim niti drugim saznanjima i kao takve obiluju neistinama i prevarama. U Monitoru, br.649/2003. govoreći od asimilatorskoj Deklaraciji, on sebi dozvoljava da izjavi: „Dužni smo da jasno i glasno kažemo narodu i svim građanima Crne Gore, **da nacionalno ime Musliman više ne postoji.** zato mislim da prava dilema više nije Bošnjak ili Musliman, ili Musliman-Bošnjak, već Bošnjak, ili Srbin, ili Crnogorac“. Šta na ovome reći, osim halal ti vjera profesore, to reče i živ preteče. No, on se na tome nije zaustavio, već u „Pobjedi“, od 05.04./2003. godine, kaže: „Na skupu je, misli na Radni sto, konstatovani da nacionalna odrednica Musliman više ne postoji kao relevantni statistički iskaz na prostoru bivše SFRJ, te da u tom smislu postoje besmislice dilema Musliman ili Bošnjak, Musliman-Bošnjak, već samo Bošnjak ili Crnogorac, Bošnjak ili Srbin“. Profo „zaboravlja“ šta je kazao za Radio Slobodna Evropa, da u zvaničnim statističkim podacima o popisima stanovništva poslije 2000. godine Muslimani postoje u Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori, a da u Bosni i Hercegovini zvanično postoje Muslimani, po popisu stanovništva iz 1991. godine, a ne Bošnjaci, prema Odluci tzv. Bošnjačkog sabora iz 1993. godine. Time profo demantuješ samog sebe, ali to ne činiš prvi put, i govori Bošnjak/Musliman kao da nijesi čitao Ustav Crne Gore iz 1974. godine niti čita Ustav Crne Gore iz 2007. godine, ne čitaš zvanične statističke podatke o nacionalnoj strukturi stanovništva u Crnoj Gori i državama zapadnog Balkana, državama u Evropi i državama drugih kontinenata.

Polemiku vođenu poslije usvajanja asimilatorske deklaracije je javnosti prezentirao novinar Veseljko Koprivica, u knizi: Polemike: Gospodine akademiče avetinjo jedna, 2006. godine.

Ovim i nizom drugim pisanim i usmenim neargumentovanim negacijama i asimilacijama su se suprostavljali organi Matice muslimanske Crne Gore, javnim saopštenjima, pisanim reagovanjima i demantijima, polemikama. U tome je iziuzetan značaj dat realizacijom Naučnoistraživačkog programa i izdavaštva, jer se time na naučnoj, istorijskoj, etnološkoj i kulturološkoj osnovi uspješno osporavaju i onemogućavaju negatorske i asimilatorske aspiracije i ciljevi.

Čitajući rečeno i mnogo toga mimo rečenog o negiranju Muslimana od strane profesora istorije, osjećam za potrebu da iskažem mudre misli Morijaka, koje glase: „*Istorija mora da se piše iznova, ne za to da bi se spoznale nove istorijske činjenice, nego za to što su se promijenila gledišta istoričara*“.

Isto tako, iskazaću i mudre riječi Tomasa Mana, koje glase: „*Iz nekih istorijskih djela se saznaje više o istoričarima nego o istoriji*“.

Neizostavno je kazivanje Čerčila, koji kaže: „*Stvarati istoriju je lak posao, a pisati istoriju težak*“

Deklaracija je u narednim propagandnim aktivnostima akterima velikobošnjačke asimilacije Muslimana jes poslužila kao podloga za prevarantko i manipulativno pridobijanje ljudi u pripremama za nacionalno.izjašnjavanje na narednom popisu stanovništva sprovedenom u Novembru 2003. godine

Za propagiranje bošnjačke asimilacije Muslimana u rožajskoj opštini je korišćena i privatna televizija i radio APR, Šefkije Nurkovića, koji je dovodio u goste, a posebno u toku popisa stanovništva i Ramazana kojio je bio u tom vremenu, samo one ljude koji su spremni da propagiraju bošnjašvo, iako o tome neki od njih nijesu znali kazati ništa drugo osim da pozivaju građane da se pišu da su Bošnjaci, umjesto Muslimani.

Pošto je popis bio za vrijeme Ramazana, imami su koristili dersove poslije teravije da propagiraju bošnjaštvo vjernika islama, koje nazivaju muslimanima.

U toku popisa stanovništva u rožajskoj opštini i u drugim mjestima je dijelen letak čiji autor je bio tzv. Nacionalni savjet Bošnjaka Srbije i Crne Goe, kojim se, suprotno Zakonu o popisu stanovništva, građani pozivaju da se nacionalno i etnički pišu da su Bošnjaci, da im je maternji jezik bosanski i vjeroispovijest islamska. Na drugoj strani letka je napisano nekoliko izvoda iz dokumenata o ljudskim pravima građana, koja autori letka pogrešnp tumače i time krše , jer utiču na slobodno nacionalno izjašnjanje.

Matica muslimanska se suprostavila propagandi time što je izdala i distribuirala ***APEL muslimanskom narodu Crne Gore za očuvanje nacionalnog identiteta i imena.*** Uz Apel distribuiran je i ***Letak***

Odmah nakon objavljivanja prvih, nezvaničnih, statističkih podataka o nacionalnoj strukturi stanovništva 2003. godine, nezadovoljan time što se svi Muslimani Crne Gore nijesu nacionalno izjasnili kao Bošnjaci, nego samo nešto manje od polovine, lider „intelektualne novonastale bošnjačke elite“ prof. dr Šerbo Rastoder, u izjavi za Radio Slobodna Evropa, objavljenoj u časopisu „Građanin“, br. 2/2003. godinu ističe:

„Što se tiče rezultata koji se odnose na Bošnjake-muslimane u Crnoj Gori.....iznenađen sam u pozitivnom smislu, jer je iza toga projekta stajala „intelektualna snaga“ koja nije imala političku logistiku.....Što se tiče Almanaha ***Bošnjaci/Muslimani su jedan narod***.....da ukoliko neko bude htio da pravi dva naroda od ove populacije, onda će se to vrlo brzo prepoznati.....sa stanovišta onog dijela intelektualne elite koja je zagovarala ovo rješenje, to što će sada nacionalna oznaka biti Bošnjaci-Muslimani“.

Tako profesor istorije, koji bi trebao svoja nova saznanja da zasniva na istorijskim saznanjima, sebi daje za pravo, legitimitet i legalitet, da negira lično nacionalno izjašnjanje građana u popisu kao Musliman i kao Bošnjak, i nameće im novu nacionalnost, dvojnu, nigdje ne potojeću kombinatoriku, Bošnjak-Musliman. To je školski primjer nelegitimnog i nelegalnog negiranja nacionalnog identiteta inametanja bošnjačke asimilacije autohtonim Muslimanima Crne Gore. To je kršenje Ustava i međunarodnih pravnih normi.

Poslije popisa stanovništva svi akteri bošnjačke asimilacije su se umjerali na vjekovima stvaranu, vrijednu i osobenu kulturnu baštinu Muslimana Crne Gore, negirajući je i proglašavajući bošnjačkom.

U tu aktivnost su, uz Redakciju časopisa Almanah, uključene i mnogobrojne porodične petočlane nevladine organizacije koje svakodnevno niču kao pečurke poslije kiše i sve se bave negiranjem kulture i kulturne baštine Muslimana nudeći nekkakve projekte iz domena kulture novonastalih Bošnjaka. Ne tako mali broj ovakvih projekata je dobio finansijsku podršku na konkursima Fonda za manjine u 2008. i 2009. i 2010. godini, što proizilazi da se iz budžeta finansiraju i asimilatorski projekti.

Osnivanju ***Centra za kulturu Bošnjaka/Muslimana.*** To je još jedan u nizu asimilatorskih i prevarantskih poduhvata, jer se u razgovorima govori o osnivanju Centra za kulturu Bošnjaka i Muslimana, ali to nije tako. Matica muslimanska je tražila da se

vodi zajednička aktivnost o osnivanju Centra za kulturu Bošnjaka i Muslimana, ali akteri to nijesu prihvatili.

Radi uspješnijeg propagiranja i pridobijanja na ostvarivanju ove zamisli, pripremljena je i štampana posbna Brošura pod naslovom: Kulturni centar Bošnjaka/Muslimana Crne Gore, u kojoj je objavljena Odluka o njegovom osnivanju

Među osnivačima je veliki broj prvi put javnosti poznatih petočlanih porodičnih nevladinih organizacija iz domena kulture i prosvjete.

Tu su i akta o Ovlašćenim licima za prikupljanje donacija, kao i lica po ovlašćenju Uprvnog odbora.

Ono što Brošuru čini onakvom kakvi su njeni autori, jeste činjenica da su u njoj objavljena kazivanja nekih novonastalih Bošnjaka kojima se na diletzanski, neznalački, ali pakosni i izrazioma patološke mržnje prema Muslimanima, iskazuju asimilatorske, antimuslimanske pretenzije. Među autorima takvih kazivanja su, svakako, prof. dr Šerbo Rastoder, Dr Asim Dizdarević, Safet Husović, Čazim Fetahović, Zuvdija Hodžić, Suljo Mustafić i još neki do sada manje poznati novonastali Bošnjaci.

U organizaciji časopisa Almanah organizuju se razni simpozijumi i drugi oblici podsjećanja na preminule književnike, umjetnike i naučnike, kojima je osnovni cilj da se „proglase“ bošnjačkim, iako se time čini nehumani čin skrnavljenja davno preminulih ljudi..

Šerbo je jedini istoričar i univerzitetski profesor istorije u Crnoj Gori koji negira nacionalni identitet autohtonih Muslimana Crne Gore i svodi ih na „konfesionalnu“ odrednicu. On je tvorac remek djela uspostavljanja „muslimanske vjeroispovijesti“.

Prof. Šerba Rastodera koristi svaku priliku da negira nacionalni i kulturni identitet autohtonih Muslimana Crne Gore, iako je do kraja 1999. godine uvažavao i prihvatao njihov nacionalni identitet.

Podsjećanja radi, Prof. Šerbo Rastoder, u Almanahu br. 7-8/1999. godinu, objavljuje rad pod naslovom: „*Istorijsko-metodološki okvir izučavanja istorije Muslimana u Crnoj Gori (1878-1912)*“.

Zatim, u dvobroju 5-6/1999. u Almanaha, Šerbo objavljuje rad pod naslovom: „*Šest nepoznatih dokumenata o Muslimanima u Crnoj Gori, 1878-1879*“.

U oba rada Muslimani se pišu velikim početnim slovom „M“, čime se označava njihov nacionalni identitet.

Prije ovih radova i ove godine Prof. Šerbo je objavljivao niz radova u kojima se tretiraju Muslimani kao nacionalnost, a ne, kako sada piše i tvrdi „konfesionalna odrednica“.

Međutim, taj isti Profesor, bez nudenja novih istorijskih i drugih saznanja negira nacionalni identitet Muslimana i iznosi prevarantske tvrdnje. On je odmah, poslije 2000. godine vrlo aktivan u negiranju Muslimana kao nacionalnosti i od pro-Muslimana postao njihov najveći antimusliman.

Neodgovorno je djelovanje i nekih recenzenata knjiga u kojima je autor i Rastoder, jer prihvataju da u njima negira nacionalni identitet Muslimana i nameće im asimilatorski, tuđi,bošnjački, nacionalni identitet.

U Istoriji Crne Gore, od najstarijih vremena do 2003. godine, u izdanju Centra za iselenike Crne Gore, 2006. godine, kao jedan od autora, uz Dr Živka M. Andrijaševića, Šerbo Rastoder, na 465 stranici piše:

„Drugi, veliki transfer je primjetan unutar islamskog življa slovenskog etničkog porijekla, koji je prvi put na popisu 1971. godine iskoristio pravo nacionalnog iskazivanja **konfesionalnim** imenom (Musliman), koje će u periodu od 1993. godine u ostalim djelovima bivše Jugoslavije biti zamijenjeno etničkim imenom Bošnjak, tako da će se u Crnoj Gori ova etnička zajednica prvi put pojaviti na popisu 2003. godine u procentu koji nije obuhvatio sve bivše Muslimane“.

Profesor je zaboravio na Tabelačni pregled Nacionalne strukture stanovništva Crne Gore 1948-2003., strana 464, u kojoj ima Muslimana u svim popisima, a ne samo od 1971. godine. Prema tome, Muslimani nijesu zamijenili konfesionalno ime nacionalnim, nego su u istorijskom evolutivnom procesu narodnosnog oformljenja iuzrasli u nacionalnu odrednicu. To profo dobro zna, ali mu više ne odgovara.

U Istorijskom leksikonu Crne Gore, Sveska IV iz 2006. godine, Šerbo ponavlja skoro isto što je napisao u Istoriji Crne Gore, tako što, nakon davanja podataka o broju stanovnika po popisima stanovništva od 1948. do 2003. godine, na 898 stranici piše

„Jedan dio muslimanskog stanovništva je svoju *vjersku odrednicu koja je u smislu nacionalnog imena označavana velikim početnim slovom „M“, zadržao kao svoje nacionalno ime i na popisu iz novembra 2003. godine“*

Ustav Crne Gore ne smeta prof. Šerbu da nastavi sa negiranjem, postojanja nacionalnog identiteta Muslimana, tako u „Danu“, 24.08.2008. godine tvrdi da „Muslimani više ne postoje kao nacionalnost nakon raspada bivše SFRJ“. On dalje piše o tome gdje se sve pomenu Bošnjaci, kao da ne zna da se to ne odnosi na islamizirane dom, icilne hrišćane Crne Gore pa time ni na Muslimane Crne Gore.

Uz iskazana negiranja i nametanja bošnjačke asimilacije ima još mnogo drugih, jer akteri koriste svaku, za njih pogodnu, priliku za takvo djelovanje.

No, ne čudi što Šerbo tako piše i javno negira nacionalni identitet Muslimana, nego čudi zašto ndležni državni organi ne preduzimaju mnjere odgovornosti za kršenje Ustava i međunaodnih pravnih normi kojimna je zabranjeno negiranje i svaki vid nametanja asimilacije pripadnicima jednog naroda.

Na inicijativu Husnije Redzepagića i Jusufa Kalamperovića, održan je sastanak između predstavnika Matice muslimanske, predsjednika Dr Avdula Kurpejovića, potpredsjednika Semira Smakovića i Generalnog sekretara Sabrije Vulića i predstavnika Foruzma Bošnjaka/Muslimana i časopisa Almanah, prof. dr Šerba Rastodera, Ćazima Fetahovića i Sulja Mustafića. Sastanak je održan u Baru, 10.10.2007.godine. Cilj sastanka je bio postizamnje dogovora o uvažavanju posebnih nacionalnih identiteta Musliman i Bošnjak, prestanka korišćenja dvojne nacionalnosti Bošnjak/Musliman i time otvaranju vrata za međusobnu saradnju, jer ima dosta zajedničkih interesa ovih naroda, s obzirom da se radi o podjeli Muslimana i na Bošnjake prilikom popisa stanovništva 2003. godine.

Na sastanku je usvojeno

Saopštenje za javnost

Adresa: Novaka Miloševabb, 81 000 Podgorica

Tel. +382 20 210 405; Fax: +382 20 210 406; E-mail: diaspora@t-com.me; www.dijasporacg.me

„Polazeći od toga da su Bošnjaci i Muslimani jedinstven entitet i činjenice da se, na popisu stanovništva iz 2003. godine, taj entitet samoidentifikovao kao Bošnjaci i Muslimani, uvažavaju obje strane kao neospornu činjenicu koju niko ne može negirati.

Pozivamo pripadnike muslimanskog bića Crne Gore **bošnjačke i muslimanske nacionalnosti** da ubuduće sarađuju i zajedno rade na projektima od interesa za ovu etničku zajednicu i dobro države Crne Gore.

Bilo kakvo negiranje ili omalovažavanje prethodnih činjenica ide na štetu i Bošnjaka i Muslimani.

Potpisnici ovom izjavom upućuju poruku Bošnjacima i Muslimanima Crne Gore i svim pripadnicima islamske vjeroispovijesti čestitaju nastupajući ramazanski Bajram.“

Potpisnici: Svojeručno predstavnici Muslimana i Bošnjaka i Husnija Redzepagić i Jusuf Kalamperović.

Međutim, Suljo Mustafić, koji je preuzeo obavezu da Saopštenje za javnost pošalje medijima, sebi daje za pravo da, vjerovatno uz Šerbovu saglasnost, sve preokrene naopako i onako kako njemu treba. Poslao je tekst koji su objavile „Vijesti“, 11.10.2007. godine, pod naslovom; ***Jedinstevn narod. Tako predstavnici Foruma***

Bošnjaka/Muslimana i časopisa Almanah, preko

noći, porekoše ono što je dogovoreno i potpisano i nastaviše sa korišćenjem dvojne nacionalnosti i time negiranje nacionalne osobenosti Muslimana, pripajajući ih novonastalim Bošnjacima.

U dosadašnjim izdanjima Matice muslimanske kao i izdanjima koja će uslijediti završetkom istraživačkih projekata do kraja 2010. godine na istorijskim, etnološkim, kulturološkim, etnografskim, filozofskim, pravnim, naučnim i drugim saznanjima, dokumentima, argumen tima i zvaničnim statističkim i drugim podacima javnosti je prezentiran istorijski etnoi-genetski evolutivni proces narodnosnog oformljen ja Muslimana Crne Gore.

Veoma je drska i prevarantska Šerbova tvrdnja kako on, navodno, ujedinjuje dva naroda, Muslimane i Bošnjake, u jedan, time što negira njihovo lično nacionalno izjašnjavanje i nameće im, nelegitimno, besmisleno, dvojnu nacionalnost Bošnjak/Musliman. On ih time vještački spaja, nakon što je pocijepao jedinstveno muslimansko nacionalno biće. Svi koji uvažavaju nacionalni identitet Muslimana i onih koji su prihvatili bošnjaštvo, novonastalih Bošnjaka po njemu, ih razjedinjuju, da ih dijele. Međutim, nepobitna je istina da su Muslimani podijeljeni iz istih namjeraa iz kojih su podijeljeni i Crnogroci, jer je trebalo razbiti jedne i druge i time oslabiti snage koje održavaju Crnu Goru i daju joj multinacionalni karakter, u kojoj vladaju skladni međunacionakni odnosi. To su asimilatori uspjeli u popisu stanovništva 2003. godine, kada se prvi put u istoriji Crne Gore pojavljuje nacionalnost Bošnjak.

Neizbježne negativne posledice ***podjele Muslimana*** neminovno su se manifestovale u stvarnosti:

Prvo, došlo je do podjele i cijepanja jedinstvenog muslimanskog nacionalnog bića i progresivnog homopgenog biračkog tijela, kao jednog od bitnih stabilizirajućih činilaca Crne Gore, kao cjeline.

Drugo, podjelom i asimilacijom dijela Muslimana na Muslimane i novonastale Bošnjake i Crnogorce islamske vjeroispovijesti, remete se međusobni skladni odnosi

između Crnogroaca i Muslimana i razbija jedinstveno biračko tijelo koje je obezbjeđivalo pobjedu na lokalnim i Parlamentarnim izborima snaga koje protežiraju ravnopravnost, jednakost, multinacionalnost, multikulturalnost i građansku opciju države sa vladavinom prava.

Treće podjelom jedinstvenog nacionalnog bića Muslimana neminovno dovodi do multietničkog usložnjavanja države i time neusklađenosti, odnosno detsabilizacije suživota, zajedničkog življenja, međusobnog uvažavanja i poštovanja.

Četvrto, zbog smanjena ukupnog broja Muslimana u uslovima neadekvatne političke organizovanosti negativno se odraziti na nacionalni i ukupni status i položaj povog naroda.

Peto, namjeravanim uspostavljanjem bošnjačkog, islamskog entiteta Sandžak kojim bi se zahvatio i dio teritorije Crne Gore, direktno se ugrožava njen teritorijalni integritet i državni suverenitet, kao i naciounalni status i položaj Muslimana Crne Gore.

Šesto, Crna Gora ima tretman samo domovine, ali ne i države, novonastalih Bošnjaka, jer oni su BiH smatrali matičnom državom ili maticom nacije, hoće bosanskog državljanstvo, bosanski jezik i prisutnost u državnim amblemima, tako da im ova država dođe kao nego boravište.

Sedmo, *slijede zahtjevi, ucjene i prijetnje od strane institucionalnih oblika organizovanja novonastalih Bošnjaka, kao što su:* autentičnu i srazmjernu zastupljenost u Parlamentu, srazmjernu

zastupljenost u državnim organima, sudstvu, tužilaštvu i svim drugim institucionalnim oblicima državnog uređenja, izmjene državnih amblema i sve drugo što slijedi iz njihovom opredjelenja i doživljavanja Crne Gore kao domovine, ali ne i države.

Sve su to destabiliziraju faktori Crne Gore koji nijesu dolazili niti sada dolaze od autohtonih Muslimana koji su očuvali svoj kulturni i nacionalni identitet i ime i međusobne tolerantne odnose sa Crnogrocima i drugim narodima koji u njoj egzistiraju.

Prije i u toku popisa stanovništva 2011. godine, analogno onome što je rađeno prije i u toku pšopisa stanovništva 2003. godine, akteri ostvarivanja Velikobošnjačkog islamskog, nacionalističkog i asimilatorskog programa, udruženi sa reisom, imamima i hodzama Islamske zajednice, vodili su organizovanu propagandu i agitaciju u kojima koriste sve, njima svojstvene, metode. U propagandi i agitaciji se koriste prevare, besmislene tvrdnje, negiranja, ignorisanja i marginalizacije. Prisutna je pakost, patološka mržnja prema svima koji ne prihvataju bošnjačku asimilaciju, prijetnje preko anonimnih mobilnih poziva i uvreda. Neshvatljivo je kako sebi dozvoljavaju intelektualci, novonastali Bošnjaci, dojučerašnji Muslimani, da govore neistine, negiraju i ignorišu svoje poretke od kojih izvode porijeklo prelaskom u tuđi nacionalni identitet, i posebno teško pada ispoljavanje mržnje.

Zavređuje pažnju citiranje Dučića o mržnji, koji kaže:

„Mržnja je najčešće strah, jer čovjek ne mrzi onoga koga se ne boji, nego samo onoga koga se boji. Čovjek odista hrabar ne mrzi nego prezire“

Zato se skreće pažnja svim Muslimanima i drugim građanima da ne vjeruju besmislenim tvrdnjama, jer su negatoske ui asimilatorske, pa time i antimuslimanske. Kombinatorika Bošnjak/Musliman ima za cilj nestanak, gašenje, nacionalne odrednice Musliman io svodenje na vjernika islama, odnosno kako oni tvrde, na nepostojeću „muslimansku vjeroispovijest“. Nema muslimanske vjere niti vjeroispovijesti, već postoji islamska vjera i islamista vjeroispovijest.

Nema istorijskih, naučnih niti drugih saznanja, dokumenata niti zvaničnih podataka za negiranje osobenog nacionalnog identiteta Muslimana Crne Gore niti prisvajanja i proglašavanja bošnjačkom osoibene, vrijedne i vjekovima stvarane kulturne baštine ovog naroda. Zato je svako emocionalno, nacionalistički ostrašćeno, proizvoljno, jednostrano, neznačajno, asimilatorsko negiranje kulturnog i nacionalnog identiteta i kulturne baštine autohtonih Muslimana Crne Gore asimilatorsko i time antimuslimansko djelovanje, koje je osuđeno na poraz

Slično, ali još organizovanije, akteri ostvarivanja Velikobošnjačkog islamskog, nacionalističkog i asimilatorskog programa, su veoma rano započeli propagandu i agitaciju za popis stanovništva u Crnoj Gori u 2011. godini.

Oni su svestrano djelovali, organizovali muzičko, književno, vjerske i političke skupove na kojima su pozivali u pomoć i nekih lutajućih emisara, antimuslimanske propagatore iz susjednih država. Štampali su poseban Bilten u kome je napisano sijaset izmišljenih negatorskih i asimilatorskih tvrdnji, kako bi se pridobio što veći broj Muslimana da prihvate tuđi, bošnjački, nacionalni identitet i bosanski jezik za maternji.

U tom periodu posebno je bio aktivan Prof. dr Šerbo Rastoder kome su bili pristupni elektronski mediji, Javni RTV servis kao i privatni. Uz to i štampani mediji, „Pobjeda“, „Vijesti“ su mu bili naklonjeni.

U propagandi i agitaciji jedinstveno djeluju politički akteri i Islamska zajednica na čelu sa reisom i imamima i hodžama. No, i to je bilo malo, pa su u pomoć pritekli reif Islamske zajednice Bosne i Hercegovine i muftija iz Novog Pazara.

Umjesto lutajućih emisara reis i muftija su se opredijelili za „brasko“ pismo ***Pripadnicima bošnjačkog naroda u Crnoj Gori***, koje počinje riječima: „*Braćo i sestre*“ *Pismo je napisano u Sarajevu, 23.03.2011. godine a distribuirano je po domaćinstvima u Rožajama i drugim mjestima u Crnoj Gori, uoči početka popisa, 31.03.2011. godine.*

Citiranje cijele sadržine pisma ne zaslužuje pažnju za ovu knjigu, jer je očigledno da poglavari Islama dijele vjernike na podobne i nepodobne i po nacionalnom šavu, što je suprotno Kuranskom učenju koje oni treba da slijede i u praksi sprovode

Obraćanje reisa i muftije pismom pripadnicima bošnjačke nacionalnosti govori i o tome da je islamski klerikalizam duboko zagazio u državu Bosnu i Hercegovinu s tendencijom da se miješa Islamska zajednica u unutrašnja politička i nacionalna pitanja drugih, susjednih, država.

U ostvarivanju programa velikobošnjačke nacionalističke asimilacije Muslimana Crne Gore, aktivno i sinhronizovanu djeluje reis, imami i hodže uz neposrednu podršku i saradnju sa reisom Bosne i Hercegovine i muftijom iz Novog Pazara. Objedinjeno djelovanje je dovelo do politizacije islamske zajednice i djelovanje suprotno Kuranskom učenju o islamu. Reis Islamske zajednice Crne Gore Fejzić javno dijeli namazdžije i pobožnike islamske religije na Bošnjake kao nacionalnos, a ignoriše vjernike koji se nacionalno izjakašnjavaju kao Musliman

Pošto je antimuslimansko djelovanje u ostvarivanju velikobošnjačkih asimilatorskih ciljeva dobilo kulminaciju uoči i u toku popisa stanovništva u Crnoj Gori, kada se aktivno uključuju i neki poslanici Skupštine Crne Gore iz DPS i SDP koji su promijenili nacionalni identitet Muslimana u političku i asimilatorsku tvorevinu Bošnjake, a članovi su i pomenutih partija, iz ličnih interesa, da bi bili poslanici zloupotrebljavajući funkciju i nenamjensku upotrebu društvenih sredstava početkom aprila, 2011. godine, Matica

muslimanska je usvojila ***Plan aktivnosti organa na pripremama za popis stanovništva u Crnoj Gori u 2011. godini.***

Saglasno ovom Planu Matica je uradila i štampala ***Flajer*** popd naslovom

MUSLIMANI CRNE GORE

Ostanimo ono što smo vjekovima bili,

Budimo ono što jesmo:

Nacionalnost – Musliman

Vjeroispovijest – islamska

Maternji jezik - crnogroski

Državljanstvo - crnogrosko

Distribucija Flajera je vršena preko ogranaka, povjereništava, članova Upravnog odbora i jednog broja intečlektualaca na terenu.

Flajer (naslovna strana) je prikazivan na lokalnoj Televiziji u Bijelom Polju i Ulcinju.

Flajer je objavljen na SAJTU Matice.

Uporedo sa distribucijom Flajera vršena je distribucija broj: 1 i 2 broja časopisa ***OSVIT glas Muslimana Crne Gore.*** Oba broja časopisa su predstavljena na Press konferenciji za novinare, na Televiziji „Vijesti“ i Muzičko-književnoj manifestaciji održanoj u Podgorici u organizaciji Savjeta muslimanskog naroda i svestrano angažovanje članova organa i ogranaka Matice.

Predsjednik Matice je prije popisa dao izjavu za list „Dan“, reagovao i polemisa sa negatorskim i asimilatorskim zvrđnjama Prof. dr Šerba Rastodera datim u Intervjuju „Pobjedi“ i iskazanog u emisiji Živa istina, na TV. IN-u.

Predsjednik, Generalni sekretar, članovi Upravnog odbora, predsjednici upravnih odbora ogranaka, povjerenici i drugi članovi i aktivisti Matice muslimanske su aktivno djelovali na terenu prije i u toku popisa stanovništva u cilju očuvanja nacionalnog identiteta Muslimana Crne Gore.

Treba reći da je bilo veoma intenzivno i raznovrsno djelovanje predsjednika Savjeta muslimanskog naroda i time Savjeta kao institucije prije i u toku popisa stanovništva.

Sve napisano i ono što se zbiva i slijedi neminovno bi trebalo dovesti do preispitivanja svog odnosa i povlašćenog tretmana novonastalih Bošnjaka od strane rukovodstva Demokratske partije socijalista, dijelom i Socijaldemokratske partije i ignorantskog i marginalizovanog pložaja Muslimana, odanih, lojalnih i vjernih građana svoje, jedine, domovine i države Crne Gore.

Akteri Velikobošnjačkog islamskog, nacionalističkog i asimilatorskog programa namjerno ignorišu nepobitne činjenice da se Bošnjaci, kao islamizirani domicilni hrišćani Crne Gore, zvanično nigdje ne pominju. Oni se prvi put pojavljuju u Crnoj Gori u popisu staništva 2003. godine, jer se toliki broj Muslimana, pod pritiskom odrekao svog nacionalnog identiteta i prihvatio tuđi, bošnjački.

Prema tome, ne može se sporiti istorijskim niti drugim saznanjima, dokumentima niti zvaničnim statističkim i drugim podacima činjenica da ***novonastali Bošnjaci u Crnoj Gori politička I asimilatorska tvorevina koja izvodi svoje porijeklo od asimiliranih Muslimana.. Oni se nijesu formirali etnogenezom u dugom vremenskom periodu već su politička tvorevina.***

Akteri velikobošnjačke asimilacije Muslimana trebaju znati i prihvatiti naučna i istorijska saznanja da se ***„narodi ne priznaju i ne proglašavaju. Oni postoje ili ne***

Adresa: NovakaMiloševabb, 81 000 Podgorica

Tel. +382 20 210 405; Fax: +382 20 210 406; E-mail: diaspora@t-com.me; www.dijasporacg.me

postoje. Narod se formira etnogenezom. To su dugi procesi koji se ne mogu vezivati za datume, ratove, revolucije i drugo“ (Dr Vujadin Rudić, Etnodemografski procesi u bjelopoljskom kraju, CANU, 2003. str. 210)

Iluzorne su, neznačajke i politički nezrele tvrdnje da promjena nacionalnog imena Muslimana u Bosni u Bošnjake nameće potrebu da to urade svi Muslimani, kako bi se poboljšao imidž ovog naroda u Evropi i Svijetu. Promjena imidža u pozitivnom neće biti zbog promjene nacionalnog imena, jer Evropa se i dalje plaši retrogradnog islamskog fanatizma koji zahvata, postepeno, njene dijelove na Balkanu s tendencijom širenja i izvan ovoga prostora. Treba težiti onom vremenu u kome će svako biti ono što stvarno jeste i kada će se svaki čovjek suočavati sam sa sobom. Muslimani su evropski narod, te je odista neshvatljivo da se Evropa zastrašuje islamom a ne pravoslavljem i mračnim srednjovjekovnim duhom koji je pušten iz boce te huška na ratove, umjesto na toleranciju i uvažavanje među različitim religijama i nacijama.

Vjerujem da će potomstvo Muslimana Crne Gore iz ove knjige saznati koji su Muslimani bili otpadnici svog izvornog kulturnog i nacionalnog identiteta i imena prihvatajući bošnjačku asimilaciju.

Vrijeme za otrežnenje je prošlo i sada je trenutak kada se trebaju zapitati novonastali Bošnjaci.

Šta su očekivali, a šta su sve dobili. Očekivali su lažna obećanja a dobili ništa. Izgubili su sve a nijesu dobili ništa

U zabludi su svi koji vjeruju prevarantskim pričama da se nije ništa promijenilo među onim Muslimanima koji su zadržali svoj nacionalni identitet i ime i onih koji su napustili svoj nacionalni identitet i prihvatili, tuđi, bošnjački. Njima je ista samo islamska religija i činjenica da novonastali Bošnjaci izvode porijeklo od Muslimana koji su promijenili nacionalnost, asimilirani, dok sve drugo se promijenilo i iz dana u dan se mijenja. Da je to tako svjedoči i činjenica da se od 1991. godine traži uspostavljanje bošnjačkog islamskog entiteta, novopazarski sandžak i njegovo vezivanje za Bosnu i Hercegovinu. Zvanično Bošnjačka stranka, koju je DPS pozvao u politički savez i predizbornu koaliciju za Parlamentarne izbore 2009. godine i darivao joj tri poslanička mandata, traži izmjene u državnim amblemima i Himni, status konstitutivnog i državotvornog naroda, ali uz to da su državljani i BiH, traže i dobili su da im je maternji jezik bosanski, neki hoće i nepostojeći bošnjački, traže autentičnu i srazmjernu zastupljenost, koju im rukovodstvo DPS svakog dana obezbeđuje, traže vraćanje retrogradnog, dogmatskog islamskog fanatizma u Evropi na početku XXI vijeka i još mnogo onoga što slijedi.

Svi Muslimani Crne Gore koji su se pisali da su Bošnjaci, izgubili su svoju nacionalnu autohtonost, matični narod, maternji jezik, kulturni i nacionalni identitet i ime, matičnu državu, matično državljanstvo. jednom riječju **izgubili su sve a nijesu dobili ništa**. Oni se nameću drugom nacionalnom identitetu, koji ih prihvata kao neizbježno zlo. Novonastali Bošnjaci Srbije i Crne Gore za bosanske Bošnjake su sandžaklije koji snose veliku odgovornost za stradanja Muslimana Bosne u toku rata od 1992. do 1995. godine, da su sada nosioci šverca, nereda, krijumčarenja i svega čime se remeti mir i sigurnost građana.

Gospodo iz DPS neka Vam je srećno koaliciono zajedništvo sa novonastalim Bošnjacima, uz zabijanje nože u src lojalnim i odanim Muslimanima koji Vam donose podjedu na Palmamentarnim i drugim izborima, koji daju multinacionalni karakter

državi, koji su trajno u saglasju sa Crnogorsima i davali i daju doprinos nezavisnosti i evropskoj državi Crnoj Gori, jer to je i njihov trajni interes

Očekuje se da rukovodstvo DPS, kao i rukovodstvo SDP ipak uvide da je krajnje neodgovorno to što au Muslimani diskriminirani u odnosu na prava, jednakost, položaj i ravnopravnost pripadnika drugih manjinskih naroda. Vrijeme je da državni organi sprovedu Ustavom zajemčenu zaštitu kulturnog identiteta, kulturne baštine i nacionalnog identiteta i imena autohtonih slovenskih Muslimana Crne Gore.

Poručuje se svim akterima velikobošnjačke asimilacije Muslimana Crne Gore i državnim organima Crne Gore, da su prošla vremena kada su se Muslimani zadovoljavali sa onim što im se daje, a ne što im pripada. Muslimani više neće prihvatiti da im se daje jedan poslanik u Skupštini Crne Gore, koji se godinama ne mijenja i koji kaže da on nije poslanik Muslimana nego DPS, bez obzira

što je preko 95% Muslimana u toj partiji politički organizovano i što skoro svi glasaju na izborima za poslaničku i odborničku listu te partije, iako ih na nekima uopšte nema. Nadam se da su u 21. vijeku i Muslimani Crne Gore toliko emancipovani i inteligentni da mogu shvatiti svoj status i položaj, kada su diskriminirani, kada su asimilirani i kada su negirani i marginalizovani

Dijelom zbog svega što se dešavalo muslimanskom narodu u dalekoj i bližoj prošlosti, a posebno što im se događa u sadašnjosti, veliki dio odgovornosti snoše muslimanski intelektualci.

Kod ne tako malog broja **muslimanskih intelektualaca Crne Gore** *uvriježena je bespomoćnost i podaništvo koje se temelji na shvatanju da bilo kakav individualni napor nema smisla, te ga prema tome ne vrijedi ni preduzimati.* zatim, da se što ne dolazi od vlasti nije u skladu sa voljom naroda, te je opoziciono djelovanje anatemisano i time neprihvatljivo. Slijedi najpogubnije shvatanje i da ne treba uvažavati prošlost i njena dostignuća. Na kraju ovih shvatanja i mentalnih osobenosti muslimanskih intelektualaca treba reći da nema pojedinačnog optimizma i prihvatanje ćutanja, pasivnog posmatranja i skrivanja kao prirodnog stanja..

U savremenim uslovima pomenute mentalne osobenosti i shvatanja se manifestuju kroz karijerizam, podaništvo, poltronstvo, odanu poslušnost i time isticanju ličnog interesa iznad interesa svog naroda.

Rečeno ima za cilj da se ukaže na to da je došlo vrijeme da se muslimanski intelektualci ugledaju na svoje kolege drugih naroda i izgrađuju svoju svijest kod sebe i muslimanskog naroda o sopstvenim vbrijednostima, istim pravima, slobodama i obavezama, jednakosti i ravnopravnosti sa drugima u svojoj domovini i državi, je muslimanski narod i njegovi intelektualci nemaju razloga da sebe smatraju manje vrijednim od drugih niti manje zaslužnim za nezavisnu i samostalnu državu i time se oslobode od kompleksa manje vrijednosti.

Krajnje je vrijeme da muslimanski intelektualci *koji imaju pameti i hoće da misle, koji imaju oči da vide i oni koji imaju uši i hoće da čuju, shvate i prihvate trenutak vremena da djeluju tako da ocjenjuju sadašnjost i trasiraju puteve budućnosti svog naroda, jer su odgovorni moralno za sudbinu svog naroda, kao što su to odgovorni intelektualci drugih naroda.*

Griješe oni intelektualci koji se nalaze na odgovornim državnim funkcijama, iako ih je malo, da muslimanski narod nije u stanju da objektivno cijeni njihov doprinos i angažovanje za interese svog naroda, kao što je sposoban da cijeni one kojima je lični,

karijeristički interes iznad interesa svog naroda. takvi neće moći još dugo da sjede u udobnim foteljama kao predstavnici muslimanskog naroda.

Sastavna komponenta ostvarivanja velikobošnjačkog nacionalističkog i islamskog asimilatorskog programa na prostorima zapadnog Balkana je reaktiviranje, reafirmacija, povratak islamu s namjerom njegove radikalizacije povratkom na vrijeme primjene Šerijatskog prava.

S obzirom na sve masovnije prihvatanje povratka šerijatskom islamu i manifestovanje u svim pogodnim prilikama na prostorima zapadnog Balkana u 21. vijeku kada civilizacija i kultura drugih naroda postiže izuzetne rezultate u nauci i svim domenima ljudskih prava i sloboda, za ovu priliku neizbježna je kraći osvrt i ukazivanje na-

***Islamski retrogradni, šerijatski konzervativizam, dogmatizam
ekstremizam, fanatizam i terorizam koji prodiru i sve masovnije
se manifestuje na prostorima zapadnog Balkan***

Pojava islamskog konzervativizma, dogmatizma, retrogradnih ideja i fanatizma prati od njegovog postanka, ali nije izazivala zbrinutost inite međunarodnu uznemirenost sve do pojave militantnih i ekstremističkih fanatika i pokretara Vehabija. Iz Vehabizma su nikle terorističke militantne grupe Alkaida a na prostorima drugih država džihad ili Talibani, kao oslobodilački pokret u Avganistanu.

Pošto je sve prisutniji u mnogim državama, pa i na prostorima zapadnog Balkana, **Vehabizam**, potrebno je o njemu iskazati osnovna saznanja.

Uopšteno govoreći o vehabizmu kao načinu ispovijedanja Kurana još uvijek se malo zna, jer je on na prostorima izvan Arabije prodirao u druge države i kasno došao i na Balkan i time u balkanske države, pa time i u Crnu Goru. On predstavlja izvjesnu novinu u odnosu na tradicionalnu primjenu Kurana i time ispovijedanja islama na ovim prostorima. Vehabije insistiraju na vraćanje izvornom islamu na način da se odbaci svaka ideološka deskripcija ili nadogradnja koja nije izričito zapisana u Kuranu. Znači, oni su energično protiv ma kakvih reformi islama, osim one koju oni zastupaju i ne smatraju je reformom, nego doslenom Kuranskom učenju.

Osnivač pokreta koji je kasnije dobio ime vehabizam, bio je arapski propovjednik iz 19. vijeka Muhamed ibn Abbu-l-Vehab. To je čovjek koji je pobjegao jednoj vrsti redukcionističkih ideja, tako što je želio islamsku zajednicu muslimana vezanih vezane za primarne izvore Islama.

Sjedište Vehabija je Saudijska Arabija. Vehabije su suniti koje je proključao Homeini. Vehabizam se u islamskom svijetu smatra vrlo konzervativnom doktrinom, dok se u Saudijskoj Arabiji, gdje vlada Šerijatski zakon, Vehabije smatraju jedinim doslednim u primjeni Kurana. O daljnjem toku Vehabija i regrutovanju iz njihovih redova militantnih terorističkih, damoubilačkih grupa i ljudi, javnost je upoznata, tako da u ovom radu nije potrebno ma šta od toga ponavljati. O Vehabijama se može opširnije saznati i iz teksta objavljenog u "Republici", od 22.02.2004. godine autora Vladimira Jobvanovića i drugim objavljenim pisanim saznanjima.

Kada je riječ o prodoru ekstremnog, retrogradnog, konzervativnog, dogmatskog, šerijatskog islamskog fanatizma na Balkanu, treba reći da on predstavlja jedno od najvećih iskušenja i izazova krajem XX i početkom XXI vijeka, s obzirom na

mentalitetne odlike balkanskih naroda koji olako i nekritički privataju i povjeruju propagiranje novih ideja kojima se negiraju njihove kulturne i nacionalne osobnosti, običaji i tradicija, pa sve do prodičnih odnosa, a posebno religijskih rituala i ispovijedanja, te istorijsku prošlost naroda islamske vjeroispovijesti na ovim prostorima. Zato je ovaj proator bio i ostao veoma pogodan za ostvarivanje mnogobrojnih nacionalističkih, jhegemonističkih asimilatorskih projekata, od davnih vremena Načertanija iz 1844. godine pa do danasšnjeg velikosrpskog, velikohrvaskog, velikobošnjačkog i velikoalbanskog nacionalističkog i asiilatorskog programa.

Kako se suprostavljati velikobošnjačkoj asimilaciji Muslimana Crne Gore

Iz napisanog i stvarnog stanja u Crnoj Gori, cijeni se neophodnim aktivno i svakodnevno suprostavljanje agresivnoj velikobošnjačkoj asimilaciji.

U tom cilju neophodno je

1. Usklađivanje odnosa između ustavom zajemčene zaštite identiteta i ostvarivanja i zaštite u stvarnosti, jer izostaje zaštita kulturnog identiteta, kulturne baštine i nacionalnog identiteta manjinskog muslimanskog naroda Crne Gore.

2. Nastaviti sa Naučnoistraživačkim radom i izdavaštvom, jer se time najuspješnije vrši suprostavljanje velikobošnjačkoj asimilaciji Muslimana.:

3.. Neophodno je na istorijskim i drugim saznanjima proučavati i prezentovati iastorijski evolutivni proces kulturološkog i narodnosnog oformljenja Muslimana Crne Gore.

4.. Na naučnoj, istorijskoj i etnološkoj osnovi nužno je saznati i prezentirati specifičnosti muslimanske nacije, nacionalnog identiteta i imena.

5. Nastaviti sa novim oblicima institucionalnog organizovanja Muslimana, političkog, nevladinog, ustanova, udruženja i nevladinih organizacija, kako bi se stvorile institucionalne pretpostavke ostvarivanja nacionalne afirmacije, statusa i položaja ovog naroda u državi.

6. Organizovano i sprovedeno djelovanje svih oblika institucionalnog organizovanja Muslimana u cilju uspješnijeg argumentovanog suprostavljanja negiranju, diskriminaciji i asimilaciji ovoga naroda.

15. Prezentacija naučnih saznanja i kazivanja naučnih i intelektualnih radnika objavljivanjem knjiga i izdavanjem časopisa OSVIT glas Muslimana Crne Gore.

16. Djelovanje Savjeta muslimanskog naroda na ostvarivanju zakonskih i statutarnih ciljeva i zadataka i time davanju doprinosa zaštiti, unapređenju i afirmaciji kulturnog i nacionalnog identiteta Muslimana.

17. Stvaranje minimalnih kancelarijskih, administrativnih, tehničkih i finansijskih uslova za redovnu djelatnost i Naučnoistraživački rad i izdavaštvo Matice muslimanske Crne Gore, jedine institucije koja se bavi naukom, istorijom, etnologijom, etnografijom, umjetnošću, kulturom i nacionalnim bićem Muslimana Crne Gore.

Nadati se da će mnogi muslimanski intelektualci i Muslimani uopšte doživjeti emancipaciju i intelektualni nivo koji će im omogućiti da u 21. vijeku shvate obavezu

očuvanja svog stvarnog kulturnog i nacionalnog identiteta, svoj status i položaj i obavezu da doprionose izgradnji Crne Gore kao države sa vladavinom prava.